

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله والمنة

دیوان بافت نان از تصنیف عالیجناب

مولانا مولوی محمد عبد العلی صاحب المسمی بہ

دیوان والہ

بفرمایش و تصحیح جناب مولوی محمد عبد الولی صاحب جناب مولوی

محمد عبد الواحد صاحب فرزند از حضرت مصنف محرم

بہ او اخر ماہ دی الاخریہ ۱۳۸۵ھ

در مطبعہ معینہ دکن صاحبہ بابا جلیلی

هو الله الواحد

این مقاله ایست در مضمونِ رایِ صواب آرا بر ترمیم

حضرت و المرحوم

اتصیف بنیف ادیبِ اکملِ عالمِ اجلِ حاویِ فروع

و اصولِ جامعِ معقول و منقولِ عروة الوثقاے

علم و منہدِ عالیشانِ والا گوهر ثانیِ حکیمِ لقمانِ عالمی

و عالمیانِ فرما صی صاحبِ کمالانِ حسانِ مانِ خاقانِے دورانِ

سلطانِ العلماء و الشعرا علیہما فیضاً آقا سید علی حسام الدین

المختص طوبی ادام اللہ و ابقاه و جزاه اللہ تعالیٰ خیراً

فی الدین و الدنیا

آغاز رساله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي جعل الفصاحة و

البلاغة آيتين غير منسوختين

للتصديق بكل ما جاء به النبي

من الشريعة الغراء والسنة البيضاء

وما انزل عليك من القرآن ما بين

الدفنتين ونصلي ونسلم على من

اُضحت معجزاته کثیر بعتہ فاسخه
 للادیان السالفه العامه غیر منسوخه
 الی یوم القیامه محمد الذی هو شمس
 فضل اظلت عن الشمس الغامه والہ و
 اصحابہ بدور الامامہ وصدور
 القیامہ و بعد چون نظم و نثر
 علین آشیان - فردوس مکان - فردوس
 نشان - ہروی سامان - سنائی لمعان
 جامی بیان - نظیری تبیان - ظہیر قاریاب علم

و عرفان واحد اقرانه و امثاله - مولوی

عبد العلی المتخلص والہ زاد اللہ

فی حسنات و اسکنہ بعبودہ جناتہ - بعد از جد

و لفی و کد کافی فرزند رشید و دلبند سعیدش

نعم الخلف نعم السلف فخر الاما جد مولوی

عبد الواحد از انتشار باجماع و از انتشار بنظم

و انطباع در آورده و در ادای حقوق والد

خود این خدمت عظمی و عبودیت کبری را

عمده شمرده بہایت کوشش و اجتہاد

باستقلال و استبداد پای سعی فشرده برآ
 دیدن این جانب نیز نسخه آورد و وزنگ
 کدورت اشتیاق دیدن کلامش را که
 مدتی بعید العهد بود از خاطر برود - دیدم گذشته
 از وجوب ادای حقوق صداقت و رفاقت
 سکوت از فصاحت و حصافت رصافت
 و رشاقش از انصاف بعید است و کتمان
 از معلوم شهادت و شهادت معلوم
 منذر بعید است و من بیکتهافانما هو

انتم و کتمان قول الله من احدی الکبر و
 کبری المآثم لهذا بابین و کلمه تقریطش و جو با پروا ختم
 و کوخه ترصیفی از برای کرخه و رصافه تعریفش
 ساختم که معرف کلامم قول شایع حد و رسم
 او گردد و پس از تصور موجب تصدیق و عاظم
 و مساعی او آید اشهد بالله از تربیت
 یافتگان بحجرات مدارس و کن از مدراس
 تاحید آباد و از نیجاتا سار بلا و کمتر کسی
 کلام فارسی را بابین پایه کمال رسانیده

باشد حتی تا د^ه و ملکی علمایش
 غالباً ادا سے خسروانه دری اش را بیایه
 رخسندگی کو کبّی با سمان اعتدا کشانیده و
 نشانیده باشد - با وجود تفرق یا تفرق اثواب خال
 از دستبرد ملال و کلال سبب ابتدا بقلمت یا معیشت
 و کثرت عیال و اختلال احوال از اعتدای کم استعداد^ن
 و نزول مستعدان بجاودت هر خوان خستال -

شعر

کطیبه المیزان فی عادانه یضع الرواحم والنواقص^{بعتلی}

مولوی عبدالعلی والہ راجپوت کہ چہ جو ہر دشت
 کہ در طی کلماتِ یومیہ آن نثرِ جهان کشائی و در
 ضمنِ مشاعرِ اتِّفاقِ قومِ این نظم کذائی نوشته
 کہ الحق میتوان سر مشق دیگر مشاقانِ دکنش دست
 و در تر و تحش شخص شائقِ ترقی ساعی باشد تا تو است
 بلکہ اگر فارسی انی ایرانی کلام این والہ ہندوستانی را
 ثالث میرزا کاظم والہ اصفہانی و والہ داغستان
 بجا آید اسلاک او در ایشان این تثلیث را
 گزیند گویا تا شیر لفظ والہ هست کہ باید

صاحب این تخلص بسیار نازک خیال باشد
 و رقت معانی را بدقت مبانی مزوج ساخته
 هیئت ترکیبیه را به پیشه اندیشه در هر معنی رعنا
 تراشده که از هر یک ازین واله های ثلثه روایات
 نازک بندی و آیات دقیق پسندی متواتر
 است و این یک ذخیر آن اوایل در اواخر
 است که هم بهره یاب از علوم است و هم
 بهر باب مراعی تلایم منطوق و مفهوم فلها
 قلمج کلامش مغتنم است و از براس

غانین نثاری و نظاسی نظم و نثرش مغنم
 است چیرا که در این زمانه همه جا علوم
 انعام ذیاب اند و اصوات محصلین انعام
 ذیاب - نهایت غنیمت است که اینقدر
 پارسه را و ارسی کنند - و بیاسد ایش
 در پرسش و طلب آگاهی بزنند - حالاکه احتیاج
 ریاست را از دانستن پرسی مرفوع دانسته
 اند - و ندانستن را اشاعه داده اند تا دانسته
 اند - لیکن بمصداق حدیث شریف -

لسان اهل الجنة المحمدي ولسان

حملة العرش الفارسی شاید از فیاض علم

الاطلاق مد و غیبی از عالم بالا براسه ترویج

ممه السنه اسلامیه بمنقذه ظهور و اجتهاد در آیه

و می باید در ریاسات قدیمه شاهییه خصوصه

ریاسات اسلامیه که شمرانین و قوانین و فرائد

و ذخائرشان بلکه اصلاح معاد و معاش

شان و انجیح مرام اثاث و ریاضشان

بهین زبان بوده تا بتوانند این زبان پرسی را

از دست ندهند - و بدست خودت
 برپای خود نزنند وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ
 وَالشَّادِيَةُ بِالْأَبْلَاغِ پس امید که برا
 بهتری عواقب خویش تفکری - و بفتح
 بصیر و بصیرت تذکر و تبصری فرمایند - و
 مصلحت خود را بمفیده اقمضاتِ حالیه
 از خاطر نه زوانند فَلَا يَنْبَأُكَ مِثْلُ بَصِيرِ
 وَلَا يَنْبَأُكَ مِثْلُ خَبِيرِ -

مراد از نظم و نشر و و شاید عادل بر کمال

استعداد است ورنه دعوی تنسیقات

خیالیه و ترشیقاتِ بالیه از عقلا بکمال استبعاد

است پس نشر مطاوی امثال این

کتاب فصاحت محتوی و

بلاغت منطوی صرف بفوایدی علیّه و

عوامدی سنیّه است که در دین و دنیا هر دو

بکار آید نه صرف زباندانی که در فضیلت

بحکم فضل در کلام گراید -

اگر چه دانستن هر زبانے خوونی حد ذاته

کمالی است ربّانی بلکه هر زبانے براسه
 انسانی و کل لسان فی الحقیقه انسان
 با این هم کمالات نفسانیه را بنی نوع انسانیه
 گذشته از فوائد حالیه و آئینه و عواید زمانیه
 و مکانیه از مزایای جمیله شمرده اند و عقلا
 قوه ناطقه متمیزه للغایاست را بمیزان منطق ^{سیخه}
 و از بر آورد های مقدار متکلم آورده اند -
 فرزند دلبندی که مخبر از صدق اصل و مخبر
 است سخن کلام است و بنیادیکه بهر و ر

وهور از بارش و آفتاب بگذشتن اعصار خراب

نشود همین بیانِ بلاغت نظام است -

فجزاه الله خيراً عن الاسلام انه ولي

الانعام والا كذا المتولاهة في ذاته الانعام

ووفق الله المسلمين لتحصيل الفوائد و

تاصيل القواعد واحتساب الازمنة

واكتساب الالسنه ورفض التعطيل

وفرض التحصيل انه قاضى الحاجات

وسامع الدعوات -

کتب ذلک اقل السادات والعلماء
 الاسلامیہ الداعی لدوام الدولۃ
 الاصفیہ النظامیہ علی بن ابوالحسن
 الموسوی الشوستری - فقط
 تم

در مطبع فخر نظامی واقع حیدرآباد وکن بازار چیتا

بہ تمام وزیر علی مالک مطبع چاپ گردید

۱۱ ذیقعدہ ۱۲۳۱ ہجری

فقط

مہوالغفور

توانج وفات حضرت والہ مرحوم از افکار آبدار
شعراى عظام و اساتذہ بلند مقام

قطعہ بزبان اردو

از حکیم سید فرخندہ علی صاحب مختص بہ طاہر محافظ دفتر
مجلس مالگزارى سرکار عالی

شاعر فخر اجلہ مولوی عبد العلی
بیت جنت میں ہیں قبلہ مولوی عبد العلی

عارف جنت ہو جب الہ حسن سخن
کی رقم تاریخ طاہر نے سن ای عبد الوالی

قطعہ از غلام قادر صاحب گرامی تخلص شاعر خاص
الحضور پر نور مدظلہ العالی

ای گرامی مگر ندانے مُرد
در دکن انوری ٹانے مُرد
بیل گلبن معانے مُرد
آوخ آوخ کہ یار جانے مُرد
کان شہنشاہ خوش بیانی مُرد

والہ آن فخر خطہ مدراس
باہد و انیش تو ان گھستن
آب و رنگ سخن نما نذا فوس
در سخن ہمنوا سے من او بود
دفتر و خامہ را باب انداز

سال مرگش ز روی ماتم چیت	شاہِ تسلیم نکتہ دانی نے مُرد
-------------------------	------------------------------

رباعی مستزاد از مولوی صدیق حسن صاحب	عاشقِ تخلص در رسد رستہ العالیہ سرکار عالی
-------------------------------------	---

فردوسی عہد خویش والہ زہان	رفت صدآہ
از مغفرت خودش بفر دوس مکان	داوالہ
عاشق سنہ وفات آن پاک نہاد	جست سر دوش
گفتا والہ شد از بہان سوی جنان	ناب شہ

ایضاً قطعہ

چو فردوسی عہد خویش والہ	شدہ از دار فانی راحل خلد
سش راجستم اسی عاشق باقی	نہ اور داد والہ داخل خلد

تواریخ وفات از دیگر تاریخ گویان سخندان و شاہان شیرین

از میر تراب علی صاحب زہر رن تخلص می قسط . قمر خورشید نہاد

شدہ سوی دنیا رفت چن سو بقا	شہ بانہ آواز تجھ پیرہ
بنت تاریخ وفات با تو بیچہ پیرہ	ازہ بانہ کبہ زندہ پیرہ

قطعه از سید احمد حسین صاحب احمد تخلص فرزند ارجمند
نواب غوث نواز جنگ بهادر مردم

بود عبد العزیز والد ما	هم تفسیر ظهوری و طغری
گفت تاریخ خلقتش احمد	از بهمان رفت قابل کت

قطعه از میرزا محمد تقی صاحب تقی تخلص شاکر
حضرت طوبی صاحب شتری

چون هوا دیدن فردوس شد	به ستارگان آید عبد العزیز
گفت تاریخ وفاتش بهیم	بیا به این شب که دید والد عالم

قطعه از حلیم سید غلام و شکر صاحب بهست و تخلص

آه عبد العزیز والد چون	اگر آسا خاک رو بهوت
حسرتانه بفکر شد مسعود	گوهر حشر چه بدست
سال و تشنگی ز روی بن	از به یاش چه در کف

تمام شد نوازی

لَوّانچ چاپشَن دیوان حضرتِ اله مرحوم

قطعه از مولوی صدیق حسن صاحب عاشق تخلص

رسیده نویدی چگونه نوید که دیوان والہ شدہ منطبع بہر لفظِ اوتعبیہ حسن و عشق مُصفا زینش چنان مرقع چہ دیوان گلستانِ سیر است غل در غزل تخیلِ تہمت بہار بہارست ہر حشر تحت منش	کز و منشِ قلب محزون بود چہ دیوان کہ از وصفِ افزون تو گوئی کہ لیلی و مجنون بود کہ در حبیب او گرد و گردون بود کہ ہر مصرعش ہر دوز و موزون بود بگل ہای مضمون کہ مشون بود چہ دیوان کہ گلزارِ مضمون بود
---	---

۱۲۳۱ ہجری

قطعات از سید احمد حسین صاحب احمد تخلص فرزند
ابوبخت لغوت لواز جناب بہادر

۱۰۰ والہ بعصر خود است تار سالِ طبع کلامش احمد گفت	ز آنکہ ہر شعر او بود حال شکریات تارِ عاریتِ بہائی
--	--

وَلَهُ

احمد چه گویم در جمله عالم تاریخ طالعش ده چایلیف است	مطبوع دل باست گفتار و الم بالطف شیرین اشعار و الم
--	--

وَلَهُ

دیوان و الم شد چون تب احمد گفتا تاریخ مطبوع	تکرش که سیرنه آسمانهاست اشعار و الم مقبول جانهاست
--	--

قطعه از میرزا محمد تقی صاحب تخلص شاگرد حضرت طوبی

بفتم آفرین بر نظم و ناظم کشد نقش بهر جا دهن دل نژاید وجد و فرحت بهر عارف فصاحت بلاغت هر دو پیدا فصیحان راست هم از دهم برای اهل معنی نوشداروست ز بس سنجیده فهمیده گفته است بماند حاشش چنین نقش و بوا	چه از انصاف دیدم نظم و الم کند تسخیر هر دم نظم و الم ز واید انده و غم نظم و الم ز نشد کفش و هم نظم و الم بلیغان راست هم نظم و الم ز بهر حاسدان سم نظم و الم بود یک مسلم نظم و الم کند انگونه اکلم نظم و الم
--	--

لقی گوید بدید سال طبعش | بود مطبوع عالم نظم و اله
 قطعات از حکیم سید غلام دستگیر صاحب مسعود و مخلص

واله هم طبیعت صائب	اوج فکرش شنیدنی دارد
سختش هست نوع و سخیال	جلوه اش جان میدانی دارد
بیل لفظ عاشق معنی است	کل مضمون چیدنی دارد
صورت نظری نظش	پروبال پریدنی دارد
فکر کردم به نقش تارخیش	نقش زیبا کشیدنی دارد
سال دلکش برآمدن مسعود	جلوه مفت است دیدنی دارد

وله

بیاد کار چو عبده اله ما | گذاشت گوهر شمار بهر جلوه چو مفت
 ز روی طبع عطار و چه خوش بنش | بلیغ آمده جمله کلام و اله گفت

قطعه از امیر السحر امیر القادری صاحب امیر مخلص

گوهرش صفت بهر چه	بهر چه گویم که بجز ز تبار است
بجز بهر چه	بجز بهر چه
او دهم تبار	بهر چه تبار

ہر کہ بنید ز اہل ہند و عجم	ادالہ نشر ہست و اشعار ست
طبع این ہر دور ادو تا تاریخ نغمہ ریز و لطیف الانظار ۱۳۱۲ ہ ۱۳۱۲ م	
<p>قطعات بزبان اردو از منشی فیض محمد خان صنایعانی ملازم دارالطبع سرکار عالی</p>	
رشتہ کلک والہ مرحوم	<p>ایک زمانہ کو ہے بدل مرغوب طبع کا سال بھی ہے جربستہ خوب لکھا ہوا چھپا بھی خوب ۱۳۱۲ ہ ۱۳۱۲ م</p>
<p>ایضاً</p> <p>سچ تو یہ ہے زبان فصیح و بلیغ ہے تاریخ لکھ زبان فصیح و بلیغ ہے ۱۳۱۲ ہ ۱۳۱۲ م</p>	<p>ویدان خواب الہ مرحوم کا چھپا شکر یہی زبان سے اہل کماں کے</p>
تمام شد تواریخ	

التماس

در آخر این تواریخ اینقدر التماس مخلصه واجبات است که بزرگانی و دوستانی
که تواریخ مذکوره وفات و طبع دیوان را تحریر و ترسیل فرمودند
ماهر و دوبرادرشکریه آنحضرات و کرمفرمایان را بجان دل بجا می آریم
و ممنون منت او شان میباشیم جز اہم اللہ خیرانی الدارین آمین۔

ملقمس

خاکساران نیازمند

محمد عبدالولی و محمد عبدالواجد عفی عنہما

هو العزيز

دیبچه

بسم الله الرحمن الرحيم

مخفی و محجب سباد که این دیوان افاصنت بنیان در عهد حیات
حضرت قبله گاهی مرحوم و مغفور حسب فرمان اجب الاذعان
اتحضرت و نیز بذوق و شوق فراوان این بنده بدست و قلم در
نسخ جداگانه مدون و مجتمع شده بود ولیکن غیر مرفوف و نامرتب
و سوای آن برخی پر چهار انا نوشته نگاشته بودم تا بروقت
فرست نویسم اکنون که بعد وفات وقت چاپ آمد بنهایت
جانفشانی و عرق ریزی و دلسوزی شباروزی همه غزلیات

را مژدت و جمله قصاید و قطعات و غیره را مرتب کردم و در این کتاب فراهم آوردم
 نام این دیوان **چمنستان بهشت** نهادم این نام تاریخ اختتام دیوان و نه
 ارتحال آن حضرت علیه الرحمہ ہم دارد و پس از رحلت آنحضرت بخاطر فاتر این بندہ
 مستہام وارد شدہ است۔ ہمگی ابیات و اشعار از قصیدہ و مرثیہ و قطعہ و غزل
 و رباعی متفرق کہ در این دیوان فراہم آمدہ اند سہ ہزار و سیصد و چہل و بہشت
 (۳۳۴۰) بیت میشوند و بہشت بند یک خمسست فقط ۵۱۵۱ حجتہ ۱۳۱۲ ہجری

الراحم محمد عبد الواحد خنی عنہ مددگار اول

فارسی گویند ہائی اسکول چادر گھاٹ

واقع حیدر آباد دکن

هوالمترسم

صحت نامه دیوان قی الیه

خیلی افسوس است که از عدم توجه بسوی صحت پروغ ما در ابتدا هشتاد و غلط کتابت درین نامه واقع شده گزارش بصدر شمساری بخدمت مطالعه کنندگان و خوانندگان این دیوان آنکه اولاً زحمت کشیده مطابق و موافق صحت نامه ذیل تصحیح آن اغلاط را فرمایند بعد در خوانند و مطالعه نمایند فقط و اجد عفی عنه.

نقداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح	نقداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۱	۲	۲	زری	زروی	۵	۹	۲	زری	زروی
۲	۲	۵	رؤش	روشن	۶	۱۵	ست	ست	دست
۳	۴	۴	یا	با	۷	۱۳	تا	تا	تا
۴	۸	۲	گیسی	گیتی	۸	۱۴	دخستگان	دخستگان	دخستگان

تعداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح	تعداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۹	۱۴	۱۵	ارزندگی	ارزندگی	۲۳	۲۶	۸	بار	بار
۱۰	۱۶	۶	مقال	مقام	۲۴	۳۰	۱	گفتی	گفتی
۱۱	۱۷	۱۳	خواب	خوناب	۲۵	۳۲	۳	ازآن	ازان
۱۲	۱۸	۱	ازآن	ازان	۲۶	۳۳	۶	گفتار	گفتار
۱۳	۱۸	۹	گینه	بگینه	۲۷	۳۶	۶	میزائی	میزای
۱۴	۱۹	۵	ازآن	ازان	۲۸	۳۷	۴	بنار	بنار
۱۵	۱۹	۱۲	زنگار	زنگار	۲۹	۳۷	۹	خوشنویس	خوشنویس
۱۶	۱۹	۱۴	مضار	مضار	۳۰	۳۸	۷	ساحق	ساحق
۱۷	۲۰	۴	محو	محو	۳۱	۳۸	۷	ار	از
۱۸	۲۰	۵	گشت	گشت	۳۲	۴۰	۱	کرمت	کرمت
۱۹	۲۱	۱۵	لعقل	لعقل	۳۳	۴۱	۱۰	دسیم	دکنیم
۲۰	۲۱	۱۵	برج	برج	۳۴	۴۲	۱	پرتور	پرتور
۲۱	۲۲	۲	زهرام	زهرام	۳۵	۴۲	۸	جاد	باد
۲۲	۲۳	۱۰	ترزل	ترزل	۳۶	۴۵	۴	نشیم	نشیم

تعداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح	تعداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۳۷	۴۶	۶	ازاین	ازین	۵۱	۱۰۲	۱۳	برکشم	برکشم
۳۸	۴۷	۶	گردانیش	گردانیش	۵۲	۱۰۷	۷	زغای	زوغای
۳۹	۵۰	۶	سرکارا	سرکارا	۵۳	۱۱۹	۵	گذری	گذری
۴۰	۵۰	۹	عقل	فضل	۵۴	۱۲۱	۵	بجاگتر	بجاگتر
۴۱	۵۵	۱۱	لائق	لائق	۵۵	۱۳۱	۱	روشن	روشن
۴۲	۵۶	۱۵	مستیر	مستیر	۵۶	۱۳۷	۱۳	خوری	خوری
۴۳	۵۸	۱۰	بهرعائی	بهرعائی	۵۷	۱۴۸	۱	بیار	بیار
۴۴	۶۲	۱۰	بشور	بشور	۵۸	۱۵۱	۹	عذر	عذر
۴۵	۶۲	۱۲	تینج	تینج	۵۹	۱۶۹	۹	زیر	زیر
۴۶	۶۴	۱۵	فخرست	فخرست	۶۰	۱۸۶	۶	نوشتم	نوشتم
۴۷	۶۶	۸	ساحق	ساحق	۶۱	۱۸۷	۱۲	چنج	چنج
۴۸	۷۵	۳	مکرم و بیجا	مکرم و بیجا	۶۲	۱۹۰	۵	حسن	حسن
۴۹	۸۲	۱۱	مسک	مسک	۶۳	۱۹۳	۱۳	بخشد	بخشد
۵۰	۹۰				۶۴	۱۹۶		درست	درست

تعداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح	تعداد	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۴۵	۲۲۶	۳	علی قمره	و علی قمره	۴۳	۲۶۲	۱	بیاری	بیازوی
۴۶	۲۲۲	۱	گردید	کردید	۴۴	۲۶۰	۱۳	حساب	حجاب
۴۷	۲۲۵	۵	کدا	گدا	۴۵	۲۶۰	۱	بعید	بعید
۴۸	۲۳۸	۱۲	یا فنج	یا جج	۴۶	۲۶۰	۱۳	شده	شد
۴۹	۲۵۶	۱۳	سکال	سکال	۴۷	۲۶۰	۱۳	گفت	اقتا
۵۰	۲۵۷	۶	بعض	بعض	۴۸	۲۶۷	۱۵	عرصه	عرصه
۵۱	۲۵۸	۲	شعاع	شعاع	۴۹	۲۶۷	۱۵	باطع	باطالع
۵۲	۲۶۰	۹	زوده	زودده	۸۰	۲۷۹	۵	زنک	زنک

مست باخیز

إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمَةً

الحمد لله ديوان فصاحت بنبان بلاغت غنوان اعنى

ديوان والہ

موسوم باسم تاریخی

چمنستان ہشت

۱۱۳۸ھ

مشتمل بر قصائد و مرثیاتی و قطعات غزلیات و رباعیات غیرہ از افکار ابقار و استاد سخن
ہمایہ خسرو و سعدی حضرت مرحوم و مغفور مولانا مولوی محمد عبد العلی المتخلص و الہ
و کنی حیدر آبادی صدر مدرس فارسی مدرستہ عالیہ و دارالعلوم و نظام کالج حیدر آباد
فرخندہ بنیاد حفظہ اللہ الی یوم النہاد و استاد و وزیر زادگان اعنی نواب لایق علیخان بہادر
و نواب سعادت علیخان بہادر غفر اللہ لہما و مصنف کتاب مستطاب گلستان نشر و غیرہ
در مطبع مشہور رزمین مفید و کن حیدر آباد و کن نقالب طبع درآمد

سخن حضرت ابو بلہران بود و تحفہ نازہ لخواہ زین شریعت

بسم الله الرحمن الرحيم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ

قصیده

قصیده (۱) در نعت حضرت سرور عالم صلی الله علیه و آله وسلم

ای شمع هدی ای مهتابان مدینه	عالم ز توروش چو شهبان مدینه
صنعت مدنی آمد و گویی ز ازل بود	خوبی و ملاححت همه از آن مدینه
از حسن تو پیدا دو جهان گشت ازین دو	یک ذره برون نیست ز احسان مدینه
سودای عشق تو ببازار جهانند	صد یوسف مصر اسی مه کنعان مدینه
بحسن تبان جلد خط نسخ کشیده	رخسار تو اسی صاحب قرآن مدینه
حسن تو ز ابراک فروزون بود نوشتند	تفسیر خط و خالی تو سر قاف مدینه

معلوم شد از علم لدنی مشرف تو
 شد کعبه سیه پوش از این غم که نگر وید
 یعقوب صفت دیده دین ساخته روشن
 شوق همچو کتان گشت جگر ماه فلک را
 چون قامت موزون تو تا حشر نخیزد
 خاتم به بغل خاسته از مهر نبوت +
 با جاوه تو اورنگ سلیمان پرست
 شد بی تو جهان سایه صفت قالب بیجا
 خورشید قیامت بانق تیغ کشیده است
 شد نال قلم در کف اندیشه رگ گل
 روی تو گل و روح این بلبل شیدا
 بالید بصدناز بخود گلشن هستی
 فردوس و ماند ز گل داغ محبت
 اشفته آن زلف سمن ساست و باغم
 کو بخت که هم سنگ شمع کو و اهد را

ای امی گویای دبستان مدینه
 همچون دل عشاق تو تشر بان مدینه
 اعجاز تو ای یوسف کنعان مدینه
 از دست تو ای ماه درخشان مدینه
 یک مصرع برجسته زد یوان مدینه
 تا گوهر تو خواسته از کان مدینه
 ای شاه رسل خاتم پیشان مدینه
 ای پیکر بی سایه تو جان مدینه
 وقت است کنی جلوه زایوان مدینه
 از معجزه وصف گلستان مدینه
 پید از گل تبت بهاران مدینه
 از جلوه ات ای سرو خرامان مدینه
 نازم بهوای چمنستان مدینه
 مکنو مکتبی از سنببل وریکان مدینه
 پائے شکمم در تیر و امان مدینه

دارم طمع از بیرارس جرعه آبے	کاش بدلم ریخته حیران مدینه
چون ناته صفت قافله سرست نگرڈ	شوق است حدی خوان بیابان مدینه
چسپید لب من بهم از شهید حلاوت	گویا که سخن مینم از شان مدینه
سودازده ام ساخته آن وادی صفرا	مجنون صفتم کرده بیابان مدینه
تا چند کنم چاک گریبان صبوری	دستم برسانید بدامان مدینه
گیدائی او باز کشد دامن دل را	یارب مژده کیست میفلان مدینه
گلگونہ پے عارض حوران بہشت است	گردیکه برو بند زبستان مدینه

کلم گو سخن از چشم تیان با من مجنون

والہ شدہ ام صید غزالان مدینہ

قصیدہ (۲)

ز مژمہ ستایش بتقریب عید و بندگان عالی
حضور پر نور از جشن موفور السرور دہلی -

عالم از باد بھاری شد چمن	شد چمن از مقدم سلطان دکن
حبذا سلطان کہ از لطف خداست	ذات اد چون نام محبوب زمن
حبذا ملک دکن کز انتظام	حسن است امر و زوی بود حسن

هر که نیک و بنگرد در کار ملک
 شد دکن رشک بختان و زینیت
 شاه از جشش شهنشاه آمده
 پیر کنگان صبح عیش را
 شد چراغان شمع امشب ساقیا
 در تماشای چراغان چرخ را
 زلف بختا بر رخ ایسانی که شاه
 زهره کردار از طرب پائی بکوب
 گل صفت باید کنون خندان شدن
 ابر را از مقدم شفیض باد
 باغ را آمد تو گوئی نو بهار
 جامی آن دارد که از جان ها کنند
 جامی آن دارد که خوبان آب را
 شد فلک را بعد چندین آرزو
 گرد و موکب راه آورد و صباست

بگرد روی یقین در حسن ظن
 آب گردد و اگر عفتی اندرین
 شاد چون صبحی که آید در وطن
 جای بویوسف و سید از پیرهن
 ساغر می کن چراغ انجمن
 آبکشان دستی ست در زیر ذقن
 کرده راهی طی چو زلف پر شکن
 مست وار از سرخوشی دستی زن
 لاله سان باید کنون ساغر زدن
 میدمد اینک چمن از مهر و من
 ملک را آمد تو گوئی حبان بتن
 فرش راه شاه نسرین و سمن
 در رهش پاشند از چاه ذقن
 خاک راه شه عبیر پیرهن
 تا ختن زین پس نخواهد تا ختن

ای خوشا سلطان که کم دارد بیاد
 آنکه از تماشیه نام نیک او
 آنکه از تماشیه عدل و داد او
 نفخه از باغ لطفش بهشت خلد
 جاه نازد بر سجود در گهش
 در گهش با ماه میگوید که بان
 عالم از بهر مبارکباد شاه
 لب فرو بندم که در توصیف شاه
 خود ویر چرخ اینجا عاجز است
 رایت و اسپ کرامت ساخته
 تا بود او را نشان سر بر فلک
 هم سپاس پادشاه سازیم ادا
 عمر سلطان همچنان هفت پیر
 با هر یک روز از وی صد شهر
 با دولت مملکت در مملکت

ق

شاه نویسنی چو او چرخ کهن
 گشته چون خسار خوبان علم و فن
 چرخ میگردد بجامه دوزن
 شمشیر از عطر خلقش صد تن
 آخنان کز سجده بت برهن
 تو بلند از روی جباهی یا که من
 کرده و از عین خود گوید ادهن
 خاتم مدح است الکن بی سخن
 همچو آن موریکه افتد در لکن
 شاه را شاهنشاهی هم اجماع
 تا بود او را فلک زیر رس
 هم سپاس کردگار ذوالمنن
 باو یارب از طفیل خجستن
 باو هر یک شهر از وی صد قرن
 باو عشرت انجمن و انجمن

سال مقدم را بدین سان یافته	تأشده و اله فرود در خوشن
	<p>مینت بین جلوه آرا در جبهه</p> <p>یا مکه مقدم شاه دکن</p> <p>۱۲۹۳</p>
<p>قصیده (۳)</p> <p>الف</p>	
<p>جشن دہلی دید و آمد شہریار</p> <p>ہم بود مطلوب جشن قیصری</p> <p>قیصری زیب پر پی و کٹور پیہ</p> <p>ملک را آمد تو گوئی حبیب بن قن</p> <p>گوئی ابرست گرد راہ شاہ</p> <p>از می عشرت جهان گل شکفت</p> <p>ساقیا پر کن و ما دم جام می</p> <p>ہم سپاس پاوشہ سازیم ادا</p> <p>چون شہی شاہ - انتوان پشت</p> <p>تا جهان افسر و ز باشد ماہ و مہر</p>	<p>شہر را آمد عجیب رونق بکار</p> <p>ہم بود محبوب شاہ نامدار</p> <p>شہریار سی از پی این کامکار</p> <p>باغ را آمد تو گوئی نو بہار</p> <p>کو سرا سر شستہ از دلہا غبار</p> <p>وز چہ راغان گشت گیتی لالہ زار</p> <p>ز آنکہ دلہا شد ہی از انتظار</p> <p>ہم مبارکباد این والاتبار</p> <p>ایدل از بہرہ عاوستی برآر</p> <p>بر فرار گنبد نیلی حصار</p>

<p>مهر و ماه عمرو جاہ پادشاہ ہم امیرش باد گسی کبیر باشد این گزیدہ الطاف حق</p>	<p>باد و برج شرف برکت ہم وزیرش باد صاحب اختیار باشد آن شمس زہر کردگار</p>
	<p>بنی سدا طنب سال مقدم است مقدم مالک رقاب شہر یار ۱۲۹۳</p>
	<p>قصیدہ (۴) چکامہ ستایش تبقریب بازگشت عالیجناب نواب مختار الملک سر سالار جنگ از سفیر یورپ</p>
<p>ز سیر ملک یورپ آصف جم اقتدار آمد کنون زیر نگین آمد دکن را ملک جم گونئی و خان آسافک از رشک دودن خانی خست نگاہی سرنہ فصل بہارانی شب عیدی و مادم ساقیا شیرین شراب پز کالی وہ خطاب تازہ حاصل کرد از شاہنشہ لند سحر گاہان در آمد چون اثر از در کہ محبت</p>	<p>تو گوئی باز جاہ ہند از یورپ یار آمد کہ مختار دکن آمد وزیر نامدار آمد کہ کشش آفتابی بر سر گردون سہار آمد چہا از گرد راہ او چشم ہتھار آمد کہ این می مشب از وقت بچہ خوشگوار آمد ہمانا ملک جم زیر نگین آن آمد بجہ اند دعا عالمی سحر خیز نامان بچار آمد</p>

ز آیینی که پایش را رسیده عاقبان اند
 اگر شد پای او رنج ز فرط پامیدی ما
 بر آزار بهر او دست بر آزار جیب و سر
 چو او رفت از دکن صبر و تسلی فت از دلهای
 بیای ساقی مبهوشم آنون که جبران فت
 برین آمدن صد خوش آمد بر دمی باش
 ز دل در دیده جا دادند از عین ضا و را
 در آمد قطره زن ابر و رده او را بر داس
 بیای ساقی دیگر با خود تهر در بانی د
 تو گوئی شرم بخشش بی آصف آب نبود
 بروای شام ناکامی که روی قویه با د
 صفا هرگز نخیزد از غبار و این عجب باشد
 بود نامش علی و شوکتش تیغ و دسرا می
 خدایا ز نظر سایه خود عمر و اقبالش

کز و پامالی و ماندگی این دیار آمد
 مرا و را پای بهر گردون زری اعتبار آمد
 و لا مطلب بر آرد کرت مطلب را آمد
 چو او آمد دکن را مقصد دل در کنار آمد
 بروای در تنهایی ز دل مشب که یار آمد
 چو شد با فرو تمکین شد چو آمد با وقار آمد
 چو با حکام چشم آصف دوران و چار آمد
 دمی کز کرده آن غیرت ابر بهار آمد
 که بر جا آمده دلهای او را قرار آمد
 که ابر ایستاده بار دیگر قطره بار آمد
 که آمد صبح امید و وزیر کا مگار آمد
 که از گردش دلهای خلقی بی غبار آمد
 چو او آمد پی دین نصرت آمد اقتدار آمد
 بده چند آنکه گوی چرخ بر دوشش آمد

با دگزار کار خو که صاحب اختیار آمد

قصیده (۵)

بجهت مہاراجہ عالی تبار والا اقتدار راجہ شن پرشاد
پیشکار شہر یار دکن دام مجدہ و ملکہ

رسید از بوستان باد بہاری
بصبح آرزو شد دیدہ روشن
بجہ اند کہ بخت نغمت بہیار
نذار و لکش عذرای مقصود
بر گزین گرفت آرام و انیک
کشن شیا و راجہ شد مقرر
بشد از پیشگیری کار او پیش
شد این جہدہ از او یکسر مغرور
عروج طالع او مہر آسمان
چو بہا کہ اش بینی ندانی
شکوہش بہت کوی کا سمان را

رساند انیک نوید کامکاری
پس از بیداری و اختر شماری
دکن را شد بعین انتظاری
چو مہ شد طالع از مہد تویاری
فلک آمد براہ حق گزار ی
زلطف شد بجار پیشکاری
بو الا آستان شہر یاری
مغرر شد چو اوزین عہدہ داری
بہ پیل آسمان بر زد عمار ی
کہ گردون و مہ است این با سوا ی
چو کای نمیدیشیش بیداری

<p> نخود باله ز کملک او عطار و اگر چه لازم این عهد آید ولی این اجه تا چرخش صدف شد بزرگی ذات او را خاندانیست الا ای راجه عدلت را خبر نیست غبار خاکساران تو رفت تو راجه ماکسان رگشته راجی خلوص ما مگر گشتت فراموش رواداری که چندین دور باشیم ز مهرت همچو شبنم چشم داریم از انت جزو خدمت لفظ پیش است گمار و بخت بر تقدیم همت هنر و برونه گردون زری هست امید است از محکم امتحانت اگر چه در جهان هم بزم غنفاست </p>	<p> بنام دهر هم بر سر داری سراسر فخر و وقع و بر داری یتیم آمد درش از خاکساری که در یار است ذاتی بکیناری که ظلم دهر بر ما گشته ساری بکام اهل کین بر باد خواری تو گل ما خار زاری و لنگاری که تیغ از مخلصان یادی نیاری اگر ما را از نزدیکان شماری بری ما را بوالا اقتداری که پس افتادگان را پیش آری بهر کاری که همت بر نگاری سرا پا آب از کامل عیاری که این زر را ازین خجالت بر آری صدقت کیشی و نیکو شماری </p>
--	--

ولی عہد ہم باین دو وصف معہود	بود چون عہدیت با استواری
اگر چه مجید آید اڑاب وجد	و لکن کئیں منہم افتخاری
تری جیب قلم را دانی اچسیت	کشید از فکر مدحش شرمساری
قلم بشکن زبان بر بند و آلہ	چو مدحش را نوشتن می نیاری
گزار اول تو آنرا بادل خویش	یا و اگر تہنیت را میگزاری
و عایش گو کہ اصل مدعاست	و ما گفتن بصدق و سوز و زاری
اہی تا دکن آباد باشد	کشن پرشاد را پرشاد داری
تخلص شاد و حسرت و نام او شاد	و دو عالم شاد ویش با ساز و آری
و جو دش با د شمع انجمن با	چنانکہ ماہ باشد در دراری
پئی تاریخ این سر خندہ عہدہ	ولا گر حرف ابجد می شماری

شو و پیشیت سنش روشن چو آمد

مترین رای بر دین پیشکاری

قصیدہ (۶۱)

در مدح نواب میر یاور علی خان بہادر شہاب جنگ
تبقریب جلسہ امتحان دارالعلوم

ناله سر باده کشتی چشم ترا می بینم
 ناز می روی تو گلگل بگلستان شکفت
 ناله قوت ریخته در صحن چمن بنگام
 با کم از روز جزا نیست که هنگامه حشر
 از نگاهت نه همین ناله داد اینیم
 کی بدل عشق خط سبز تو پنهان ماند
 خلق سبزه از زویدار من من خلق
 نمکشد دل بسوی سرور و انعم در باغ
 کی بود اینکه کند ناله مطلوب گریه
 همه محل جانان دل و شیون بخای
 یار ترسم که پشیمانم و از کرده خوش
 یاد منی او اگر می آنکه فلک دورش
 ای شهبان فلک مجده و صدارت ترا
 بنده پیر و عاگوی در دولت تو
 در میان تو و خورشید ز روی در جات

سرگون کاسه نرگس ز جیامی بینم
 لاله و اغیست که در جان صبا می بینم
 قمری و سرو بهم رفته ز جیامی بینم
 پیش بالای تو افتاده ز پای بینم
 عشق داند که بهر شیوه چه جانی بینم
 مشک را بوی بهشت ز خطای بینم
 آری اینها همه از روی شما می بینم
 قامت عیش بهر تو دو و تا بینم
 گوش دل وقف بر او از در این
 از جرس ناله درین راه جدا می بینم
 یاوری مستعد از بهر جزا می بینم
 از پی خسته دلان کامروا می بینم
 سر سبز خیل ملک محو شامی بینم
 صبح را با بهگی صدق و صفای بینم
 فرق چند آنکه ز خور تا بسبهای بینم

<p> شک شیدی بختم هر که دیو بخت اینک از مقدسای اختر علم و دانش صدرا این رسام معتمد سنا خلیک معتمد راهمتن علم و هنر میدا نم معتمد هست ترا عین عنایت چون است صاحبازان همه هر که بود طبع مرا در خور این صفتم خدمت وافی فرما غیر و اله که بود چشم امیدش تبو باز </p>	<p> حاجت خویش روی تو را می بینم پایه بر چرخ دوم مدرسه را می بینم قدر و تقوا نه خود را بهرامی بینم معتمد راهمتن عقل و کامی بینم خوشتن راهمه ر عین عنایتی بینم خویش را خاک ه اهل فامی بینم که ترا قدر شناس غریبانی بینم با همه س نگه لطف ترا می بینم </p>
--	--

واردت حق بسرا بل و کن پائنده
سایات بر سر این قوم همامی بینم

قصیده (۷)

اینها بتقریب جمله امتحان مدرسه تعلیم المعلمین

<p> روز گیر و بسوی دبستان تو آوری مهر است و سیئه تو چو آئینه و پری از زندگی و پایه شناسی و برتری </p>	<p> بنیز ز بخت را بهمنون علم یاوری کی میشود ز پرشتر دختستان بری ای آنکه هست دانش و فننگ راز تو </p>
---	---

گردانش است زرقه محک عیار او
 جوهر شناس مرد هنر و توفی بے
 اول جناب آصف مختار ملک است
 فخر از وجود او نه همین اختیار است
 دانشوری ندیده چو او چشم روزگار
 مردانۀ که چون دم شمشیر مردم است
 ارزش نیافت حاصل این مرز علم
 نتوان محض همت او را کنار یافت
 از یاد کس نرفت مگر پیش رفتش
 تقبیل در گهش سبب مقبلی بود
 تا دو چرخ اختر آن نیز شرف
 چون او ندیده اند حکمی به برنج
 سربزی ریاض ریاضی درین سواد
 گر منکر ننگس و گل این حدیث را
 نازم بنظم مستمدی عنایت

گر جوهر است عقل هم او را تو جوهری
 جوهر شناسی ست گل پاک گوهری
 کو علم را نهاد بسرتاج سردری
 نازان بجو دادوست جهان منجبتی
 نیک اختری ندیده چو او ماه و شتری
 در ریز در ستایش غرض بهادری
 یک بخوبی پیش همت او از محقری
 صد سال اگر سپهر نماید شناسوری
 حرف عطف پدرو مهر مادی
 تدبیر او شفاست پی رنج ندبری
 تابنده باد از افق جاه و دواوری
 جغرافیایان مرحله خشکی و تری
 زین به ندیده دیده این چرخ جنبی
 یا کوری است علت انار یا کوری
 او صاحب هنر تو بهر سندی

زان بوستان عافیت و خلق بر نفس
 اذور و دس صاحب آنکه درین خطه دکن
 یعقوب خان ماکه کبغان علم و خلق
 وان لاله ستوده کیاست که تایش
 پیتول رامراو که رایش بود سلیم
 هر پنج اوستاد چه خونها که خورده اند
 اعجاز تربیت اگر این است میکند
 در دست ابل علم چو خاک درت نشاند
 پیر نلک چه دم زند ز عقل پیش تو
 اکبر شه ارشدی بکیاست ترا طرن
 اگر وصف سرمندیت از آسمان بود
 خورشید خاوری بنماید برابر ت
 صدر انعم بروی زمین کز میح تو
 شعرم اگوهر شهوار میخسند
 اینها همه زشت و گرنه چو من یکی

با و اشام کام جهان را معطر می
 ناز و بحسن تربیت او همنموری
 او را رسیدی ار بر سیاهی پیروی
 چون که تهری اعانت نماید به کتبی
 بالاجی آنکه باله از وسع سامری
 اسی دل درین مقال ز انصاف گذری
 شاگرد کترین بفلاطین برابر ی
 قارون شوند از عمل کمیا گری
 با عقل او این چه کند طفل مهربی
 گنجی که اسفند من و اخق نه آکی
 سنج خرد که نیست بنج فکر بر سر
 چون دهر در برابر خورشید خاوری
 مداح من بزرگ زمین است نوری
 از بسکه سفته ام به حیت دوری
 گنج بیان پادشاهت زنده از سخنوری

ای یاور زمانه وای صدر نادر	رحمی که چرخ می برد از حد شمری
بر حال زار و اله دخته کن نگاه	رویش بسین که ز روشد از پنج نیزی
باشی تو در دکن چو ارسطو بصدر چاه	باشد بنای عمر تو سد سکندری
تو بسته روز و شب کمر خد متانام	پشت سپهر بسته کمر را بچاکری
یا رب همای دولت تو افکنده ام	بر فرق خلق سایه انصاف گتری
شایان حضرت نبو د فکر ناقصم	آنکه شود تمام که از لطف بنگری
ختم سخن کنون بدعای شهبی کنم	کز فرا و سران دکن را بود سری

یا رب که عمر بادش و معمور مملکت	
با عدل پیشدادی و با جاه قیصر	

قصیده (۹)	
مسئله به طومار دور و	
در حادثه وقات نواب سراسار جنگها در مرحوم	

چو این چکامه به خواب دل نگاشته شد	
خطاب یافته طومار دور و از هزار	

بخاک تیره نهان ساختی تن دلدار	نهفته بود ترا در ول ای فلک پیه بنام
-------------------------------	-------------------------------------

ترا نیامده شرمی ز چشم بجایش
 تو پیکری بسپردی بزیر خاک کزو
 تو جای ساختی آنرا بخوابگاه احد
 تو خاکمال نمودی تنی که خاک رهش
 به پیشیت ای فلک سنگدل فغان کسان
 طبعی تو بود کینه با بنی آدم
 مگر تو طبع یزیدی مگر تو طینت او
 مگر تو جوهر شرمی مگر تو خنجر او
 بیاطن است ترا قتل نگین مشعر
 ازان ستم که نمودی بآل پاک نبی
 عیان بود نبود جای دُرّه مهری
 اگر نبودی چنین کی کمر همی بستی
 سپهر غر و علا آفتاب اوج شرم
 قسم بنام خوشش کان در ترابلی
 شجاع و له و سالار جنگ مظهر عدل

ترا نیامده شرمی ازان لب رخسار
 شده است سر بسر آغوش خو کنج خرا
 که کلاه بر زده بودش برین کبود صفا
 ز روی فخر بود به زخون چون تو هزار
 بود چو قهقهه کبک و دامن کفار
 علی الخصوص با ولاد سید ابراه
 چهرست ورنه پسند تو اینقدر آزار
 که سر کنی همه بانیکوان بدین هنجار
 لباس ماتیانت بظاہر است شعار
 ازان ستم که نمودی بحیدر کرار
 درون سینه پر کینه تو ای غدار
 پئی هلاک سر سروران جهان سالار
 ستمی حیدر کرار و قبله اختیار
 بخاکسار او بود خلق را اقرار
 ظہیر ملت و از بهر ملک استظهار

بجسم پاک سرشت سلاک امجاد
 ز بسکه خیر به خلق نموده از آفاق
 بهر کجا بروی ذکر خیر او شنوی
 بقاع خیر ملک دکن عمارت کرد
 بلا مبالغه صد مدارس است از آن
 نموده نسبت هر قوم بسکه احسان
 نموده خیر فراوان بجای بدکاران
 نموده با همه کس بسکه گفتگو شیرین
 بدور معدتش ربط محکم رود داد
 ز بهی بزرگ نثرادی که با جلالت بیضا
 ز بهی شکسته نهادی که با همه ساهان
 برای روشن خود ملک آبخنان خست
 بانتظام فشدند تمام مدام حکام
 چو او نخواسته یک رستی از این میدان
 چه پوشیار کسی بود آن وزیر دکن

بروح نفس فکی و خلاصه ابرار
 ز بسکه بر بهر جهانی نموده از اقطار
 بهر کجا شنوی نیست غیر از این تذکار
 چنانکه چشم زمانه ندیده در اعمار
 هر آنچه مانده رتن ابواب بران و آمار
 رهین حسن سلوک اند جز از قمار
 چه جای مردم نیکو کنش ہی کردار
 گرفته کشور دل از شکر زهی گفتار
 میان حلقه تشبیح و رشته زمار
 بهیچکس ننمودی نظر باستحار
 فراز سر نهادی کلاه استکبار
 که صقلی برو از روی آینه زنگار
 بگیر و دار دکن رافقاده تاسر و کار
 چو او تماخته یک فارسی از این مضار
 که پاسداشته ملکی بیکدل هشیار

برفت فتنه بخواب عدم زد دولت
 سزد که از اثر مردیش بملک دکن
 سزد که از اثر کام بخشیش باشند
 بکار برو چه اعجاز حسن تدبیرش
 چه عشوه بود که در کار منکران کرده
 بیاوریش دستش که بود بجز نوال
 تو ای مژده همه لولوی شاهوار بریز
 بهر که می نگریم در سراق دیدارش
 بهر که می نگریم زین مصیبت جانکاه
 چو او کنار گرفت از جهان جهانی را
 بآن رسیده که در ماتم مدار مهابم
 قرار خاصه حق بود خدا بودی
 بسان رنگ خایشن ثبات نیست بدست
 بیع اول و بست و نهم از آن مه بود
 نداری شب جمعه کای ستاره ها

بدلتش چه تیرین بود طالع بیدار
 کند برستی زال چرخ پیر استار
 جهانیان بوطنهای خود غیب دیار
 که گشت مجوز تقدیر مدبران ادبار
 که گشت معنی استار صورت انکار
 بیا بخشش طبعش که بود کان اشیا
 تو ای جگر همه یا قوت آبدار بار
 بسان مردم چشم نموده زار و نزار
 ز آه گرم نموده است چون لطم بازار
 دل از کنار و زول خوشدلی گرفت کنای
 فتنه زین ز قرار و فتنه فلک ز مدار
 اگر زمانه بودی بیک ثبات و قرار
 بهر آنچه جلوه گری میکند ز نقش و نگار
 که گشت طایر روش ازین نفس طیار
 بهر ج خلد گذر کن تو این خساره گذار

چو این نیشیند آچنان شتاب بر ادب نگر که ز آداب بارگاه حضور جو آن ستاره دولت شد از نظر آفل بطالعش نتوان دید آچنان کوب کجاست دل که کنم نوحه و غمش انشا ز بعد واقعه آن مدار کار و کن الف چو مایمان بر کشید و اله گفت	که میرود نگه از چشم طالب ویدار با حظار پنوشیه چشم را ز بهار بسوگوارئی روز و کن بود شب تار هزار سال اگر چرخ میشود دوار کجاست دل که کنم بیت ناله را تکرار چو کار رفت ز دست چو رفت دل ز کار بچانماند دل ملک از پس مختار
بنور مغفرتش گور شترستان باد هزار جان گرامی فدای مرگ کسی مرا این قصیده که پنجاه و شش و پش چنانکه ساخت ایوان ملک مهر نگار که نام زنده گذارد و بعضی مساوی است به عوام عمر او بشمار	

قصیده (۹)

چند بیت وخواه تبقریب اختتام نمائشگاه

بعد قصیده هند ملک است قیام هم از وزارت ستور آسمان جای نقل پشش اقبال دوره ذی شرفی	بداد پادشاه ما و کن بود بنظم که دور دیر ببیند چو امدار مہام که ذات اوست برج کمال ماه تمام
--	---

بحسن طینت محبوب یار جنگ هست
 شهاب جنگ بهادر بهادر اکبر جنگ
 چراغ انجمن راجگان کشن پرشاد
 ستوده راجه شیو راج دهم برادر او
 قدیر جنگ بهادر که اقتدارش باد
 عماد ملک و گرانمایه محسن الدوله
 بهمن دانش اقبال یار جنگ که هست
 جناب میر محمد حسین خان صاحب
 سراج مهر و شش و دمان مالمآ
 بنیض سردور جنگ بفرافسز جنگ
 بطرف رای رزیدنت صاحب فیض
 بزرگوار رزیدنت نامدار دکن
 امید هست از این پس همیشه کار دکن
 وزیر گروه امیران کامران یارب
 همه بعقل نظیر عتول ده گانه

حبیب حضرت شاه و محبوب جم کرام
 که هر دو راست به هم چرخ استخام
 پیشکاری او بخت میکند اقدام
 دهرم ستایش او میکند زهی کرام
 از این زیاده بتقدیر قادر منعام
 که ملک دولت از ایشان است کلام
 بهای همت او را فراز سدره مقام
 که نفع زرع و تجارت : نظم اوست
 که علم و عقل و ادب آید نش از ندانم
 که سرورند و هم افسه بارگاه عظام
 که فکر اوست قویم و امور از و بقوم
 پلودان است بنام نو بخت خیر انام
 بود و چنانکه از این پیشین ده است بکام
 بود و جمله مرا دکن بود حق مرام
 همه بعلم بسلطانگی شده و اعلام

<p>بهین بود بدر فضل خالق علام مسلم از همه آفت بود بخیه و سلام</p>	<p>دعای ولله داعی و جمله اهل دکن که خیر خواه ریاست هر آنکه خواهد بود</p>
	<p>همی شود بدعای شه و ندیمانش بکارگاه نمایش ز اختتام ختام</p>
<p>مراتی</p>	
<p>مرثیه (۱) در واقعه کربلا</p>	
<p>یا خنجر یست آخته بهر مقاتله کامد برای دفت غم بد بسمل در خاک زلزله ست با فلاک و لوله یا عرش کبریاست که آمد بزلزله ای چرخ تنگ بود ترا بسکه حوله ای چرخ از کدام جفایت کنم گله صبح دم قیامت موعود عاجله کز سرچ او نکر و کسی قطع مرسله طالع شد است ماه تو گوئی ز سنبله</p>	<p>ماه محرم است عیان از مقابله مد بلال را بسمر لوح چرخ بین گفتی بد بهر صور قیامت دمیده شد دل های مومنان به تر زلزل ز ماتم است شد در دو وقف حوصله آل مصطفی از کشتن حسین وز پروردن یزید بیدار تا چه فتنه کند خون خفته اش ملک شهادت است بنام حسین بس تیرست شکل خوشه ز بس بر تن حسین</p>

از جلوه شبیه پیمبر به عرب گاه
 صد آه از دمی که گره شد بکام او
 جز کر بلا و شام سیه روز در جهان
 لب تشنه را که دید کلو تر آب تیغ
 برگرد و ناله که بود نیش سوار
 محشر نهفت روی بدامن احتجاب
 کس بر قی نداد باهل حرم زکین
 طفلان بی پدر چو گهر جوش میزند
 شد ملک شام شام غریبان اهل بیت
 از صبر و خیر زاد که تقوی ست این گروه
 فتی در شکست شهیدان کر بلا
 دنیا بی و ن بعثرت اظهرند دست
 شکر نشان تبلیی کام اند اهل بیت
 خندان چو گل کنند به خون و خون بها
 شام از دست غصه چرخ ستم شعار

اله اکبر است بهر سمت غلغل
 اصغر چو خور و آب ز پیکان غرله
 جز آل پاک فاطمه در هیچ سلسله
 بیمار را که دید گرانبار سلسله
 باشد دل بول خرد و شان چو زنگنه
 در کر بلا چو واقعت دید هائمه
 چادر بر رخ کشید همین گرد قافله
 بر روی شان میتی و در پایی آیه
 بهر منزله ز جور فلک گشت نازله
 بازاد و راحله همه بی زاد و راحله
 باشد اجل بشارت ایشان با حله
 لوشه ندید دامن پاکان ز مرزله
 شکر خداست بر لب شان گر بود کله
 در دامن جماعه خونخوار قاتله
 شد سر بر طبیعت این خسته عاتله

آید در خور صله از من رشای تو
بخشای و کن شفاعت واله و در صله

مرثیه دوم به تشبیب ر

چشم شبنم کان سحر تر شود	در غم سبوط پیمبر میشود
تشنگی شاه چون یاد آورند	چشمه بار چشم تر میشود
می تراود تیرگی ز آب حیات	زین الم از بس مکر میشود
سبزه از بار خجالت سرنگون	بهر ریحان پیبر میشود
زرد رنگ رخ گل خورشید را	در غم خورشید دیگر میشود
یعنی آن خورشید کز قدر بلند	خاورشش و دوش پیمبر میشود
دل بحسرت چاک طفل غنچه را	از دمان خشک اصغر میشود
هر مژ را فایه چسبیدن گداز	نا بر و مندی اکبر میشود
کرده تا بیماری عاقل طهر	چشم ز کس داغ کیسر میشود
میدرد گل جامه کز اهل حرم	هر تنی محتاج چادر میشود
مو پریشان سبیل بر پیچ و تاب	در عزای آل اطهر میشود
در جگر سوز است زین غم لاله را	داغ او خورشید محشر میشود

کارگر مانند خنجر میشود	غنچه را بر دل دم سرو صبا
کے دامغی زان محط میشود	بوی گل دو دو چرخ کشته است
ماتی زین گونه کمست میشود	هر شجر در اصل نخل ماتم است
روی گلشن از چه احمد میشود	خون منگرید اگر ابر بحار

والہا خون سینہ فصل بہار
از خزان باغ حب میشود

مشریہ سوم در چین زمین

نوح اکتی بنچن میشود	بار طوفان بکاس میشود
ماتم سبطایمیر میشود	در جهان آشوب محشر میشود
شہر و ماتم کے برابر میشود	شہر مسارم زینکہ گفت نام صواب
افت جان سنگہر میشود	شہر باشد و ز خوش مظلوم را
شامیان را شوم کیسہ میشود	شہر باشد صبح عید این بیت
وا بہا پیش و اور میشود	فرخ آن ساعت کہ مینی و نشہ
و ہر دم شہر و گہر میشود	یہ تم سبطانی تا پتھر نیسہ
گرچہ ہر سہالی کرر میشود	تازہ باشد این عرای تم فزا

طالب بیعت سگ و نیایزید
 نفس کافر شد چو طالب جاه را
 ظلم اگر این است یارب و جشتر
 زیر پرستی بین پی خون حسین
 قاضی ری روی او چون رزرت
 طرفه بازاری بود دنیا غری
 زربو چون تش و از ابل شام
 کوفیان را بال افشان نمها
 یک بر یک نامه چون پا دیو است
 کشتی نوح اند ابل بیت پاک
 ناخداش نیت بخر حکم خدا
 آه از این کشتی که از جو ریزید
 به شهید بی نوا می آید بلا
 شاه لشکر که دید اینچا شکست
 در شهاب و نگاه عشق با نشا

از حسین آن شبیل حیدر میشود
 ظلم بر آل سمیبر میشود
 نفس کافر را چه کینه میشود
 فتوی رنگین محرم میشود
 رای او زین راه مضطر میشود
 آدمی کا نجار و خمر میشود
 در سقر هر طالب زر میشود
 صورت خیل کبوتر میشود
 همسر پر بلکه کشته میشود
 صبر شان در ورطه لنگر میشود
 فارغ از وی غرقه کیسر میشود
 رخنه در جان مپیبر میشود
 در جهان با کره یافر میشود
 بر سه عقیقه منقطع میشود
 آنگاه سر را باخته سر و رستید

شمر لعین بینه آن شاه نامدار
گفتی سکینه ای پدر بکس شهید
زخم تو در بدن و افرون ترا ز شمار
تو فاختی بگوشه جنت زیاد ما
ویدار خود نهای و مرا سوی طلب
چون هم و لغو ز رخت نیست و نظر
بفرست از لباس تننت همه صبا
گفتی سکینه چرخ ز قتل پدر مرا
فرش است ز نعل ستوران اهل کین
زینب بگفت کاهل جفاقت آن سید
بی پرده یک قیامت دیگر اهل شام
حرفی ز بند عابد بیمار گفتی ست
عابد بخت سلسله ام و شکیار شد

گفتی که فکر سینه خیر شکن کنم
بر خاک شهید تو فدای جان و تن کنم
چون من شمار زخم ترا در بدن کنم
یادت انیس گوشه ریج و محن کنم
مردن بسی خوش است عمر که می کنم
دیگر چه خطا ز دیدن صبح و طن کنم
تاری کهن که پنبه داغ کهن کنم
داغی بدل نهاد که سیر حن کنم
جسمی که فرش او ز گل و سنن کنم
دامان حشر گیرم و چادر تن کنم
در آفتاب حشر بوجهن کنم
از پیچ سطر دست قلم در سن کنم
و اباب خلد از کرم ذوالمنن کنم

واله حواس خمسه که بخشیده ام خدای
آن به که صرف مرثیه بنجین کنم

محمسن بر غزل لغتیه حضرت جامی رحمة الله علیه	
الم عشق بتان ای دل مخزون چکشی	لبکش آن در و کز ولذت در مان چکشی
بشنو این مژده بیا بر سر نیکو روشی	لی حبیب عربی مدنی مستر ششی
که بود در دو غمش مایه شادی و خوشی	
آن نبی که بلا میم خدا راست سمی	ستر ذاتش نه حیثی ست که گرد قلمی
ره عشقش چه روم با همه کوه قدمی	فهم رازش نکم او عربی من عجمی
لاف مهرش چه نم او تر ششی من حبشی	
ای خوشا وقت من از پر تو مهر جانان	روز من باد نصیب همه عشاق جهان
ز منم نرسد پای ز شادی یک آن	ذره وارم بهر اواری او رقص کنان
تا شد او شهره آفاق بخورشید و ششی	
آفتاب من و آن ماه مبارک سیرم	روشن از جلوه او آمده شام و سحرم
هر طرف دیده کشایم رخ او مینگرم	گرچه صدمر حله دورست پیش نظر م
و جهنمی نظری کلّ عداة و غشی	
میرود کار من دلشده از دست پیر	شوتم از پای براه که فلکند ست پیر
بیم از لذت این جام بهم ببت پیر	صفت با ده عشقش ز من مست پیر

ذوق این می‌شناسی بخدا تا بخشی	
تشنه کامی ست درین بادایم خضر نجابت	دوبدم تازه بین میرسد از عیش برآ
من تشکین لب و جفایش بهیبت	مصلحت نیست مرا سیری از آن آجیت
ضاعف الله به کل زمان عطفی	
جاوه پیمای طلب مردم عالم چو شوند	زاهدان بی سرو پا جانب مسجد گردند
می‌گسارن همه واله سوینخانه دوند	جامی ارباب فاجزه عشقش نروند
سرمبادت گراز این راه قدم باز کشی	
قطعات	
قطعه (۱)	
جدا باشد ز خود و دین	چه پر سی حال مهور دین
ز من عشقی ملیحان عرب را	سری دارم پر از شور مدینه
قطعه (۲)	
ای شاه ملک علم ز تو با نظام باد	مستظهر از تو ملت و ولایت م باد
این جشن باغ عالمه لطف خاصست	لطف مدام شامل خایر عالم باد
قطعه (۳)	

دستان بود جایگاه ادب بکسب کجالات نفس را برآیند بر اوج چرخ کمال نزیب که ناساخته کارها نزیب دل عاقل خویش را نزیب که گفتار و رفتار بد نزیب است واله مس آرزو	که تهذیب از آن خلق حاصل کنند بسرحد تمیل و اصل کنند چومر رتبه خویش کامل کنند بسربر و اوقات عاقل کنند به تصحیف اندیشه غافل کنند در آنجا چو مروان جاهل کنند قرین ز زنجش دل کنند
--	--

قطع (۴)

ای آسمان چون که تادور مهر و ماه صدنا امید چون من صد بچو روزگار خواهم سه چیز از تو کز انم گزیریت اول اضافه است بد و گارد وین زین هر سه گر یکی نبو ممکن الحول	نام تو زیب صفحہ لیل و نهار با در پیشگاه لطف تو امیدوار با وین هر سه حاصلم ز تو ای کامگار با سوم بکار خوشیت تم اختیار با واله بخدست و گرا و اقرار با
---	---

قطع (۵)

ای فرخی ز مهر رخت صبح عید را	وی ذره از فرغ تو خورشید خاوی
------------------------------	------------------------------

فرخنده باد عید سعادت پنجشنب	باغ و جاده و شمع و جلال و بتری
گوشی بد و ترانه این مینوای را	با عید سازگار تر آید نو آگری
دانی که عید ماست تقای مبتدا	آزاده دل چه خطا برد از عید طای
ای و اوریکانه ز انصاف دوریت	رحمی اگر بحال من خسته آوری
واله زبون زار شد از زور بد سگال	ای یا ورز مانده بود وقت یا وری
تا در جهان نشان بود سایه های	بر فرق خلق سایه انصاف گسری

قطعه (۶)

ایکه ذات تو در مراتب انس	انتخاب کتاب ادوار است
بی تکلف مبعوض کرم است	کمتر است از چه بدی بسیار است
صاحبان و صمیم خاطر من	راز سر بسته ز اسرار است
دین ز مانم ز فرط شوق آن را	هم نفس باز بان اظهار است
چون بفرمان عارفان ز خودی	هر که شد بیخبر خبر دار است
خواهم از یاد و خویش تن بروم	با فراموشخانه ام کار است
روش بنده همگنان دهند	خاکم از خاندان اخیار است
گر دلم هست جمله تصدیق است	ورز با نم تمام قسم است

<p>آرزو مند نصحت بارت بیانجی تو چه دشوار است بنده امیدوار اشارت همتی دارو ارج نه ادا است از گیاه ضعیف ناچار است تادم واپسین هوا دار است</p>	<p>ساکلی آمده برین درگاه گر شود التماس و مقبول خج و اوقات دخل مجلس را به ادای مصارف این بزم هر کجا بسته گلی بندند بنده واله که خیر خواه شماست</p>	<p>قطعه (۷)</p>
<p>خطاب به ستوده مناقب موسی سیاح از مانخان صاحب استاد حضور پیر نور دام ملکه</p>		
<p>بدانش جهانی بفضل آسمانی مسیح الزمانی مسیح الزمانی</p>	<p>دل آزرده را چاره فرمای جانی سقیم است اگر طبع دوران بجانی</p>	<p>قطعه (۸) بجهت میرزا نصر الله صاحب فدائی مخلص مخاطب به نواب دولت یا جنگ سوار</p>
<p>باو غاویان دولت مهر و لطف است ای که افت از برای ملک ملت یوراست</p>	<p>ای که یار دولتی و دولتی یار گیر است مر حبا نواب دولت یا جنگ نادر است</p>	

<p>علم و فضل و جلالیت پاک تر است سربسزگفته میثانی و خندان و خلق از تو اقلیم سخن و زبده ملک و شمع هنر نگاری که تراش تشبه ملک تو کفایت نصرت از در ماندگان رازان و انگیر مینرانی مافدائی ای ترا دلبها خدا همتی تا تبریه روی آورد صلاح شاه ستادان توئی و مار عایای تو ایم مر ترا پسند از حوال بایوم الحساب کامران باشی بکام و الهیت باب و بابا</p>	<p>اختیجانی که بطش و پشیر و شکرت یا توئی یا گل درین باغ انکه و صحر است گل اگر از گلبن آمد مهر اگر از خا و دست روکش و مرغی شان شکست و است ایکه نصر الله ز نام نامی تو ظهور است حال ما دانی که چون اطفال بکتب است زانکه اصلاح از امور ناگزیر و دست زانکه تو استاد شاهی این سخن و شن است کلمه رابع حدیث حضرت پیغمبر است بر زمین تا آسمان بر فلک تا آخر است</p>
<p>قطعه (۹) نامه منظوم بنام نواب شمشیر جنگ بهادر ایا نام نایت شمشیر جنگ کشیدست کار عزیزی بجان بحکمت بکن چاره بیچاره را چه در دویم و اله وصف رزم</p>	<p>دست راست در قبضه بدخیر جنگ کشادست رشته برو جنگ بتو باز زدیم نقشه ریر جنگ که بودست کیتا یقین جنگ</p>

بود آسمان تا محبال اسد	سگ ستانت بود شیر خنگ
قطعه (۱۰) بحجت میر ممتاز علیخان بهادر و اما د نواب افسر خنگ بهادر	
ای همه خلق جهان ابدت دی نیاز	ناز بر افسر دولت تو زیباست بنار
لطف میکنم بهیچ خلق ز خلق نیکو	ایکه در لطف و کرم ذات تو آدم ممتاز
قطعه (۱۱)	
بست و چهارم از مه فرخنده حب	بعد نماز جمعه به و النعمیر کلب
بزمیت از مشاعره خاص فارسی	ممنون مقدم اربنما سیدی عجب
قطعه (۱۲) بحجت یکی از خوشنویشان	
رقمت سنبل ز باغ بهشت	قلمت شاخ سدره و طوبی
آن یکی در نهایت خشم و پیچ	دین دگر در کمال محسوبی
قطعه (۱۳) بحجت نواب مهدی حسن خان بهادر	
بهید ما بنای ظلم هر جا سر بر آورده	خلک نیا و آن کرده تو اش افکنده کاخ از بن
بدایت خیزد احسان نام نامیت انسان	که گل از باغ و بو از گل ثمر از شاخ و شاخ از بن
قطعه (۱۴) رقعه عودی حسب فرمایش داکتر تراب خان صاحب نوشته شد	

<p>که جلوه گر شده ز نور احمد مختار به بست خیل موالید سومی هستی بار بشهر و یوم که در ذیل میرو و بشمار بدان قرار که کلک از زبان کند اقرار بروز پانزده آمد ضیافت اخیار نهند بر سر این بنده منت بسیار ناز ظهر که وقتی ست فارغ از طلبها به بست و یکم آن بازگشت یافت قرا و چشم بنده به دیدار خو کوشند چها مکان حضرت نواب فی کمال و وقا</p>	<p>بفضل خالق خورشید و ماه و لیل و نهار ز نور احمد آبا و امهات آنگاه مقارن آمده تزویج این نیاز قرین مست ماه ربیع پسین و تار نخش ز یوم دعوت اخبار میکنم اول ناز شام اگر پای لطف رنجه کنند بروز هجده هم آمد قنبر ساحق قرار یافته شب گشت بستم این ماه امید آنکه ز ترنمین هر سه تا تقریب مقام طوی بی بازار بیگم ست و مکان</p>
--	--

تراب خان که بود خاک پاز مقدمان
سر نیاز بساید بگنبد و وار

قطعه (۱۵) بجهت مسیح پی ماؤسن صدر مہتمم نظام کلج و غیره

روز میلاد مسیح فرخ	سال نویسنده ببا و فرخ
آن یکی عام مبارک بد و کون	وین و گر خاص شمارا فرخ

طلعت لکش کج پی پس	باو چشم اجاف رخ
خاصه بر دیده واله کان را	روز و شب ساخته یکجا فرخ
رای فرخ شده هر یک مژده	رو که دیده است زینها فرخ
مردمک شد سرفا خا حقه	چشم گردید سراپا فرخ
رخ باین سرخی و چون نشود	چشم مردم ز تماشا فرخ
با دصد سال بعد فرسندی	عید بر ذات تو صد را فرخ

قطعه (۱۶) ایضا

با دسن صاحب ایکه ما یتیم	بی نوا یان با و فای شما
ایکه خورشید اوج مهری و ما	ذره و اریم در هوای شما
ایکه محب دوم مائی و ما یتیم	خادمان شما فدای شما
کیمیت در شدت در خاپرسد	حال خدام تان سوا می شما
شد دو ماه و برات بنده نشد	رقم از خامه عطای شما
گر بهیوست یا د تان با دا	و ر بعد ست هر چه رای شما
ورز واله که در تیت بدل	چشم غفوست از صفای شما

قطعه (۱۷) ایضا

<p> هادوس صاحب اکیذات ترا همه خلقی کنند تو صیفش جنوری و کرست ماس بهم برورت واله تو همزه عید عید را حاصل از دور کرمت روی آری بمن ز لطف چه دُور روز عید است روزیت هر روز </p>	<p> خلق خستنی چو کرمت آمد آنکه موصوف این صفت آمد تابشادی و میمنت آمد از پی عرض تهنیت آمد از جمندی و ابهت آمد لطف زان رو که طینت آمد هر شبست هم باین سمت آمد </p>
---	--

قطعه (۱۸) ایضا

<p> اکیه از ذات شریف همه آید احسان سروری خاسته کم چو تو ز عالی نشان حل این عقده مشکل ز تو باشا آسان کار و رونه چه کشاید ز فلان و بهمان هست ضرب المثل ای حامی بیدستان سرسپردیده احوال بزرگان و شهان یا و گارست همین نام نگوئے ز نشان </p>	<p> ای کرم پیشه جم مرتبه هوس صاحب بمت عالی و فلر تو ر ساطع بلند عقده سخت قتاده است بکار واجد خود مگر بند کنی ناخن تد بیرے را دست آنرا که بگیرند نیندازندش تا بغایت ز بدایت تو ایرخ و سیه که از ایشان بجهان نیست نشانی پیدا </p>
--	---

تو هم از صلب رگان فرنگ آمده که	هر چه شایان تو باشد بکن ای فخر زمان
زنده انسان نتواند که بماند تا حشر	نیک نامست کز وزنده بماند انسان
عمر و جاه ابدی بهر تو خواهد واله	یارب از نام نکوزنده جاوید جان

قطعه (۱۹) بجهت وزیر آهنگین نیجه قوی تدبیر بتقریب
شکار شیر

ایا شیر افکن وزیریکه بر چرخ	اسد همچو محب رام رام تو باشد
بدان سان که شیران شکار گشتند	دل شیر مردان بدام تو باشد

قطعه (۲۰) قطعه حالیه نسبت به سادۀ مدرسه عالیۀ عرضه میدهد

اینکه از مدرسه عالیۀ هفت تینم	گوئی آرایش هر هفت پی این چنینم
چرخ بر سبزه سیارۀ خود می نازد	ما بناییم که خدام وزیر دلنیم

قطعه (۲۱) عرضۀ منظومہ

ای وزیریکه درین خط ملک	فیض بگرفت ز تو نقش ظهور
از توفه اغ معلوم	عقل را از توفه وغ موفور
مهر باریت نشدی گر طالع	از دکن مخونگشتی دیحور
دواور گشته معین زورت	صدر کالبد در دستان شعور

<p> بر کند تا به شبستان نظام گرز پر و انگیت واله نیز گرچه در مدرسه عالی لیک زین وجه معاشی که مرا طلبم از تو کفای که آن غرض از پرورش سرکارست خجالت عرض چو اشکم بگدخت باد جاہت به تزیامت روان </p>	<p> شمع تسلیم حضور پر نور دیدہ افروز داز این شمع چه از عنایات تو گشتم مامور عجز را طعن بود بر مقدور گذر وقت بگرد و میسور خود بھر نوع که باشد منظور چشم آن است که داری مغف با د عمرت به ترقی معمور </p>
---	---

قطعه (۲۲) در طلب کدوی تلخ که برای مداوای جرب
مجرب گفته اند

<p> ایکه چون نامت ستوده سیرتی چاره رنجم کدوی گفتی دانه از وی بجوی و بنده را </p>	<p> دستوده سیرتی بانام کن لطف کردی در کرم قدم کن زان کدوی تلخ شیرین کام کن </p>
--	---

قطعه (۲۳) در طلب شربت به

<p>شربت به که به از وی بنود در عالم</p>	<p>شیشه زان بڈای من رنجور فرست</p>
---	------------------------------------

لیک همچون دلت حاجی پاکیزه شست	شیشہ کان بہت نیزنگ و غلو و فرست
-------------------------------	---------------------------------

قطعه (۲۴) تبقریب عرس گلبرگہ

ای خواجہ بلبل دل بی برگ خوش است	بر بوی یک کرشمہ از روح پاک تو
گلبرگہ پنج روز ز تو صد چمن شگفت	روید نہار گلبن رحمت ز خاک تو

قطعه (۲۵) خطاب بہ نواب عثمان خان بہادر

ایکہ روشن دل و ہمنام فی بی النورینی	نورچشان تو یارب کہ بکاست باشند
گر سپہ رفت ترا دادہ خدا و اما دان	دیرگہ این سپہر انت بسلاست باشند

قطعه (۲۶) در تعزیت

ای غمزدگان فوت منہ زند	وی دادہ خدای اجرتان را
در سینه بود غمی نہا غم	آرم بلب آن غم نہان
کاریکہ ز دست شد علا حش	در دل بچہ آورید آن را
یک جان کہ تلف شدہ ز درو	خود ہم چہ تلف کنید جان را
جان با و فدای آنکہ بنمود	ایکنہ خوشتن جہان را

قطعه (۲۷) در سپاس ہدیہ صدیق ذوالمفاخر

مولوی حاجی صدیق حسن صاحب مہاجر

ایک رہ آور دو تو بود دست یبار شتر	و حقیقت نیست یک ہر یک چندین ہست
شکر جہانت بر ب کعبہ عمری کرد نیست	لیک عمری شکر کے آید اگر این ہست

قطع (۲۸)

زریڈنٹ عالی تبار و کن	ز بہر شرف بی بہادر بود
عیان در جہان جملہ آثار خیر	ز سادہ رس صاحب بہادر بود
بہ صبح سعادت نگر کز جمیل	ز نامش ہمہ در تبار بود

قطع (۲۹) در صفت ابنہ

بس لاویز باشد این نبہ	حرف من شہد صدق آہستہ
شاہد و عویم اگر پرسند	ہمہ دانہ با لاویزست
لب بہم بست از حلاوت لیک	کام جاغم سپاس انگیزست

قطع (۳۰)

سر بلندم کرد فیض ناظم تسلیم کل	بخت نہ نونہ ملت تا از اخضر اختر شناس
سنگ بودم مہر اول لعل بدخشاغم نمود	قدح حسن نامہ اندر اسی و امضی شناس
فخر جو ہر ہزارم لیک گویم والہا	کار افتادہ راز و ہر با جو ہر شناس

قطع (۳۱)

تا چند مه و مهر نگرند بجاسم	چشم است کنون یاوری از صدر مهم
آن صدر فلک که بخت از پی خدمت	بر درگش استاده و گوید که غلامم

قطعه (۳۲)

در ساعت فراغ می چند در اتمام	آسوده می نشیم و در بند می نسیم
ای آنکه منع میکنی از بستن درم	پنداشتی که بر تو مگر بند می کنم

قطعه (۳۳)

ایکه در خشت ترا خاطر خوش است	عسرت مار انبیهانی مگر
حال ما را عرض بر تو می کنیم	عرض حال ما نمی خوانی مگر

قطعه (۳۴) رقص منظومه

بنام مولوی حکیم عبدالرحمن صاحب سهارپوری

ایکه چون نام خودی بنده خاصِ حرم	وی دلم سرسبوت والہ لطف احسان
دور خون بدم دور فلک گشته مگر	انقر سوخت کیسر بتیم کرده عیان
چه شرم داشت که در خرم صبرم قنار	جز مہر تو سیاحتوان بردن جان
رفت حال من از تنگی گرد و بیا	مرعیان را نبود حاجت تقریر و بیان
بیخبر بوی دگر ز تو می پرسیدم	من بدین حال پرسی تو که چنی و چنان

بزربان آیدم ارحف گله نبود دور	دوستانه گله آید ز محبان بزربان
تا بماند ز تو اهل زمان خرم و خوش	با مان در کف حفظ خداوند بهمان

قطعه (۳۵) در مدح نهر کسلشی لار دنی پیر آفت مکده
بتقریب رونق بخشی و رود بچیدر آباد و گن

سپه سالار ذی اخلاق در عالم تعالی اسد	بجز نهر کسلشی نه پیر دیگری باشد
بهندش لشکر و لها بفرمان است از حسان	سپه سالار غی هرگز از این خوشتر نمی باشد
چنان شد بسته راه ظلم از عدلش بهندستان	که یا جوجی برون زین سد اسکندر نمی باشد
نباشد بادل و بستی و لها می مردم را	که هر آئینه چون آئینه خاور نمی باشد
اگر چه ذره پرویز گرد و دل اختران باشند	یکی مانند خورشید بلند اختر نمی باشد
خریداران نام نیک و الا گوهران هستند	که پائیده درین گیتی نرو گوهر نمی باشد
کسی کو یا در گرش تکان باشد ز روی مهر	نمی باشد دمی کور افلک یا ورنی باشد
نباشد احتیاج مدح اوصاف جمیلش را	پی و هر بستی حاجت زیور نمی باشد
تو دانی سر و گلزار مدح کیست ای دل	که غیر از راستیها خامه ام را بر نمی باشد

قطعه (۳۶)

نعمت خان عالی علو طبع را در تبر امصحب بنو

دواله جاده ایشرا از مقوله ترکی ترکی چینی	
عالی	
نفل کمیت قلم سود بمیدان او	به که برگردانمش در حق یاران او
واله	
ایکه به نعت بنی کلک ترا نفل سود	طرفه ربودی قصب بر سرمیدان او
حق بتو تار و زشتر در صله گردانیش	آنچه برگردانیش در حق یاران او
قطعه (۳۷) ایضا بطور دیگر	
ایکه چو تو نفل بند بهر کمیت تسلیم	خاسته کم از جهان خاصه و ران تو
نفل قلم سود و طرفه نعت و کنون	نفل تو برگشته باد بر تو و یاران تو
قطعه (۳۸) بحجت نواب سعادت علیخان بهادر معین المہام سرکار عالی	
امروز دهم می عشرت بجام هست	دولت مساعد است سعادت بجام هست
مارا بانجم و نظم سعد چشم نیست	چشم عانتی ز معین المہام هست
قطعه (۳۹) بحجت نواب عماد جنگ بهادر	
ای آنکه رای تست عصا چرخ پیرا	بر نوک خامه تو بود عثماد جنگ

فتح و ظفر نصیب مہمان حضرت است	چون بہت ذات ارفع اعلیٰ عما و جنگہ
-------------------------------	-----------------------------------

قطعہ (۴۰) بجہت نواب منور خان بہادر

بود امروز محبوب علی شاہ	بشاہان زمان چون انجم و خور
وزیر او بود سر آسمان جاہ	بجایش آسمان وارد آفا خور
بود اقبال دولہ زیب دولت	بسا دازیت او را تکتاثر
و قار الملک ملت راست جامی	بعقلش مملکت وارد اتشاو
دل چشم و سپر آغ ملک والہ	بود اکنون منور خان بہادر
وفای او سبہ از تصنیع	صفای او سنہ از تکدر
آہی تا بقای چرخ از وی	و سید چرخ آموز و تدبر

قطعہ (۴۱) بجہت میرزا شاکر صاحب طہرانی

میرزا شاکر اسے طہرانی	کو چہ فی زہ انش و او بہ است
ظاہر ز باطنش بدو عثمان	این نشان اظہر تہ ذہب است
ہست آئینہ درون بیرون	انچہ او را بدل بدو مہبت است
نسبتش از حسب بود روشن	حسبش تہ و درو شہادت است
جو ہر پاک راست جلوہ مہر	از عجم ہست یاد در عمر بہ است

شب نباشد بچشم مردم رو	گرچه در چشم شهرت شب است
عجب کردن بامر مظلونی	عجب از عقل معجان عجب است
چون نباشد میانه اجاب	شکر آبی که موجب غضب است
آه از داور بی موجب	آه از رنجشی که بی سبب است
چه هوایی است در سر صاحب	کسب خلقی که میکند سبب است
حیف از خام خوئی یا ران	تلخ گوئی بکام شان رطب است
حرف ایشان برنگ در دشت	دل ایشان چو شیشه عنب است
دوستی دشمنی ست سرتاسر	شفق دوستان همه شنب است
بی سبب شورش است در سراسر	بی تبی سینه با تبا تبا است
والها رشک نار اکل اوست	حنات شایه طب است

قطعه (۴۲) در نصیحت بیکی از شاگردان رستم جی نام

نام بیکارست و کارت ای سپهر	در خورشید باش و شایان زه است
کوش تا کارت به از نامت شود	ورنه نام رستم از رستم به است

قطعه (۴۳) رقعہ منظومہ بنام مرزا نصرالدین خاں صاحب

مخاطب به دولت یار جنگ بهادر

ای ذات فرخ تو بصر الاهی عظم	یار تو باد دولت جاهد تو بنیر وال
هستند اهل مال درین شهر بیشتر	در جو دگمته ند و لیکن ترا هم سال
احمال در گره تو محصل امید هست	بی نیل مدعا شدن از حضرت محال
سید جلال ترک بدر گاهت آمده	کامش روا بکن بخداوند ذوالجلال
بر خیر دال فاعل خیرست در خبر	بر خیز و باش فاعل آن خیر در دوال
سر کار بسی ست درین شهر باخیر	او مال خیر یابد و تو خوبی مال
واله که چون جلال دعا گویت بود	پروانه کمال تو یا صاحب الجلال

قطعه (۴۴)

باؤ صاحب ادیبی بخردی	در صفات عقل و دانش ادهد
در جو اندران یورپ بالیقین	اشرافی عالی ثباری امجد
چون دم عیسی سبک روحی اوست	هم نفس بالطف فیض سرمد
چون ید بیضا چشم مردم است	دست جودا و سراپا حبیبی
خواندم از وارا العلوم از راه قدر	صدر دانم قدر صدر چون خود

قطعه (۴۵) و عاییه بحبیت برادر زاده ام ملا عبد القیوم صاحب
اعلی الله مدارجه

ای عزیز یکہ عبد سیومی	ستیم خانوادہ ہستی
کامران باش ہر کجا باشی	شادمان مان بہر کجا ہستی
قطعہ (۴۶) بچہ نواب مختار الملک بہادر	
ایکہ مختاری ترابر ملک احسان آمدہ	عالی از فیض احسان تو شادان آمدہ
جلوہ گریاض برحق نیک طبع از نامت	والہ تو بنیوا بہر چہ زین سان آمدہ
اعداد اسم شریف مختار الملک یکہزار و سیصد و شصت و دو میشود	
قطعہ (۴۷)	
زریڈنٹ صاحب بہادر چو آمد	مدارس از گوشت ممنون دیدن
اشارات بنیش علامات نش	زرایش بہترین روشن مبین
چو اخیر محض است امروز زبید	زماخیر مقدم بہ مسٹر ملوچون
قطعہ (۴۸)	
زہی ستظل از وجود تو دولت	بو دخل جاہت ہمای مبارک
مبارک ترا و مبارک بہ والہ	ترا عید و اورالتای مبارک
قطعہ (۴۹)	
والہ در ماندہ ہر در حاضر است	وصف را با خوشی تن دار و رفیق

تا در دولت رسانیدست شان	آسمان بر هر دو تن گشته شفیق
قطعه (۵۰) بجبهت نواب محی الدوله بهبادر	
ایا جاه را سایه زندگانی	ایا در کرم بر همه خلق فائق
بمان در جهان تا جهان زنده ماند	که احیای خیرست منظور خالق
قطعه (۵۱) بجبهت مولوی محمد کمال حصا	
ایا کرده طی در فضائل منازل	با وج کمال آمده ماه کامل
یکی از مدارج سوال از تو دارد	چو تلمیذ مفضل در پیش فاضل
ترصد که رسول را رد نسازی	چولا تنهرست امر در شان سائل
قطعه (۵۲) بجبهت مولوی مشتاق حسین حصا مخاطب نواب اتصا جنگ بهادر	
ای چرخ بامنت نبود ساز و ار جنگ	زان رو که ناصرست مرا اتصا جنگ
دانی که تیغ اوست درین عرضة الفقار	هیبهات چون تو پیری با ذوالفقار
منصور هست رایت رایش کنون بهر	اورا مسلم است درین دزگا جنگ
نصرت من آمده نقش نگین او	فتحی قریب مرده دمان بار بار جنگ
زین کارزار بگذر و از وی کنار بگیر	با همچو مرد کار نیاید بکار جنگ

گر دسپاه گرد و نه میت شمشجب	گر شهسوار عرصه جنگی پیاده
واله بگو بچرخ که با وی میاز جنگ	مشتاق اوست نصرت دنیا و دین بهم

قطعه ۵۳

یکیک بکن ملاحظه حکم جدید را	صدر بحق پنچتن این پنج روبر کار
بخشش ز راه عدل خطابت پیدا	هر ظالمی زیاده سری کرد زین میان
تا او به تیغ بجوشد هر پلید را	انگه به واله از خم ابر و اشارت

قطعه ۵۴

بهرش نظر کرد خورشید جاه	سر مدرسه چون نساید باه
مرا و راست اعلی کنون پایگاه	سز در گنج و باله این مدرسه

قطعه ۵۵

غرور تیز هوشیها ندارم	بدانش گرجوشیها ندارم
بدعوی جز خمشیها ندارم	دولب دارم گواه دعوی خویش
دماغ خود فروشیها ندارم	دکان ما و من بر چیده با دا

قطعه ۵۶

که ارحم خوانده خلق از رحمت	ایا رحمن بوصف جسم میتا
----------------------------	------------------------

بها باریان رحمت راروان کن	بحق رحمتی للعالمینت
<p>(۲) قطعات تاریخی</p> <p>(۱) متضمن تهنیت</p>	
<p>قطعه (۵۷) تاریخ جلوس مہمیت مانوس حضرت بند کافکا والی ملک و کن کان کاسمہ محبوب اہل الزمن</p>	
<p>تخت سایہ فکن سایہ الہی شد نظام عید جلوس جہان پناہی شد سنہ یکہزار و سہ صد و یک ہجری</p>	<p>چہ از میاں افضال ایزدی بدکن بنظم تہنیتش رفت والہ و تاریخ سنہ</p>
<p>قطعه (۵۸) ایضاً</p>	
<p>شادمان گردید جاہ و کامران آد جلال آتش بوتاہی مقبلان فی کل حال سنہ یکہزار و سہ صد و یک ہجری</p>	<p>تنت آرمی ان تند چون شرف خصال درکش آسمان بوسیدہ والہ گفت لہ سنہ</p>
<p>قطعه ۵۹ تاریخ ولادت با سعادت صاحبزادہ عالم و عالمیا انتر طایع حمود دولت جاودان حفظہ اللہ الرحمن</p>	
<p>کہ رویش بود زینت زین دولت</p>	<p>بشہ و کن داد حق نور چشمی</p>

نظر کرد و اله چو در سال موله سنه ۱۳۰۱	شمس دید در قره العین دولت سنه یک هزار و صد و یک هجری
قطعه (۶۰) تاریخ وزارت باوراشت سند آرمی دیوان عقل و فرنگ جناب اب میر لائق علیخان بهادر شیرالد سه ساله ر جنگ و ام شوکت	
شیرالدوله را دیدی تو واله پدر چون رخت بپست از وزارت سنه ۱۳۰۱	بدیوان امارت چون در آمد پسر باقر انشایدون در آمد سنه یک هزار و صد و یک هجری
قطعه (۶۱) ایضاً	
فرخ لائق علیخان صاحب فکر و قی سند آرای وزارت گشت و واله زند سنه ۱۳۰۱	انکه در عقل و کیاست بدیه امثال او جدا دیوان نازک فکر لائق سال او سنه یک هزار و صد و یک هجری
قطعه (۶۲) در حصول خطاب مختاری و انگشتری از پادشاه سلیمان توقیر بوزیر آصف شیر	
مختاری و انگشتری دست مبارک	چون شاه دستور بهین لطف اند

واله سن بادخله اش گفت که ببینید	انگشته جم را به کف آصف با جود
سنة ۳۰۱	سنة یک هزار و سیصد و یک هجری

قطعه (۶۳) در حصول خطاب بهرد و صاحبزاده معلى القاب

به بخت و نعم از منج شدند	مخاطب دو نواب عالیجناب
پندار تا نامور گشته اند	مرا این نامداران ملک از خطاب
خطاب است امروز نازان که یافت	باین دو بنی فاطمه انتاب
خطیب است از ذکر شان تطیب	خطاب است از ذات شان ستیاب
تو نام خدا اگر نکو بنکر	گویی که نامی شد اکنون خطاب
علم را نشان است از ایشان بلند	لقب را نصیب است از ایشان شتاب
پئی نیکنامی و خلق نکو	بود گرچه در گاه ایشان مآب
لیاقت سعادت دو وصفند خاص	که مخصوص شانندی اریاب
درین دو صفت ذات ایشان بود	یکی بے بدل دیگر ے لا جواب
منیر است و سالار آن کامکار	شجاع و غیور این جوان نجات
شجاع این یکی همچو بسمه ام چرخ	به رای منیر آن دگر آفتاب
تو گویی که دولت شده مستیر	شجاعت رسیده بهبه شباب

<p>بشد در ازل این خطاب انتخاب نوسیم بوصف خطاب کتاب پیی این دو تا دور کامیاب پیی در گه این دو گردون قباب فزون از شمار و برون از حساب دل من طلب کرد سالش شتاب دو کرت فلک گفت والا خطاب سنة پنهان و تہ صد ہجری بدان سان کہ افسر وہ طبع از شراب ما بآلہ کان فنی کل باب</p>	<p>تو گوئی پی این دو تانیک نام نگرد و از این باب حسنی رقم بزرنگین ملک نام آوریت بگرد و فلک تا بگرد بکام بود عمر و اقبال این نیکوان چو بشنید این مرثوہ و از فلک دو والا کھر چون مخاطب شدند سنة ۱۳۰۰ ز توصیف شان و الہام سرخوشم غلوبی لمن با بحسم فی الزین</p>
<p>ایضا قطعہ (۶۴) تاریخ وزارت مشتل بر عوطلت تو ای سر حلقہ اختیار باشی بر اساز و خدا ابرار باشی درین میخانہ تماشیا باشی مترین دولت بیدار باشی</p>	<p>وزارت را چون نام خویش لائق نگو کار اند ابرار و درین وصف ز جام عشق ایز دست میباش ترا تا چشم حق بین باز باشد</p>

ترا توفیق دادی تا رفیق است
 اگر کو چکدلی و رزی چو غنچه
 فروزی گر چراغ کلبه خار
 فرازی سه اگر مرزده را
 کشائی گر گشت فیضی چو دریا
 نمائی چون کرامات کرم را
 نباشد بار و لحاب و دنت کار
 بجه جا و در دمسند دل نکاست
 بهر جا همچو من بجای ره هست
 بهر جایی که باشی کامران باش
 وزارت فرخت باد و درین کار
 چو سالت وومی مختار باشد
 سده بکهاروست صد و یک هجر
 پی و ملت منیر آمد وجودت
 دعایت گویم و صد باره گویم

رهن منت وادار باشی
 ز برگ خویش بر خور دار باشی
 گل خندان این گلزار باشی
 بچرخ رتبه محسمه آثار باشی
 بریزشش ابر گوهر بار باشی
 پنجشش مالک دنیا باشی
 تو تا مصروف کار و بار باشی
 تو آنرا مرهم افکار باشی
 تو آنرا چاره ساز کار باشی
 اگر از ما و راز اغیار باشی
 نیاگان دش پدر کردار باشی
 و کن را و انما مختار باشی

۱۳۰۱

جلک اُبّهت سالار باشی
 بگیتی باشی و بسیار باشی

ز مداحان غمخوار است واله	مراین مداح را غمخوار باشی
کلی گلزار عالم را عجب نیست	اگر الفت گرای خسار باشی

قطعه (۶۵)

چو دیوان دکن آمد ز سیر کشور یورپ	بهر شتافت گردون بهر استقبال پیش
سن این تهنیت چه دم که عیسی گفت واله	جهان سالار گشتی و جهان گشتی بودش

سنه یک هزار و شصت و هفتاد و شش عیسوی

قطعه (۶۶) بتقریب باز گشت هر دو صاحبزاده سعادت ام

ز سیر لندن بمنزل خود چو نیرین شرف رسیدند
دکن تو گوئی که طالع او ز اوج اجسمال گشت صاعده
چو مقدم شان نجیب بود و مساعد شان فلک چو آمد
از ان سنش یافت واله ما ز خیر مقدم فلک مساعد

سنه یک هزار و دویست و نود و نه هجری

قطعه (۶۷) بتقریب و نطق افروزی حضور پر نور بدرسه عالییه

نخت مرتبه در عهد ماؤسن حباب	چو گشت مدرسه پر نور از قدم حضور
شنید از فلک چارمین سنش واله	نظام مدرسه عالییه ته بن سرور

سنه عیسوی ۱۸۸۶

قطعه ۶۹ تاریخ حصول خطاب بنواب میرایو علیخان
بهادر شهاب جنگ

زیباست نام گرچه بهر شیخ و شایب جنگ خورشید خاویست نلکین این خطاب بهرام را بچرخ و ترا بر سر زمین گیرند کی حساب از و چاکران تو ذات امید گاه بود بزم و رزم را تار تبه اش ز روی تو بر آسمان رسید تو یذا گز نام تو باشد توان نمود ای صدر نامه دار که قدرت بلند باد باحق و اجبی سن او گفت و الهما	اما ز تو رسید به عهد شهاب جنگ گو آسمان بسوز ز رشک شهاب جنگ کرده ز روی تجربه با انتخاب جنگ رستم اگر چه کرده برون از حساب جنگ از تست صلح بهره و رو کایا جنگ ایمنه را خطاب رسد آفتاب جنگ با فوج دیو مردم خذلان مآب جنگ تا آمده فرو دزعرشت خطاب جنگ گو آسمان بسوز ز رشک شهاب جنگ
--	--

سنه یک هزار و دویست و نود و یک هجری

قطعه ۶۹ تبقریب عروسی نواب میر
حافظ علیخان بسادر

چو شد آن سیر میران زمانه	به عقد بنت خال خود نفخه
--------------------------	-------------------------

بیا و اله بقدر حرف حافظ	بکن طوی طرب فزا مکرر
سنة یکہزار و ستہ صد ہجری	
قطعه (۷۰)	
چہ خوش صباح و کنش ستودہ فصل ادای تہنیش را بگفت سن و لم	عطار حق شدہ فرزند وعہدہ در کیل سر ظہور و ظفر چشم عزت و قبل
سنة یکہزار و ہشت صد و ہفتاد و یک عیسوی	
قطعه (۷۱)	
چون دید الیدین جان بروفق شرع مصطفی اتباع امر حق باشد صراط استقیم رسم بدعت را نباشد هیچ خلطی در کج ہر مسلمانیکہ بطش با مسلمان بود سالین تزویج فرخ جستم و و اله بگفت	عقد ہمیشہ نمود و جان شکفت از انبساط از ازل شد قسمت ہر مرد را ہی این صراط حاشا سد کفر با اسلام دارد اختلاط حب دین را بادل و باد یارب ارتباط شادی روح پیمبر جلوه صبح نشاط
سنة یکہزار و دو صد و ہشتاد و ہفت ہجری	
قطعه (۷۲) تبقریب رسم بسم اللہ خوانی	
یا و حسین ز اخوش خواند ہم را	یار بکہ دیر ماندہ در سایہ بزرگان

واله بیزم ساشمخ در فیه بی سر جید | اقرا باسم ربک گفتاود بار بر خوان

یک هزار و دویست و نود و سه هجری

قطعه (۳۷) بتقریب ماموری مولوی مشتاق حسین صاحب

شد معتمد به محکم صدر معدلت	انگس که میل همچو ستم پایمال است
مستبشر او بعدل و خداوند او بشیر	در سایه اش جهانی و او در ظلال است
او قاری است و حافظ او صحت مجید	او ذاکر است و ذکر الهی مقال است
او ساجد است و رونق سیایش از سجود	او زاهد است و زهد حسن خصال است
نامش علم بهر مشتاقی حسین	و ز حسن خلق در دو جهان نیک فال است
اینها که گفته ایم اگر نیک بنگری	شاید بعقل و دانش و فضل و کمال است
بشنور واله اربدت هست اشتیاق	مشتاق بود عدل دل انگار سال است

۱۲۹۳ یک هزار و دویست و نود و سه هجری

قطعه ۷

غوث محی الدین صاحب بن فضل کاز	رسم سنت کرد احوال و از آن شد کامران
صافی عیشش بجام و الوها تریح او	هست فرخ و انگه از تو شیخ سال و عیان

۱۲۹۵ یک هزار و دویست و نود و پنج هجری

قطعه (۷۵) تاریخ حصول خطاب با صواب و ولادت

صاحبزاده بلند اقبال در کمال

چو یافت صدر ملک قدر چرخ تمکینی

خطاب انور و مولود ماه و پر دین

شهاب جنگ خطاب پسر بطاح سعد

نوشت والد روشن بیان ماسا

سالیکه یکنوار و دود و نود و یک حبس

قطعه (۷۶) بحجت نواب خیرالدین خان بهادر تبریز

ماموری بر عهده مستمی

مهر شرف بدر جاه بحر هنر کان علم

رونق دیگر از یافت دبستان علم

آنکه بود ذات او مطلع دیوان علم

جان دگر یافته قالب بیجان علم

طرفه کشیده ست پهن رجهه باخوان علم

خون جگر بعد ازین روزی مہمان علم

شانه جمعیت و زلف پریشان علم

زانکه فزون شد از وزیر فلک شان علم

خان فضائل نشان خیر خوانین عصر

مستعد ناظم نظم مدارس چو شد

ناظم این بند و بست مدارس و کنسست

آنکه ز انفاس او همچو دم عیسوی

چون نخورد هر کسی لقمه بکام دش

سفره چی روزگار داد بشارت گشت

علم کند دلبری بسکه بهم ساخته است

شان وزیر دکن باد آلهی مننون

تا سن این انتظام کرد طلب و کام	گفت به والہ سروش خیر و اوان علم
شماره یک هزار و دویست و هشتاد و هشت هجری	
قطعه (۷۷) تاریخ تصنیف منیف ساله اعظم القضاید مصنفه حضرت نواب اعظم علیخان بہادر امید تخلص	
خوشا این شرح و این نیکو قصیدہ اگر پرسی ز سال و مہج و نقش	کہ کردش حضرت جدم مہتم شنو از من کہ فیہا الاسم الاعظم
شماره یک هزار و دویست و ہفتاد و ہجری	
قطعه (۷۸) ایضاً	
از حضرت اعظم امیدم از والہ مستند ساش	نظم و شرحی پدید آمد نظم گہر امید آمد
شماره یک هزار و دویست و ہفتاد و ہجری	
قطعه (۷۹) بحبت اخئی بی بہادر عظیم الدین خان بہادر	
ایاز حضرت امید یافتہ تعلیم شدی تعلقہ دارد و مہج و کون ولی نہ موجب فخر است خدمت صد	امید بہت شوی نامدار بہت اقلیم نمود روی با جباب از آن سرور حسیم کہ لائق تو باورنگ و خاتم و دیہیم

مباش خیر از حق درین سرای سنج	که دوری از بر دلداریست نهج قویم
چو از سر و ش طلب کرد سال نصیب	ندار سید به واله گوی رکن عظیم
سنة یک هزار و دصد و نود و هجری	
قطعه (۸۰) ایضاً	
آن عظیم القدر در ناندیر چون مامور شد	بر تعلقه اری دوم با فضل کریم
اولاد ریاب ساش از عظیم نفس	ثانیاً واله مبارکباد بر خوان عظیم
سنة یک هزار و دصد و نود و هجری	
قطعه (۸۱) تاریخ ولادت پسر و لکنسن جبابها در مهندس	
صاحب صدر مدارس را خدا	داد فرزندیکه بی همتا بود
ساش از راه تفول و الهها	غیرت اقلیدس دانا بود
سنة یک هزار و هشتصد و هفتاد و یک عیسوی	
قطعه (۸۲)	
صدر درین عصر بدیوان علم	صاحب و لکنسن مارس بود
انگه بمضامین است کنون	غیرت هر تکیه فارس بود
وانگه بباغ و کن و لغز و ز	نخل بهن را همه غارس بود

ملک خسرو را بسواد دکن	تقطم و حامی و حارس بود
سال خوش عهده او و اولها	مرجع دستور مدارس بود

شماره یک هزار و دویست و هشتاد و هشت پنجم

قطعه (۸۳) تیغ قریب عروسی علی اکبر خان

و ده که از گردن شاهسانه	چمن طوی چپر رنگین شگفت
دختری گشته قرین با شادی	بخت و اقبال بهم آمده هفت
بود اکبر سعادت نوشاه	مشتی از مژه اش را دبرت
فلک از شرم سبوی ساحق	اختران راته دامن نهفت
پی نظاره رسم شگفت	دیده ثابت و سیاه خفت
ز بهر ورق کج پر خ آه بود	که چنین نغمه نصیبش شده
قاضی پس گه بتن عقد	بد عالمه لوء شو اربسفت
سال این عقد همایون با	بالیقین تهنیت اکبر گفت
گفت کاین شاعر و سخن است	شعر و اله بجهان هر که شفت

شماره یک هزار و دویست و نود و یک هجری

قطعه (۸۴) تیغ قریب عروسی مولانا سید علی صاحب

شوشتری طوبی تخلص

طوبی مجد و غلا سید علی او گل باغ نبی و شاهش حسن صدرت جوهر معنی بهم سطری از وصف جمیلش دفتر چون بوصل نبت عم خود رسید بر فلک سعدین را افتد قران سعد انجم دانه تبیح شد گرد و اقبالش بنقبس و چند واله ما گفت از روی ادب	با و خرم دوه اعمال او آن دور خسار ست نگال او روشن از آینه مثال او غیرت تفصیل با جمال او شد فزون تر رونق اجمال او بعد چندین گردش واهیال او آمد از گردون بهار کفال او روز به باشد ز ماضی حال او اختلاط حور و طوبی سال او
--	--

سنة یکنوار و دود و هشتاد و هشت هجری

قطعه (۷۵) بحجت عالیجناب مولی سید حسین حسینی
بلگرامی مخاطب نواب عالیالملک بهادر

فنج بود عهده ات ای مرجع کرام وقت است دار علم کشاید در ستوح	بادت مرام حاصل و نختت بهادر ام وقت است دور جهل و رآید بانصرا
---	---

ای سرو بوستان فضیلت برستی احوال اہل مدرسہ زین لفظ کن قیاس وانعم کہ نارواست بکثرت می میح رفتم بفکر سال کہ آمد بگوش دل در ریز دستایش تو والہ تو باد	باری ز لطف بر سر افتادگان غرام اینک بشر قافیہ آورده ام غرام محم می است لیک حلال است فی حرام وہ وہ ز بہر مدرسہ افروہ احترام ای گوہر گرامیت از خاک بگرام
---	--

۱۲۹۳ھ یکہزار و دو صد و نو دوسہ حبشی

قطعه (۸۶) ایضاً بتقریب حصول خطاب

جو ہر عقل عماد الملک است فضل ہم فضل بھاری دارد علم را کاسہ چو چشم پر شد قاطع ہزل بجوش بینی عدل او راست تو گوئی بنده فرع ہستند بزرگان و گروہ ملک نزد آمد و نژاد ملک ماوش اہل کمال او مدوح	بی بہا عمل عماد الملک است گوئی آن فضل عماد الملک است وافر البذل عماد الملک است قانع جہل عماد الملک است صاحب عدل عماد الملک است ملک را اصل عماد الملک است بر سرش خصل عماد الملک است مع را اہل عماد الملک است
---	--

بر محل سال خطایش والہ	منہج فضل عمار الملک است
-----------------------	-------------------------

شہ آیکہزار و سہ صد و ہشت ہجری

قطعہ (۸۷) بحبت عالیجناب مولوی مشتاق حسین
صاحب مخاطب بہ نواب وقار الملک بہادر
بتقریب حصول خطاب

ایا انکہ از فضل و از لطف باری رتخبہ یک نصف عالم ترا بہ در آری بیکدم فرسہ اچنگ اجری باسلام تا سر بلند سی نہ بخشی خدا آورد غم بر روی کارت کنارت پر از گوہر آبر و باد تو از راستی مال و ثروت بیابی بآئندہ با ساز و سامان شود ملک وقار ست مر ملک را چون خطاب خطابت شنید و نش گفت والہ	چو ملک است مشتاق تو کام نگاری بانصاف یکدم کہ خوش میگزاری کہ حاجی بسیار قطع براری ز شہری چہ فرق است تا کوہساری بہر کار نیکو کہ تو روی آری کما انت مستغرق فی البحار بدانایہ کز دست چپ بر شماری سر بنویان تو چند انکہ داری ز ہی خوش خطا بے خبی ناداری شکوہ و وقاری شکوہ و وقاری
--	---

سنة یکہزار و صد و ہشت ہجری

قطعہ ۸۸

آن شجاعت حسین فاضل عصر	شیر غران بیشہ معقول
عقل شاگردی از دستانش	نقل از مصحف و شش منقول
علم او شجرہ ہایت کو دار و	ثابت فی السماء و ع و دصول
کلمک اوسیف حجت قاطع	طبع اور شک صارم مصقول
تا بنان بیان و کشش ۱ و	زود نقش اجابت لمسؤل
دل سائل زبس حصول نشاط	گشت چون شرح بسط را مشمول
چاپ گشتہ مطبعی کہ بود	در متانت چو صاحبش مقبول
سال تحریر و طبع این نسخہ	جست تا والہ ظلم و جہول
سرفہ و کردہ گفت جالینوس	حل شدہ جملہ مشکلات حلول

سنة یکہزار و دو صد و نو و سہ ہجری

قطعہ (۸۹)

خوشا اختر صدر اسلام خان	جہان دختر آرد نہ ز انسان و یک
سنش گفت والہ ز روی امید	سعید النساء بیکم محض نیک

سنة يكهزار و دوصد و هشتاد و شش هجری

قطعات تاریخیه مقبره عیارت کردن
نواب اعظم علیخان بهادر مسجدی سنگی

قطعه (۹۰)

خان اعظم که خانه دل او	از ازل کعبه صفا آمد
ساخت این مسجد و بنش و اله	زیب ده خانه خدا آمد

سنة يكهزار و دوصد و هشتاد و نه هجری

قطعه (۹۱)

این چنین از نیت و از مال پاک	کعبه آسا مسجدی کم آمده
بانیش اعظم علیخان اندو سال	مسجد قدّوس اعظم آمده

سنة يكهزار و دوصد و هشتاد و هشت هجری

قطعه (۹۲)

خوش مسجدی مینی چون کعبه اش دل آرا	از بهر سجده حق بشتاب مرد ساجد
از خان اعظم الشان تعمیر گشت و سازش	منقوش لوح سینه کن اعظم ساجد

سنة يكهزار و دوصد و هشتاد و هشت هجری

قطعه (۹۳)

حضرت اعظم علیخان ساخته	مسجدی کوهکش عالم بود
از سه صد اکبر سال او	کعبه آسا مسجدی اعظم بود

شماره یک هزار و دویست و هشتاد و نه هجری

قطعه (۹۴)

حدر بکن بیارین مسجد	که خداوند تو سمیع بود
ساختش خان اعظم و شاهر	مسجد اعظم منیع بود

شماره یک هزار و دویست و هشتاد و نه هجری

قطعه (۹۵)

نوش مسجدی چو کعبه دل با که اندر	هر گوشه ذکر با دمی مطلق برآمده
بنیاد شد از اعظم خانان و سال او	از اعظم المساجد الحق برآمده

شماره یک هزار و دویست و هشتاد و نه هجری

قطعه (۹۶)

این فقه مسجدی بین کش ساختن اعظم	بیتا حسن نیت چون کعبه در معاد
سال بنای او رحمتیم و گفت و اله	با آگاهی ایمان بین اعظم المساجد

سنة يكهزار و دوصد و هشتاد و هشت هجری

قطعه ۹۷

ولا این مسجد سنگین چه زیباست	تو گوئی کعبه را او ثانی آمد
بنا عظم علیحان کرد و ساش	بیاد او اعظم اجر بانی آمد

سنة يكهزار و دوصد و هشتاد و هشت هجری

قطعه (۹۸)

در جهان صاحب نامی بی ریب	مقصد جمله انامی بی ریب
رونق بزم کباری یقین	اختر بخت عظامی بی ریب
سطح جاه شرف را کیسر	ماهی و ماه تاملی بی ریب
سر تا بد فلک از همت تو	و ده چه سردار بجای بی ریب
و در ایام بکامت بادا	باد و عیش بجای بی ریب
در ازل کاتب تقدیر نوشت	که تو سردار کرامی بی ریب
گرزند دم ز کرم کس بر تو	و عیش هست خامی بی ریب
غم و کن را نبود از قحط	که بریزش چو غامی بی ریب
هنر و اهل هنر را در دهر	نیست کس مثل تو حامی بی ریب

ساعت از نام تو آوازه فکند	شد وستان تو نامی بی ریب
آمدی با فدای ره تو	هر قدم جان گرامی بی ریب
دل روشن گهران منزلتست	و ده که بس قدس مقامی بی ریب
سرفرازیت درین باغ ترا	به که چون سرو خرمی بی ریب
صاحب بختی و هر جا که روی	جا هست آید بسلامی بی ریب
روزیت باد ز لطف صمدی	عز و اقبال مدامی بی ریب
یافتی عهد ز بیای و ازان	گوهر افزای حسامی بی ریب
گر همه سام نریمان باشد	لرزد از بهیبت سامی بی ریب
شمع در زبمی و در عرصه رزم	تیغ عبریان ز نیامی بی ریب
بخشی فوج شدی و سن اوست	ناظم فوج نظامی بی ریب
منیض مدح تو کند و اله را	شهره از تاز و کلامی بی ریب

سنة ۱۰۶۹ که هزار و هشتصد و شصت و نه عیسوی

قطعه (۹۹)

جهان تارسم طوئی کرد بنیاد	بود کم این چنین طویش فرایاد
چو شه آمد بهمانی درین طوی	سعادت بهر خدمت بردم ستاد

دعا گوئی درش ابدال و اوتاد	ش محبوب عالم آنکه هستند
همانا جاه او باشد خدا داد	ز شه نوشاه ما جاه دگر یافت
وجودش مایه تکریم و ایجاب	ز بهی نوشاه ذی جودی که باشد
مکرم هست اگر این ست و ا ماد	مهنّا هست اگر این ست تزویج
ز چشم ناظران بینی بران صا	بخوانی گر کتاب حسن خلقتش
و عایش موجب تاثیر او را د	شنایش باعث ترزین اشعار
بفرق فرقدان سایش بماناد	الهی سایه نواب مبسوط
گل از باغ برومند می بکپیناد	زیر سایه طوبی مشاش
ز لطف زندگانی کامران باد	یوصل شا هد مقصود دایم
طفیل مصطفی و آل امجاد	نمائی عقد اولادش نبواب
که دادش کهسته ان را کرد ادا	کنی امداد این نواب یارب
الف را باشد آری جای در داد	بود در داد قایم ذات یکتاش
نشد سائل رد از درگاه آن را د	ز بهی سالار ذی همت که هرگز
دل او شاد باد و باد بس شاد	ز شادتی عنده نیزان جاودانی
مکرم شادی جاوید آباد	مکر خواند و اله از پی سال

قصه (۱۰۰)

چو در سایه محسن الملک ما	شده کتخدا صاحب بخت و جاه
خوشا شادی و اینخشا وقت خوش	زهی دستگاد و زهی پایگاه
نذیر است چون نو شب بی نظیر	عروس است به رمنیری که واه
درین سایه سر سبز هر دو شوند	بحق محمد بفضل آله
به واله فلک گفت کز بهر سال	مکر ربین رونق مهر و ماه

سنه ۱۳۰۶ یک هزار و سه صد و شش هجری

قطعه (۱۰۱)

منت خدای را که کلستان شگفت	یعنی نذیر بیگ بگردید کتخدا
واجب بود چو هر نفسی شکر نمیش	تاریخ یافت واله منت خدای

سنه ۱۳۰۶ یک هزار و سه صد و شش هجری

قطعه (۱۰۲)

چشم نبش گشت روشن از خیالات کا	فکر شاقب بود از اول چو او را رهنما
کرده مہمط حان خود را سر بسر مغلوب فکر	بسکه طبع غالب اش نبشید حق جل و علا
ابتدای فکر او بود انتہای دیگران	انتہای فکر یاران بود او را ابتدا

<p>زاد با زاپله بامینی که خود یک دست نیست نستم بیکانه میگویم حبیب با حقیقت آشنای بیریا و آشنای با وفاق میر میران پوراد کو طبع دیوانش نمود مر جاد دیوان پر ز اد سخن را مجمعی مژده با داهل بصیرت را که اینک مشکید زنده باشد نام او بر صفحه گیتی که هست جای دیگر گزیدستی درین دیوان بین گر تو از انصاف پرسی نیست دیوان بلکه هم فصاحت خوش بیان باشد بهج لفظ تنگدل بودم بشام فکر سالش چرخ گفت هر گنه کز وی برفته هم بپوشش هم بخش</p>	<p>آشنای هست آری در میان فکر با آشنای بنده بودت و چگونه آشنا آشنای بی اتفاق و آشنای با وفا با و او را نام نیکو جاودان هم بقا جدا انشا که با دانش فزایش رسا چشم مردم را سواد این نگارش تو تیا مروده طبعان را کلام دشمنش جانفزا حسن انداز سخن یکجای بالطف او دلبری شیرین تکلم حوری مینو لقا هم بافت را رسا آمد معنیش آشنا صبح بخت بنگرای واله دیوان کا ز آنکه غفار و عفو غیر تو نبود ای خدا</p>
--	--

سنة یک هزار و سه صد و دو و هجری

قطعه (۱۰۳)

جدا آن خسته برج شرف	کز فروغش واغ ماه کامل است
---------------------	---------------------------

<p>خوشیه بیکم که زهره بر فلک صانع قادر که غنیم لطف است هم به بوتقاسم محمد دامنما حسن صورت خوبی سیرت بهم گرچه خوش گل تر ز گل در باغ نیست قاصرات الطرف اگر وانگری بست و بخت هم از مه آغز سال مال بیلا دان جلای دیده را</p>	<p>در دعای اوج بخشش شاعلی است خط جان و جسم او را کامل است فضل غلامی غزیرش شامل است بیمو آب و گوهر او را مامل است مکن پیشش کس نگوید خوشگل است ایچی گوی بشانش نازل است شد بهانش منزل و خوش منزل است تو تیا حی چشم جان و هم دل است</p>
--	---

فصل پنجم در بیان و نه چندی

قطعه (۱۰۴)

<p>کاش بار تفاع ز افلاک بگذرد آن فاضلی که بالقب نامدار است دان عالمی که از علمش علم مکل کند زین بع هر غریب شود کامران ز داد واله بفکر سال شد و گفت با تقی</p>	<p>تا میرگشته است در فاضل لبیب نصرت چنانکه فتح به تیغ شهبان قیز مانند بوز غنبر و از شک نافه طیب وین حرف نیست در نظر پستان نمر شد مجلس مرافعه با قسمت نصیب</p>
---	---

سنة یکہزار و دوصد و ہشتاد و ہفت ہجری

قطعه (۱۰۵)

علم را تازہ شد بیک نظام	انتظام از عنایت رحمن
سال این نظم گفت والہ ما	شد قوام از عنایت رحمن

سنة یکہزار و دوصد و ہشتاد و ہشت ہجری

قطعه (۱۰۶)

نقبض خدا شد ز ہی عقد نیک	گرش شکر بسیار گویم کم است
سنش والہا از سر انبساط	بگو عقد فیض النساب یکم است

سنة یکہزار و دوصد و ہفتاد و نہ ہجری

قطعه (۱۰۷)

پئی سال تزویج ابن انخی	کہ روشن از و دیدہ بخت بُ
بگو والہا کہ خدائی نیک	و گر بارہ برگو بہار ک شود

سنة ۱۲۹۳ یکہزار و دوصد و نو و نہ ہجری

قطعه (۱۰۸)

منتظم گشت چون مدارس را	خان صاحب عنایت ذیشان
------------------------	----------------------

فکر تاریخ داشتم که سحر	باقف از مهر گشت خروده رسان
علم عاجز چو بیدلے والد	از سپاس عنایت رحمن

سنة ۱۲۸۰ یکہزار و دوصد و ہشتاد و ہشت ہجری

(۲) قطعات تاریخی متضمن تعزیت

قطعه (۱۰۹)

طفل غریزہ صد ز فلک قدر در گزشت	آہی بیا و عارض چون ماہ او کنید
زین چاہہ تنگ و تار برآمد بمصر خلد	بینید یوسفی عجب از جاہ او کنید
تہا بسیر ملک عدم رفت ناگہان	طفلان اشک بدرقہ راہ او کنید
گریان شوید در گہ و بیگاہ وستان	یادی ز خندہ گہ و بیگاہ او کنید
والہ درید جامہ و با انجمن گفت	شیون ازین مصیبت جا نگاہ او کنید

سنة ۱۲۹۱ یکہزار و دوصد و نو و یک ہجری

قطعه (۱۱۰) تاریخ رحلت مولانا مولوی حیدر علی

صاحب قدسی منزلت

آن عالم بگاندہ آن صغیر زمانہ	کز فوت جان گزایش کون و مکان بلرزد
حیدر علی ست نام و تاریخ ارتحاش	بشکست باب علم و جان جہان بلرزد

سنة ۹۹۷ کهنارود و صد و نود و نه هجری

قطعه (۱۱۱) تاریخ انتقال نو نخال باغ جنان
محمد علی اکبر خان عفرله

مه محرم بروز بستم علی اکبر جوان گزشته
عجب نباشد که باشد او را علی اکبر شفیع محشر
چو بست تاریخ جان گزایش دل خرنیم بگفت واله
لال اکبر لال اکبر لال اکبر لال اکبر

سنة ۹۹۶ کهنارود و صد و نود و شش هجری

قطعه (۱۱۲) تاریخ انتقال محمد سعد الدین حسا
بانی مسجد ترب بازار

آن سعدین که بوده نجم سپهر دانش	دنیاش بود محمود عقباش گشت مسعود
مسجی چو کرد تمیز از بحر سجده حق	جادرجو از خود داد او را خدای مسجد
بهبود آخرت را در آخرین نفس دید	وانست بندگی را از اسبکه صل بهبود
یکشنبه وز شعبان تاریخ یازده بود	کما و از ارجی را بشنود و گشت بهوش بود
شد بر حجب واله و فکر سال و تفت	فرمود سعدی ہی در برج رحمت آسود

سنة ۹۲۰ یک هزار و دصده و نو و دو و دویست و هجری

قطعه (۱۱۳)

ز دنیا فاطمه یکم جوان سال سنش با والد وخته یافت	چو رو در حجله فروس نهفت زهی خدمت گزین فاطمه گفت
--	--

سنة ۹۲۰ یک هزار و دصده و هشتاد و هشت و هجری

قطعه (۱۱۴)

میر احمد علی یگانه عصر ناور و مثل او یکی ز هزار بر لب روزگار در غم او بود بزم زمانه را شمع بکه دیندار بود مسیح گرد ماه ذیقعه شانزده تاریخ گفت رضوان که در برین فردوس	خان ذی شان سپهر مجده علا بز ندگر سزار چرخ سما شیون است و در یغ دوا و یلا رفت و بگذاشت دایه برد لها سال عمرش ز لفظ دین پیدا بود کوشد بسیر ملک بقا گشت آسوده تدوۃ العلما
--	--

سنة ۹۲۰ یک هزار و دصده و نو و چهار و هجری

قطعه (۱۱۵) تاریخ وفات علی بن محمد گزنه و آوین

صاحب مندوزی

زہی فیروز مند ملک باقی زمندوزی تبار نادارے بدیدے گر صفای خاطر او وگر ویدی سر و غ عقل او اگر یک شتمہ نبوسیم ز دہش مزار فایض الانوار او باد سروشتم گفت والہ سال تیش	جامعہ دار صاحب شوکت و فر بزرگے مثل او بر خاست کمتر گبشتی آب در آئینہ جوہر نگشتی بر فلک تابندہ اختر نگرود و تا قیامت ختم و فتر ز شمع رحمت یزدان منور مقدس بود خان زور آور
---	--

۱۲۸۶ء یکہزار و دوصد و ہشتاد و ہفت ہجری

قطعہ (۱۱۶) تاریخ کشتہ شدن سید شمس الدین
بہ تیر تفنگ از دست برادر دیوانہ بر وزیر عید
بعد از گزاردن مساز بہ غفلت محافظان
نامہ زانہ

شد ز دست برادر معذوز ہر کہ بشنید قصہ قتلش ہر	خون آن سید سعید رشید از جگر خون حسرتش بچکید
---	--

قطعه (۱۱۹)

تاج جهان آرای سلیم روی شیدا ز جهان	دخمش گردید جهان هم در خنی هم در جلی
تاجور باشد جهان آرای دو اله سن شست	یافت بگیم تیغ غفران را با حسان علی

سنه یک هزار و سه صد و دو هجری

قطعه (۱۲۰) ایضاً

جهان آرای سلیم روحی پرتافتین عالم	جهان کسیر بدو انتقالش سوگوار آمد
جهان آرای اش نخواست تیغ ز در قلم و ل	با حسان علی بگیم ز غفران تاجدار آمد

سنه یک هزار و سه صد و دو هجری

قطعه (۱۲۱) تاریخ انتقال نواب ناظم جنگ بهادر

نباشد دولت صلی که هجری نیست نباش	چه بندی ل بآن دولت که نامیمون دناش
نباشد اعتبار حاجی دنیا را خوش آن مقبل	که در عقبی بلند آوازه باشد کوس اقباش
امیر پاک شرب ناظم دنیا و عقبی هم	که با خاصان حق کسیر مشایخ بود اوش
جزای آنکه نظم کار دین ده است در دنیا	قضا را هی بخت داد و با صد نرواجلاش
بریش دست جان داد و بیادش چنین نخی	بخشد در قیامت ست دیگر متعالش
نه پنداری که او نه با سیر عالم جان شد	که چندین کاروان لوان باشد بدناش

صدای ایهی را بود پر در گوش آتش	بچشم شمرده دیدار در عین جوانی هسا
نباشد دولت پاکان بدینا وز روش	بکام دل نصیبش دولت دیدار حق بشد
بیر آشیان قدس برهم زد پر و باش	بروز چارشنبه نیمه از ماه رجب روش
سینه شد روز عالم بسکه ای واله ز ترش	نه خورشید و نجم و اغ نامی سینه چرخ اند
صمد مقبول فرماید طفیل احمد و آتش	بانه الصمد پیوست نام غم بک سال است

شماره یک هزار و دوصد و نود و پنج هجری

قطعه (۱۲۲) تاریخ انتقال نواب خیرالدین خان بهادر

عقل خواندی جهان علم و منش	جان انیار خان خیرالدین
وزر ریاضت مثال روح منش	روح او پر تویی ز عالم قدس
لیک آزاده روز ما منش	بود از خاندان والا جاه
بود آری یگانه منش	چه عجب گر بخلق یکتا بود
گوش با از لب شکر منش	سر بر بود رشک تنگ شکر
با در حمت برو و بر منش	رنج ما بر وجه خلق الله
یا دآمد بدل چو از وطنش	مغز و روش بی اغ خلد پرید
بشکفان این خدا چمن چمنش	سیرگامش که گلشن مینوست

<p>ای صبا چون برو خدش برسی گفت رضوانم از سر ایمان</p>	<p>برسانی درود باز منش نمید با اهل جنت است منش</p>
<p>سنة ۱۲۳۰ یک هزار و سه صد و سه هجری</p>	
<p>قطعه (۱۲۳) تاریخ انتقال حکیم غلام جیلانی</p>	
<p>آن حکیمی که زنده است خداست ختم او با فلاح شد و اله</p>	<p>هو باقی و غیره فانی قال افسح غلام جیلانی</p>
<p>سنة ۱۲۹۲ یک هزار و دو صد و دو و چار هجری</p>	
<p>قطعه (۱۲۴) ایضا بهر</p>	
<p>جَلَمْتُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَامَ تَرَجَّالِ أَسْوَةِ الْحُكَمَاءِ</p>	<p>هُوَ بَاقٍ وَغَيْرُهُ فَانِي قُلْتُ افسَحْ غلام جیلانی</p>
<p>قطعه (۱۲۵) تاریخ انتقال سیده بیگم صاحبۀ غفرانۀ لها و دختر نواب عماد الملک بہادر</p>	
<p>آن سیدہ کور اشرف ز رفعت ذات است ہم از شرف ذات ہم احسن صفاتش</p>	<p>ہم بہتہ مہر فلک احسن صفات است نور شید مکان سیدہ تاریخ وفات است</p>

نسله یکہزار و سہ صد و دہ ہجری

قطعه (۱۲۶) ایضاً

مرحومہ سیدہ شب عاشور در گزشت	حکا کہ بود قسمت او رحمت ابد
والہ بفکر رفقہ و رضوان بن دوبار	برگفت سال رحلت او رحمت ابد

قطعه (۱۲۷) ایضاً

در شب عاشورہ فوت سیدہ	مخبر از نیکی اعمال اوست
سال فوتش جہنم و والہ بگفت	با در رحمت با در رحمت سال اوست

قطعه (۱۲۸) تاریخ وفات صاحبہ بکیم صاحبہ دختر

نواب میر عالم بہادر

آن صاحبہ بکیم نکو نام	کا بر رحمت بر دہبار د
و ان چشم و چراغ سیدہ عالم	کا نشان دخترہ جهان نیار د
با جو ہر قدسی اش ملک کیست	کا ندیشہ بدمج او گار د
چون رفت بجلد خدمتش را	رضوان بشتافت تا گذارد
ہم حور بلا قصور خود را	کتر ز کینز کش شمار د
والہ سن فوت او بصدد د	میخواست ولم کہ بر نگار د

با تفت گفتا به مهید زرین	جا صاحبته البتول دارد
--------------------------	-----------------------

سنة ۱۲۸۶ یکهزار و دوصد و هشتاد و شش هجری

قطعه (۱۲۹) تاریخ وفات سید محمد محی الدین حبیبعلوی

چو محی دین سید پاکذات سفر کرده در یازده از رجب قدم زدشتا بان چو فرمان رسید شربک صلوة اندال نبی به واله سن فوت او علوی	علی در ضاجدان خوش صفات با علای جنت ز راه نجات وفا عهد را کرد اینجوش وفات بر خوش روان با دهر دم صلات مکرر بگفتا معالی سمات
---	---

سنة ۱۳۰۰ یکهزار و شصت و چار هجری

قطعه (۱۳۰)

سینه ای سترگ ابوطالب سال فوتش مکرر آواله	کو طبلگار فضل و مرحمت است سرایمان و خلد و مغفرت است
---	--

سنة ۱۳۰۱ یکهزار و دوصد و هشتاد و دو هجری

قطعه (۱۳۱)

آن خانان مازظفر یا رخا که بود	چشم و چراغ دوده سادات خوش سر
-------------------------------	------------------------------

مردانه فتح ملک یقار دو سال	واله شنید از دل خود صاحب ظفر
----------------------------	------------------------------

سلسله یک هزار و دو صد و هشتاد و یک

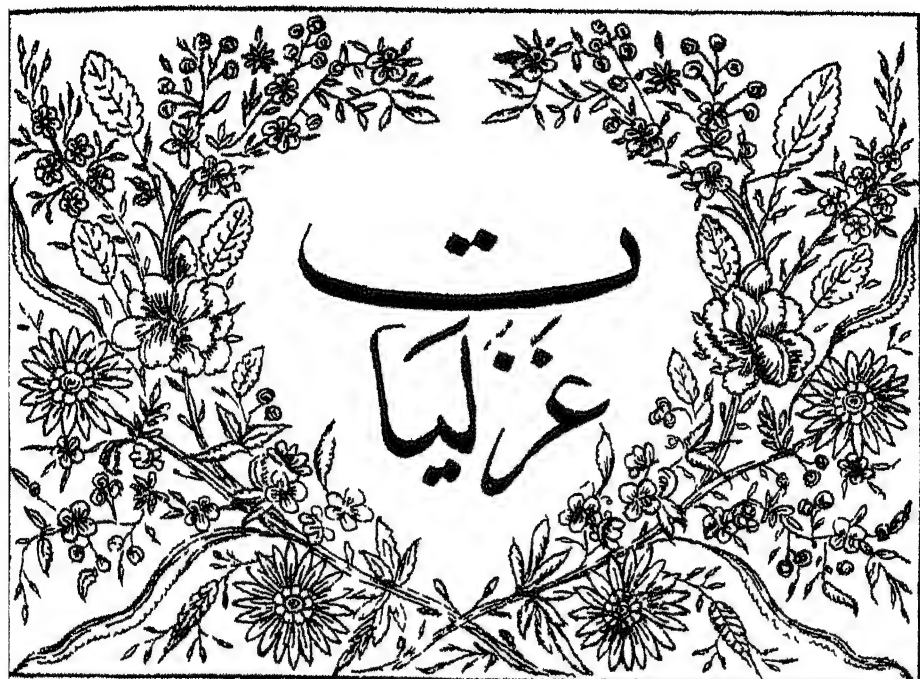
قطعه (۱۳۲)

فاضل قدسی و نامدار	شاه پاکان سه ورا بل جنان
نام او سلطان علی و سال	تاجدار رحمت جاویدان

سلسله یک هزار و دو صد و هشتاد و یک

انجام قطعات و آغاز غزلیات

بسم الله الرحمن الرحيم

شعر (۱۴)

غزل (۱) سر دیف الف

کیم باخبر نماند جهان خراب
سازد فروغ حسن تو گبر آفتاب
از حیرت جمال کنی انقلاب را
لطفی دگر بخندد و هی آن عتاب را
سازد و کند صید دل آن بیچ و تاب
گوئی که نقطه زده انداختخاب را

پیو و تالمب تو بستان شراب
چون در سحر بر افکندی از رخ نقاب
بر بام جلوه کن که دگرگون درون چرخ
هر گه چغل عذار برافروزی از عتاب
زلفت بعاشقان عرض بیچ و تاب
در بیت بر و آن تو آن خال غنبرین

تا وید لطف جامه در اندام نازکت در ماتم اند مردم چشم ز فوت او دل هست خانه ات تو خداوند خانه محبوب را عتاب نرید بجای محسوس ای ترک چند عریضه ترسم بجای تو محبوب علی شهبی که بدوران عدل او یار ب که ظل دولت او ستدام با	دل آب شد به پیرهن گل گلاب را زهری منراق تو بشکر کرده خواب را آباد که کند و گری این خراب را گرم است روی با همه کس آفتاب را در گوش بگذر دشه عالیجناب را هرگز خطا گرفته نه جای صواب را این است صبح و شام و عایش و شب را
---	--

غزل (۲)	واله بطرح این غزل آمد و گریه یاد از یاد برده بود که هلت شباب را	شعر (۱۲)
---------	--	----------

منزل کند خیال تو چشم پر آب را محتاج شمع نیست مرا خلوت وصال با من که هست جای تو در پرده دلم شرم تو دور باش نگاه نظارگی ست گردان آفتاب پرستار روی کیست واجب ترا دلم بچه عنوان بیان کنند	آری گذر بخت فته آفتاب را دارم به حمله ماه و بجام آفتاب را از خوش حجابی است نمودن حجاب را ای شوخ پر حجاب بر افکن نقاب را ترسای پرستش نمنند آفتاب را روز حساب در دهنم بحساب را
--	---

<p>اودخ من نخواند و بین سادگی که من مقسوم اهل علم عذاب است زیر چرخ رهر و ز صبر زود بمقصود میرسد در عقد ماست دختر زراز دم نخست زاد بگیر اینک ظهور است و لحم طیر</p>	<p>پرسم بعد امید ز قاصد جواب را رسمی ست در شکنجه کشیدن کتاب را ریشک است بر وزنگ این هشتاب را ای محتسب با چه کنی احتساب را گر بشنوی حدیث شراب کباب را</p>
--	--

<p>غزل (۳) آتش پرست سجده برد آفتاب را شعر (۱۱)</p>	<p>واله کند سجد و آن روی تا بناک</p>
--	--------------------------------------

<p>گر یک گاه ناز کند ترک مست ما و دوست ما بنود و درینا کشاد کار بودیم مانده زلف نگار و نه عهد یار اشب ز جوش گریه مستی جواب مارا بلای عشق فرستاد بیکه یار یا منع و لغیر نبی حسن ای خدا بکن بیگانه نیستیم ز تجانه چون جسم با فطر ضعف گرم براغمش رویم</p>	<p>جو شد هزار خنکده منی از شکست ما شد مایه شکست همه بند و بست ما چون روزگار بست کمر و شکست ما نقشی بر آب بود بنزمت نشست ما بوی وفا شنید ز عید الست ما یا بخش اختیار دل ما بست ما یک شناست در نظر حق پرست ما ماند نبض تپ ز دگان است جبت ما</p>
--	---

در بحر اشک گرم اگر جستجو کنیم همچون شرار فرصت عیش جهان پر	دل نیست مایه‌ای که در افتد شبست ما نبود ز نیست یک قدمی تا به هست ما
غزل (۴)	واله ربو و مصرع سعدی دل مرا رفیقم اگر لعل شدی از شست ما
خوش میرسد ز سیر چمن ترک مست ما سازیم نذر بزم بت می پرست ما از جام دل صدای شکستم رسد بگوش گاهی چنین بود پریشان که امشب است دل را ز بند زلف بزنجیر بسته ایم کار از زلف گذشت درین موسم بهار بر خاست غیر از سر جان در حریم وصل از بسکه ناتوان غم ز گس تو ایم دل را هوای دیدن آتش محشر است تا جلوه کرد روی تو از گوشه نقاب	دستی بدوش ساقی و دستی بست ما باشد هزار شیشه دل گر بدست ما ایا دگر به بزم که می خورد دست ما شاید بگوش زلف تو آمد شکست ما کاری مگر کشاید ازین بند و بست ما تاری بجنب نیست مرزا دست ما گوئی نشست تیغ تضاد نشست ما موهوم چون پریدن چشم است چست ما ای کاش دامن تو فتادی بدست ما چون زلف مویایی باشد شکست ما
واله چه وصف آن قد موزون رقم کنیم	

شعر (۱۱)	غزل (۵) شعر بلند سرزندانز فکرست ما
<p>سکالده تیغ ابروی تو از عاشق بریدن برون از طبع آهوی تو برون میدن بچشمانت دین بشی تعلیم ندیدن قرارنا شنیدن میتوان اون شنیدن که از زیدی لب من لب شیرین کیدن رخ حیرت فرایت بده از یادش حکیدن و چشم انتظارم کرده سرانیک پیدن از آنرو با گریه نام بود الفت دریدن بودم گرمی کرنس جدا بینی قیدن برم سوی دماغ هوش پیغام رسیدن</p>	<p>بود آما ده چشمت خنجر مرگان کشیدن بصدافسون نشاید رام کردن چشم نیت ز تکلیفت بطرف باغ نرگس سرگون دارد بگوشت ناز اگر گفتا رشوق من گران آید کنون منشیت نیزم همزبانی را خوشنوار گره شد گر شکم بر سر مرگان عجب نبود کبوتر تاجیه باز آرد جواب نامه از یارم چو گل امان گرفته خار عشق جامه یی باخم دلم سرمایه هتی مرا از اضطراب آمد رنگ غایت دمی کو شراب غم که از شاد</p>
شعر (۹)	غزل (۶) رگ تا کم نخواهم شتر قصا و االم بود جوشش برنگ باوه با خونم میدن
<p>بر بار و رفته کوم عیسی ست گرد ما بگذر تو هم سیح ز در مان در ما</p>	<p>دار و در سرائی تو در مان در ما مابهر در داز سر در مان گزشته ایم</p>

از آه سرد داول خون گشته بشکفته مار و نورد و دشت غمبیم از کجا شود شیخ سیاه نامه نداند که عاقبت شد آشکار از رخ ماکیمیای عشق داریم آه و ناله بجای سنان و تیر عیسی اگر به مهر نوحه شد چنان کند کار و دم میح کند آه سرد و ما یک گرد باد همفت دم پیک گرد ما از عشق روی ساد و سپیدست فرد کبریت احمرست مگر رنگ زرد ما گستخ ای حسرت میشود بر در ما با سر و مهری و اثر جوش بر در ما	
--	--

غزل (۷)	از پافتاده ایم چو واله ز دست هجر ای پیک یار زود برس پامرد ما شعر (۱۱)
---------	---

گردش آن چشم جادو کرد تا تخنیر ما دشت یکدشت آه و خضر آه بخودست تا شبیه ما شهیدان لبش مانی کشید غیر هیچ و تاب نبود حاصل عمر دراز زود باشد از ره پامالی این خوش قد مایکی خواب فراموشیم و غیر از نیستی تیره بختی دارد از پیشانی ما نامه حلقه چشم پر پی شد حلقه رنجبر ما یا چشم کیت یارب باعث شبگیر ما شد نمایان خون یا قوت از رگ تصویر ما هر دو زلف یار باشد شاید تقریر ما عالم بالا بگیرد خاک و انگیر ما کس نمیداند درین غفلت سر تعبیر ما میکند روشن سوادی از خط تقدیر ما	
---	--

<p>بستانی موقلم بر باد آن مرگان شوخ بسکه از صبح با گوش کسی نالیده ایم بر خراب آباد مار حمی کن ای سیل فنا</p>	<p>پرده چشم پر ی شد صفحہ تصویر ما پنبه گوش فلک شد آه بی تاثیر ما اینقدر غفلت ز بهر حسیت در تعمیر ما</p>
<p>غزل ۸۵ لاغری در دام آن صیاد غافل و لالها</p>	<p>عیش فر به میکند از پہلوی نجیب ما شعر (۱۰)</p>
<p>باز از دست دل ما میرود تدبیر ما باز از بند سر زلفی بلند آدازه ایم پیچ شد از ناله ما کاغذ سوزن زده کای بی طاقان بعد از فنا صورت گرفت تا رسم از سیر جولانش بخود محشر رسید فتنه دور زمان در خور دهستان نبود وحشی آن چشم جا دو ایم ای نقاش صین زاد صد خواب پریشان صوف یک گم فکر در مان ل ما و مسیحا ای دیرغ</p>	<p>باز انداز نگاہی میکند تشخیر ما شور محشر خانه زاد ناله زنجیر ما از دل سختش مگر بر سنگ آتیر ما گرد صحرای عدم شد گرده تصویر ما گر شتاب ما چنین باشد چه باشد ویر ما چشم ساقی آفریدند از کئی تنزیر ما خامه از مرگان آهو کن پئی تصویر ما شوق زلف کیست خضر و اوشی بگیار ما داغ مہر آفتابے هست در تدبیر ما</p>
<p>غنیہ نشکفته داند عدم را تا شده است</p>	

غزل (۹)	واقف رازدانش والیه دلگیرا	شعر (۱۵)
<p>تا شد بوصف روی تو روشن بیان ما آتش چه میزنی بستم باغبان ما وصف میان او سرموئی ادا نشد دشت نصیب گردش آن چشم جادو رنگ پریده غازه رخسار قاتل است باشد بوصف قاتل آن سرخوش خرام ای گردکوی یار در آورد و چشم زار آذر دود دماغ گل از دود ناخوش زاهد زنت بندگی و دوزخ و بهشت پرسد بغمزه ابروی آن ماه از لال پیمان کار شعله جو اله میکند ما را بدست از دل صد چاک شانه است بیداری است حاصل ما شام غم بخت ای طفل می فروشنه کن بدست تو</p>	<p>پروانه است مهر بشمع زبان ما برگ گلی سزا است پئی آشیان ما کا میده شد چو موی زبان درویشان ما ایدل بجوی از رم آهوشان ما جو شد بهار حسن کسی در خندان ما مانند آه الف بر زبان ما ای کحل ما بصارت ما بوستان ما ای باغبان مسوز خسل شیان ما ما ئیم آن عشق و بود عشق آن ما آئی که بچرخ ز طرد ز کمان ما نمی بتیو میزند همه آتش بجان ما ای زلف یار یک نظری کن نشان ما حاصل با وز ما شده خواب گران ما رطل می است یا جگر خون چکان ما</p>	

غزل (۱۰۰)	واله هجا پیش کشد استخوان خویش ببند چو در دمان بکش استخوان ما	شعر (۱۰۰)
<p>در مرتبه از عشق فرون است دل ما ما گرچه ز خود رفته و گشته عهدیم فرمان ده اقلیم خردگر دل و اناست دانسته ز حال دل صد پاره چه پرسی تا ز گسج و دی تو سرفتنه و هیرت همیدی بشو و صد کیش چکل شهباز</p>	<p>هر چند که در سینه نگون است دل ما اما بنظر راه نمون است دل ما شاهنشده و وران جنون است دل ما ای دلبر ما غرقه بخون است دل ما غارت زده سحر و فسون است دل ما زین سان که بادم تو زیون است دل ما</p>	
غزل (۱۱۱)	در سینه نیابی دل خرسند تو و اله گر با تو بگویم که چون است دل ما	شعر (۱۱۱)
<p>خنجر کشیده بسر قتل ما بیات عمرم شب سراق تو شد صرف اشک ای طفل شوخ مونس عشاق پیرایش دشنام تلخ تو بدعا خواهم از خدا گر و دو چو مهر تا دل روشن نصیب تو</p>	<p>معشوق راست گشتن عاشق رویا روشن چو شمع با تو کنم ما بر بیا زلف و و تاست همسر قد و و ما بیا دشنام تلخ ده لب شیرین کشت بیا هم رنگ صبح با دم صدق و صفایا</p>	

سیری کمن ز کعبه و بت خانه آنطرف همچون پیراغ گورازین عالم خراب با بخت سبزخواهی اگر سرخر و شوی با درومی بساز زر و دهی عیش واله بساز بانم آن زلف تابدا	بیگانه گزیده بره آشنا بیا به باگریه ساز یکدم و گرم فنا بیا پامال و هر باش بزنگ خوابیا درواغ رشک سوز دل کیمیا بیا باز از فکر سایه بان هما بیا
---	--

غزل (۱۲)	بر سر ناله بنر شهری تاج فترا در سایه حمایت لطف خدا بیا	شعر (۱۳)
----------	---	----------

گره از کار دل جانان بزرگان رسا بکشا ز بهر پریش عالم لبی بختای و پا بکشا ایامر تو تیارا داده جا در گوشه نرس حدیث حوران و اعط شیندن قیامتا گئی منم دیوانه زلفت ز زندان تاج بکشا دلم در انتظارت خوش و خون بار و چشم براه شوق چشم قیس را رشک ست بر گوش و عا بنوشته ایم ای ساده رو روی نکویش	بخت چندین کلیدت هست قفل مدعا دوری از غیب بر روی دل تنگم بیا بکشا بحال خاکساران نیز چشم سرمه سا بکشا پری در چشمستان جلوه گر کن شیشه را بکشا برای امتحان این مرغ راجیا و پا بکشا کمن رحمی و پائی از شبتان خا بکشا قدم ای ناقه لیلی با و از درا بکشا خط از رخسار تو تا گل کند کتوب و بکشا
--	---

من از بند قیامت عقده مشکل بدل دارم	اگر این عقده را وادایم کنی بند قبا بکشا
دل مجنون هر چشم غزالان خستن دارد	تو ای لیلی نرشت غمزه تیر بی خطا بکشا
الا ای صاحب دیوان تو خود دانی چه میباید	درین سر منزل فانی در فیض و عطا بکشا

غزل (۱۳)	دل بیمار و اله از سیجا چاره میجوید	شعر (۱۱)
	گجو تلخی با و جانان لب شیرین ادا بکشا	

شمع آسا آتش دل را هوا داریم ما	صورت گل شعله و جیب قبا داریم ما
تا چو بوی گل بسیر این چمن بر خاتیم	از ضعیفی تکیه بر دوش صبا داریم ما
استین بر دار از چشم تر ما ای میسح	اشک غن از دست آن زنگنه داریم ما
کس نشد پیرسان احوال غریبان ساعتی	گرچه در کوی کسی عمر سیت جا داریم ما
آشنای بحر عشقیم و فغان با میکینیم	شکوه بیگانگی از آشنا داریم ما
از ادای کارهای دین دنیا فارغیم	تا لاشیدای آن ناز و ادا داریم ما
در خموشی ناله داریم و گویا شکوه	از جفای آن دو چشم سر سدا داریم ما
ماه گردون هر شبی بنیم دای بر شرم	داغ هجر ماه خود از سالها داریم ما
هر نفس با کاروان اشک دار و ناله ما	دل درون سینه یارب یاد داریم ما
ابروی فقر بر خاک مذلت بختیم	دامن ایوا تر بوج بوریا داریم ما

شعر (۱۳)	چون ندارند این تبار پش فای عاشقان پس بایست چه ای واله وفاداریم ما	غزل (۱۴)
<p>که زیر پا بود منزل درین ره از سلاسلها اگر مشکل کشاید شود سهل است مشکها دل و دانش بفرسخ با سر و سامان بتر بیا ای مایه آشوب جانها آفت دلبها چو گرد کاروان افتاده ام دنبال محلبها بلندیهای شیدست در کوتاهی طلبها ببالین شام مگر گر رسد آن شمع محلبها همه آه است کشت من همه برق است حالبها پیان در خونین دریا چو ماهی هست سلبها که مقتولان بجان گیر ز منت باز قاتلبها دم آن چرخ دارد و درین از کام سالبها بجان بوزار و امیگد اردبال سلبها</p>		<p>گرفتار جنون فارغ بود از قطع منربها براه دوست از مشکل بنی باید برسان ز تو تا دور افتادیم افتاد دست از هام ولم از سردی تنگانه الفت بجان آید مگر دامن لیلایم درین وادی بدست افتد عروج جلوه حسنش بپستیهای ما خیر و شود پروانه ام جان بگردش زبون گبر و کشاورز غم از حاصل و کشت چه می پرسی به بحر بکنیا عشق از ساحل چه میجوی و یار آشنائی راره و رسم و گرباشد جگر در یاد است هر دو چشم تشنه فغیش شهیدانت بجنبند از جای خوش جا دارد</p>
	نخستین واله اگر دند بخت عشق را وارزون	

شعر (۹)	غزل (۱۵) از اثر واثق کون آمدورون سینہ باد لہا
ترا اسی پردگی بی پردہ می بینم ز حال لہا صدای خندہ آواز شکست شیشہ و لہا چرا گفتار تلخ آمد باین شیرین شام لہا کہ از دریا لب خشکی بود مقسوم ساحل لہا نشانی نسبت کردن باین خوابانجش گل لہا برون آیم چو بوی سنبلستان از سلا لہا بود و لہا ترا منزل ندانی حالت و لہا	بود لیلی خیالت پردہ بای دیدہ محل لہا پشیمان کی شود از دل شکستن آنکہ پندار ندیدم نشکر گاہی کہ خطل بار می آرد بعین ہکمارنی وری از دل بر جان ماند سرت نیکو ان ز خاک از جان آفریدنت سج وانی از زلفش شب ہجران چا یاد آرم چرا از خانہ صاحب خانہ چندین بخیر باشد
شعر (۷)	غزل (۱۶) دل بی طاقم والہ تسلی کے تو اندشد قضائش آفرید از اضطراب جان بمل لہا
باغی چون داغ نیست مارا کز راغ فداغ نیست مارا زین رفتہ سراغ نیست مارا روغن بچہ راغ نیست مارا بے یار و ماغ نیست مارا	دل مائل باغ نیست مارا مجنون صفت ایچم فارغ از باغ دل رفت و خبہ نشد کجا رفت در داغ جگر خامد خونے گوہت بساز نفہ چنگ

نا صبح بگذر ز ما که ذوقی	با صحبت ز اغ نیت مارا
غزل (۱۷)	واله در دور چشم ساقی چشی با یاغ نیت مارا
<p>بست آن دل که شد از بزم به یار جدا دورم از خال و رخس بیک و رخس گرم در جهان طالب و مطلوبت جانم در تمنای تو ای مقصد جان میگردد هر چشم تو بگردیم که بیمار و ساند حاصل بحر بکشد آب زرد که بود هر روی خون خورده ای شک که آید زلال</p>	<p>بیلی کو بهیا رست ز گلزار جدا بین که زان مرکز جسم بچه پر کار جدا هیچ مطلوب مباد از طلبگار جدا صبر و مانده جدا جان گرفتار جدا مردم مست جدا مردم هشیار جدا گوهر اشک جدا گوهر شارب تا آن زلف جدا تا آن ربه</p>
<p>از تمش و اله مسکین شناسد یا نشناسد اگر در یار جدا مانده و بسبب جدا</p>	
غزل (۱۸)	رویت بای موحده
<p>نبی قدم که زلف آن بت است رنج پوشیده و رشب بار من آمد بدلام</p>	<p>نخ و چرخم یکبار بخود چیدن است انفقه طرفه شمع بر زلف من است</p>

<p>باغوش نیازم سایه افکن شد پر زادی بوی باد و روزی جستن آتش درین اودی فرو داز و ز اوج ناز او را جذبه شوقم من در شین کا مید ز بس در حجر خوشی بروی بستر گل تا بیا د آید گل اندامم ندارم در جگر آبی که سازم شمع بالینش بفر بخیز زخم کز و شبها نیا سودی شکستم بوسه آن لعل و جام با ده شکستم</p>	<p>تن جیان من گوی که جان بی تن است ز دل تا چشم از روی تو دشت این است اگر امروز با من نیست آن با من است بلال آساز من بر جا همین یکا خن است مرا خارست همتا ریکه در پیر این است دل بیار را حالی بکام دشمن است میخاشد چنان لاغر که تا سوزن است مرغ ای تو بزمین مغل که لشکن لشکن است</p>
--	--

<p>غزل (۱۹) که دست والد مسکین اندام دست چون برداشت گردون از شنگاری شعر (۱۴)</p>	<p>مشتب</p>
---	-------------

<p>بر باد داده در ره او خاک ما طلب هر دم عاکه هست رها کن خدا طلب سرتا بسر هوا شده چند ازین هوس گشتگی مباد شود روزیت ز چرخ پانیده دولت و جهان را ز روت</p>	<p>حسن طلب خوشا طلب ما طلب خواهی اگر خدا دل بی ما طلب فرسود پا چو نقش قدم تا طلب رزق کسان به حیل نه چون طلب افتادگی ز سایه بال ما طلب</p>
---	---

تصویر اگر کنی چمنستان و بهر را در دیت عشق و دوست که در مانجی رو با در راه و دوست ویده ظاهر بصیر نیست تا کی هوای شرطه پیما که با دورا راضی بود و بهر چه پسندد برای او گرفنی المثل بروی زمین افتد آسمان خواهی اگر اثر ز عای حسره گهی اقبال و عمر و دولت نام نکو بهر	رنگی با ستاره ز برگ خا طلب زین در و هر قدر که توانی دو اطلب چشم هوس ببند و ز کوری عصا طلب بان از خدا خلاص خود ای نا خدا طلب آن بنده که گشت ز صاحب طلب صادق اگر بود نشیند ز پا طلب اول دمی چو صبح قرین صفا طلب واله یی خدیو دکن از خدا طلب
--	--

غزل (۲۰) تا بآلب سوال بود آشنا طلب	مطلوب دل برفش در کنار باد شعر (۱۴)
واری اگر مرا دوی از خدا طلب ز سنگ است فاصله زین پای طلب یک رهنما چه کاره بود و طریق شوق است از طلب مدار بهر حالتی که است جان را سپند گرمی نه کامه اش کنید	اول دوی بخواه و دگر در با طلب پا در ره هوای گلی از صبا طلب خضر بی بهر قدم از نقش پا طلب گرد و دل محیط روی آشنا طلب مطلوب طالب است خوشا و خوشا طلب

<p> در دور چشم جادوی مردم فریب او کلبشای چین ز حلقه آن زلف عنبرین بوی محبت که درین غنچه دل است وانغ تو تا بمشرفروزان بنجاک است آخر بر در راه بکوبیش غبار سا حاجت طلب شدن کریمان چایست اگر حرف مطلب است لب خلق و نیست از بارگاه و مبدای فاض ای صبا </p>	<p> گفتار صد زبان کند از تو تیا طلب باج از خن بگیر و خراج از خطا طلب راز نیست ناشنیده نهان از صبا طلب این شمع راز تربت اهل وفا طلب جائی رسید هر که شدش رهنما طلب محتاج خود کند دل حاجت رو طلب لب را بیا فریده خدا جزء با طلب برگ از برای گل پی بلبل نوا طلب </p>
---	---

<p> غزل (۲۱) انگه ز پادشاهی و اله عطا طلب </p>	<p> وز پادشاه دکن عمر و ملک و جاه شعر (۱۳) </p>
---	--

<p> ز چاک سینه دل داند ار را در یاب خطش نگر اگر خاطر ملولی هست دلت که زخمی آن شانه سر زلف است سیاهستی جاوید اگر بهوس داری ز بقیاری دل آب اگر چو سیلابی </p>	<p> شهمید لاله رخاں شو بهار را در یاب برای رفیع ملال این غبار را در یاب بزم همیش سهم دندان مار را در یاب دو نرگس سیه پر خار را در یاب بوصل آئینه رویان قرار را در یاب </p>
---	--

بهار آتش دل گر چو لاله میخوای ز عمر رفته نشانت اگر بود منظور دل است در پی دزد و حاصداش بزیر آبله پا در گلستان است بو غلط نمکنی و لب را تن عاشق بخاک کشته هجر تو لاله میگوید هوای دامن رنگین یار را در یاب خنبار کوچه آن فی سوار را در یاب که کوچه خط دست نگار را در یاب کلیدش اطلبی نوک خار را در یاب بگاه شانه زنی جسم زار را در یاب که چشم خون شده انتظار را در یاب	
--	--

غزل (۲۲)	سری بنگ زند و الهات ز بعد فنا	شعر (۱۰)
	بیاد حاصل سنگ مزار را در یاب	

میرسد از رنگ بوی گل غذای عنایب غیر خون دل ندارد و رغبت پذیر دگر خون دل را در ندانش لذتی دیگر بود ده چه رنگین بطلبی در ضمن قتلش بوده است گوش گل نشیند گرچه شبنم ما بارها ناله عاشق دل معشوق در خون میکشد از زر گل ساز عیش او بلند آوازه است خنده گل گلشکر باشد برای عنایب سوخت شاید آتش گل اشتباهی عنایب آتش گل می پزد و هر دم غذای عنایب خنده گل کرد ادای خونهای عنایب کرد او ابا دیده تر ما جرای عنایب سینه گل چاک سازد مایهای عنایب چون نباشد شهره برگ نوای عنایب	
--	--

اتحاد حسن و عشق از من شنوای باغبان	خنده گل هست در گوشم صدای عنایب
عشق پر فن تاجچه نا در فن طلسمی بسته	بال افشان است هر گل در هوای عنید

غزل (۲۳)	عشق کامل حسن او اله کند همزنگش
گل گریان میدرد آخر برای عنایب	شود (۱۱)

گرم شد بازار سوز از ناها های عنایب	فصل گل آتش نشان آمد برای عنایب
انتخاب از سیر اوراق گلستان کجاست	معنی رنگین گل طبع رسای عنایب
تا که توصیف لب رنگینت از وی شنود	غنچه میمالد سر خود را بپای عنایب
بسکه گل را رتبه بلبل بعد حسن است	در قفس گل میکنند اکنون بجای عنایب
در قفس چاک دل از گلهائی اغش چین	شد بهاران اثر آخر دعای عنایب
جامه گلگون قماشش باید از بهر کفن	تار و پود برگ گل زید برای عنایب
مرقدش بی چادر گل ماند از بیداد چرخ	صرف تعمیر حرم شد خونهای عنایب
نیک باشد در دل هر غنچه گل جای	بد مکن ای باغبان برگز بجای عنایب
تا ز گلزار سر کوی گزاری کرده است	پر فشان می کند گل در هوای عنایب
بوی گل هر جا رود در پی دل نالان است	کی جدا زین کاروان باشد درای عنایب

عشق را واله دلیل اه غیر از حسن نیست

شعر (۱۵)	غزل (۲۴) تا در گلزار گل شد ره نهای غنلیب
<p>گوش گل در پرده می سنجد نوای غنلیب آتشی افروختند از ناله های غنلیب روغنی در وی بریزد گریه های غنلیب کاش افتد بر زبانش بند پای غنلیب شربت گل باید از بهر شفای غنلیب سبز بختی نیست با برگ و نوای غنلیب میچکد زان بنیوائی از نوای غنلیب زین چه حاصل هست اگر در باغ جای غنلیب پاک گرم بود دامن دعای غنلیب کاشنای گل بود نا آشنای غنلیب بال افتانند گل تا در هوای غنلیب سرمه و نباله داری شد صدای غنلیب در بهارستان حسنت گل بجای غنلیب از نوای صبحگاهی مدعای غنلیب</p>	<p>تا زک افتاده است مضمون دای غنلیب رنگ گل را آفریدند دل او سوختند نوک متقارش چراغ گل کند بر دل غنلیب و قفس هم یک نفس از یاد گل خاموش از طبیب عشق پرسیدم علاجش چیست گفتشانی میکند بر تربت پناه شمع گل باین رچاره بی برگی اورا نکرد جای او بودی اگر در خاطر گل خوب بود در گریبان کسان که گل شگفتی یک نفس اگر بگلشن میروی از گل گذر بیگانه دار تا درین گلزار الفت ریخت نگ ناز نوگل من چمن تا سرمه ساز گس کشود آه از داغ دل پر حسرت ببل که هست و الیها باشد دعای شاه نزدیکان شا</p>

غزل (۲۵)	کای خدایاغ دکنین نو نهالان سبز باد تا بود پر گبند چرخ از نوای عنایب	شعر (۱۵)
<p>کرده است حسن طغنه نو دایر روز شب دارم نظر بروی خوش یار روز و شب رضوان خلد حسن و جمالش نگاه است ای خلد پرده گیر که گلگشت ما خوش است گر زاهد است و گوشه محراب پنج گاه در حیرتم که چرخ بیا دکه می کشد هر غنچه گل شود بهوار و ریشی نسیم با مهر و موه چه کار که از جلوه اش مرا ز زین مہاف دلبر و جعد سیاه را یللی کی و دلبر شیرین ادا دگر فرما دفت و شهر و شیرین اوج است جز چشم مست یار ندیدم که تو تیا از صفحه زمانه بخوانم جز اعست با</p>	<p>یکجا نمود روی و خط یار روز و شب چشم من است دولت یار روز و شب کان چند از رخ گل بی خار روز و شب با گلر خان بگوشه گلزار روز و شب ما و پیاله و درخار روز و شب از مهر و موه و ساغر سرشار روز و شب باشد شگفته طبع بهوار روز و شب چشم دل است مطلع انوار روز و شب جا دار و ارشون پرستار روز و شب در چشم عارف است دلداری روز و شب این شور خیز و از لب کسار روز و شب باشد غذای مردم بهار روز و شب افسانه ایست پیش من یار روز و شب</p>	

ای پریا نخورده حذر از جماع ا شتم ز در گره ببند که چون گل بخیط زر	چون تو ضعیف فرجمت این کار روز شب صد پاره میشود دل زردار روز شب
غزل (۲۶)	واله ز سیر زلف درخی باز ایستم باز ایستادمی که ز رفتار روز و شب شعر (۱۵)
<p>کریم بعشق آن گل رخسار روز و شب از چاک سینه سیر چمن و ز و شب کنم هر روز و شب بگو چه یارست دل مقیم کامیده ام چو بوی بفکر میان یار با کفر و دین بود دل و جان در کشاکش از جبار و مبیاد رخ و زلف آن نگار حیرت امان ز گردش گردون بد که هست بر شام مرگ و صبح قیامت نشان دهند نتوان ز هم شناخت چو ایام هب ریا تا چند دلربای دلا زار من بگو انجا تو صبح و شام بائینه مایلی</p>	<p>در گشتم ز دیده خونبار روز و شب بازست بر رخم در گلزار روز و شب دارالشفاست منزل بیمار روز و شب دارم بدست رشته این کار روز و شب از پیچ و تاب سبجه و زنا روز و شب گرد و تخم من چو پدیدار روز و شب کیسان مجتحم صورت دیوار روز و شب خوبان برات طالب دیدار روز و شب زین تنگنای و مرحله تار روز و شب باشم ز حال زار در آزار روز و شب اینجا دل است تشنه دیدار روز و شب</p>

هم رنگ شمع و گل بزبان میرود بسی خوش چشم سرمه گون تو در دورفتنه خیز در یاد گو شواره آن پادشاه حسن	از ساز و برگ عشق تو دستار روز و شب گرد و بکام چرخ جفا کار روز و شب دارم در آستین در شهرار روز و شب
غزل (۲۶)	واله بعشق ز کس جادوی گل رخ در گشتم ز دیده خونبار روز و شب
	شعر (۸)
طرفه نبشت آن سخن آرا جواب میشود از تنگی جان پدید سه فشانیهای تیغ ناز را بوسه کردم طلب زان لعل تنگ می برب و بال کبوتر شوخ من طرفه موزونی که در دیوان حسن تا بکی آسید وصلت اسی بخار	نامه باشد دانشدایو اجواب می بر آید از دمانش تا جواب باشدش افتاده پیش پا جواب خط برون آمد بر آمد تا جواب می نویسد بر پر عنفتا جواب مصراع قد تو آمد لا جواب یا صلائی کامبانی یا جواب
	خواست واله در دالفت رادوا داداو را حضرت عیسی جواب
غزل (۶۹)	رویت تایی قوت قانی
	شعر (۲۱)

اکیه زلف مشکینت شام کامرانیهاست
 از مرده و وحشیت را گفتگوزبانیهاست
 خنجر نگاہت را تملک شهید آمد
 سوی ابروان تو هر یکی خدنگیهاست
 چشم غیرت عیسی مر ترا به بیاریست
 تابیا خنابستی بهر شستش هر دم
 آمدی بگلگشت و بلبلت گلستان شد
 در ره پرستاری کس بکتر از من نیست
 آمدی ببالینیم تاب گفتگویم نیست
 غنچه سان پرس از من باعث خموشیهاست
 عاشق میاننش را در میان نشانیهاست
 آفتاب من صبحم زهی طالع
 آسمان بکوی اواز بلا همی ناله
 سرکشی و رعنائی حسن اجرا دادند
 نیمجان جانان در زنده چون انجمن

روی دلفروز تو صبح زندگانیهاست
 سر زخموشی با داغ خوش بیانیهاست
 هم اهل تپان در خون جانی جانشانیهاست
 ترک من ترا زیلا لاف شخ کمانیهاست
 زلف رشک اودت هم بنا تو اینهاست
 خون ز چشم گریانم بر سر روانیهاست
 رنگ گل بگرد تو گرم پر فشانیهاست
 جان من چرا از من بر دولت گرانیهاست
 عذر خواه من مشیت شرم بیزبانیهاست
 زبان بان پیامی چند با دلم نهانیهاست
 آنکه در عدم باشد فارغ از نشانیهاست
 چرخ را بمن امروز طرّف مهر بانیهاست
 فتنه ها غلط گفتند اینکه آسمانیهاست
 عشق چون نصیب او عجز و ناتوانیهاست
 کار دل تمام هشب هم ز نیم جانیهاست

گل که مر گل اورا سوز عشق باز نمی نیست هر قدر بنجو پچی سیرنبستان کن روز و شب بکوی او سگ چرخ می ناله با گروه نادانان کار چون ترا افتد در می چها گشتم ساقیا بگردی پیر	نامه شب آهنگش ساز نغمه خوانی هست پیچ تاب آه غم دایم شادمانی هست ای رقیب اگر با تو شغل پاسبانی هست ترک کار بنمودن عین کار دانی هست بامی که بن کسیر نشه جوانی هست	
غزل (۲۹)	در ره سخن سنجی پیرو دمان کسیت ختم بردل واله طرز نکته دانی هست	شعر (۱۳)
دو ابروت که بشو خیش طرفه پیوندست رخ تو آتش زدشت دل پرستارش شدست حلقه زنجیر سنبستانش چه دولتی ست که علت به بوسه بخشیده بجای قند سزدگر تو بشکنی قدرش سهی قد تو بعمرد و راز میباند سزد که طالع ناساز را سپاس کنم جمال یوسف مصرست شاد دعوی	دو مصرعی ست که از شاعری دابندست دو کاکل تو همانکه زند و یازندست بطره تو دلی را که پای در بندست که در میان شهبان حاکم سمر قندست که مصر مصر ترا قند و رشکر خندست بگو که سال تو ای عمر عاشقان چندست که روی و خوی ترا این ستاره مانندست که حسن نهجده اگر شد همان خداوندست	

<p>بکیش عشق که دیوانگی ست دانائی بگوش دشنه گان ست پنبه غفلت مراد دل نرود از کنار او بیرون به بیستون چه کنی ناز اینقدر فرهاد</p>	<p>کسی که پیر عقل است ناخردمندست هر آنچه بر لب اظهار ناصحان پندست بنام راوی عالم و لیکنه خردمندست به سختی غم یابین که کوه الوندست</p>
<p>غزل (۳۰)</p>	<p>ورع درست نباشد فصل گل و اله شکست را بسر تو به تو سوگندست شعر (۱۸)</p>
<p>زال دنیا خلعتی خبر چشم پوشیدن شد شکوه لب کبشا و یاری خموشیدن شد جانب مشتاق چشم خویش ناویدن شد دل اگر سینه است زان لب شجر اغوش چشم پوشی از نگاه ما از نمودنی ست داد و شناسم گر آن شیرین بان می ست زخم دل با زرم ز دوست ای سیاحتار شد داشت سنجیدن مجرم اندکش بسیار ما من گرفتم داشت فتن بهر او دید قریب</p>	<p>رو نما این زشت منظر غیر ناویدن شد ناله افغان کرد سرتاب شکیبیدن شد نقد دل برون نگاه ناز و زویدن شد بنوا از خور و بخشش بود و رنجیدن شد شوخی کانفت از اغیار پوشیدن شد بوسه چیدن داشت از لعلش سخن چیدن شد لب به پرش نمودن داشت خشنیدن شد گر گناه با بکام غیر بخشیدن شد حال او را از من ای بید و پرسچیدن شد</p>

مایه تشنگی را مشک چین نگاشتم
 فتنه ز یکچند اگر سر بود بر بالین خواب
 سرمه و نباله دارش بود مشکین نافه
 میچکد از نوک مژگانم کنون هر قطره اش
 در غبار غم سرشکم از روانی با تر ماند
 جان سپردن اگر برای خاطر جانانه بود
 گوش ایلی آرزو مند فغان قیس بود
 حاصل نگاشت دنیا خا حسرت بوده است

ای دل دیوانه زلف یار بوییدن شد
 گفت شمشیرش دور دور مارش ایمن شد
 یا دوری کی هوت جز فتنه زاییدن شد
 باده ساغر گل از عشق نوشیدن شد
 گوهر از گردن می تابد غلظیدن شد
 زین شمشیر شتم ای کشته جنبیدن شد
 ای آتش بیوده بر محل در آیدن شد
 غم دامن هیچ گل زیر گستان دیدن شد

غزل (۳۱)

اشعر را بازار اگر کاسه شد ای واله چه دور
 این متاع از بس گران قمار زیدن شد

شعر (۱۰۰)

سبب فرودس ی زار دوا نخواه نیست
 اگر چه شمع بسوزد هر آگاه نیست
 در این راه دوری و تنهایی
 در این راه دوری و تنهایی
 در این راه دوری و تنهایی

همدم و عشق چون لب تابان ماه نیست
 منفس جان است بر لبه نیک و هم آه نیست
 پیش یارم جرات کیست و ذلت نیست
 راه دوری و تنهایی و تنهایی نیست
 در این راه دوری و تنهایی

تا به عالم شور آن سیمین فن افتاده است ناله ام از شیون قمری چسرا آمد بلند سر نباشد آنکه نبود وقت شمشیر ستم چون سبک افتاد کوه درو باشد بشکوه باوب بگذر ز چشم ای هاگر گداز می گر بدخیا کمتر مائل مرا مذور دار واو می هجر ترا یارب بیایان چون برم	ماه کنگان را بر غیر از هوای چاه است سر و پیش قدر عنایتش اگر کوتاه است خون نباشد کاندین ره می بسیل نیست برگ کا هیش نبود ناله گر جانگاه نیست کاین سر شوریده عشق است فرق شایه هر چه مکره هست میلش بی سرگراهِ نیست غیر تنهایی درین راهم کسی همراه نیست
---	--

غزل (۳۲)	ترسم آنی بر سر واله نداند او ترا رفته شوق تو در خود گداز هست گاه نیست	شعر (۱۴)
----------	--	----------

ای آنکه سر و قامت تو جان فتنه است چشم تو کز دهن فتنه بیدار را خجل زان چشم فتنه ساز تو بکدم جدا میاد غم را بچاک سینه ناز میرسد خوبه فتنه در نظرش حسن یوسفی است به دهنش فتنه بسی است این زمان	قرآن روی روشنت ای جان فتنه است زلف تو رشک خواب پریشان فتنه است شرم نگاه تو که نگهبان فتنه است نازش به ابروان تو شایان فتنه است بر سر از جمال تو حیران فتنه است نبه همه ز قد و شان فتنه است
--	---

گفتم خط عذار تو آور و طرز نو نگذاشت دست فتنه بغم جیب باست قطرات اشک کان چکد از دیده تیم مستان خون با ده بچوش اند و در خوش منت پزیر امن و سلامت نشد دلم در اصطلاح عشق دلم دشت وحشتی گر نور چشم فتنه بود چهره صبح	گفتا خموش کاین خطا ریحان فتنه است زین بعد دست ما و گریبان فتنه است در چشم ابل تجربه باران فتنه است ای محتسب که ز که سامان فتنه است تا زندگی بگردم احسان فتنه است نامم دو چشم یا رخسار الان فتنه است حسن طبع هم نمک خوان فتنه است
---	--

غزل (۳۳)	واله چو وصف آن قدوس زون تم کنسی هر مصرع بلند تو دیوان فتنه است	شعر (۱۹)
----------	---	----------

دل که عمری بحرم فت و با دانه شبست گر بوی رانه گهی منزل اجاب شبست شب که بر طرف چمن آن گل سیر شبست نسبتی پاک از دختر ز حبست و ندید همچو گرداب بگرد سر خود میگردد در نظر جلوه خورشید قیامت دارد	دید تا چشم تومی خورد و بجزان شبست همه جاخته دردت به تب تاب شبست شبنم شرم بروی گل هتاب شبست دل که واکرده بسی و فراق تاب شبست هر که در خواهش آن گوهر تاب شبست داغ مهر تو که در دل بتب تاب شبست
---	---

<p>خواب در چشم ترم آمد و در آب نشست مردم دیده من تشنه بیلاب نشست کو بهیچانه بسودای می نای نشست پست تر آب چه زگر دش و دلاب نشست پیر که در آرزوی بستر سنجاب نشست یار ب این داغ چسان در دل مهتاب نشست زخم مرگان تو تا در دل مضرب نشست از طیش گرچه لاکشته سیاب نشست بلبل کوی ای گل سیراب نشست تا دل خون شده در خواش عتاب نشست گرچه یک عمر خضر آینه در آب نشست در ته بحر نهان گوهر شاداب نشست</p>	<p>ز کس مست تو تا رفته بخوابستی گریه میکرد و ز بس تشنه دیدار تو بود خال در گوشه چشم بت ماهندی است آبر و چون نگراید تب نزل از چرخ آخرش دهر نشاید بجا گستر گرم در تمنای که شب تا ببحر سیگردد زخمه در انجمن از تا فزون می نالد قسمت آرام نشد بهر دل کشته عشق جگرش سوخت چو آن تشنه که افتد سیراب زان سر انگشت حنائی بجگر پیکان خورد تشنه لب ماند ز لب تشنگی اسکندر خجالت و می نداشت ز دندان کسی</p>
--	---

<p>غزل (۳۴)</p>	<p>کر و از دیده تر چشمه سیاب وان هر کجا واله تو با دل بتیاب نشست</p>	<p>شعر (۳۱)</p>
<p>همچو آئینه برویش و انیست</p>	<p>و دیده هر که دلا بی نامیست</p>	

سبزی خط تو در سینا نیست
 دلبری همچو توئی جانا نیست
 از دل من خبرت جانا نیست
 نیست یک سر و بدین عنائی
 سرخ پوشی تو تا جلوه ناست
 تاب حسن تو چنان می آرد
 ساها شد که بشو قوت ای ماه
 دل درین سینه راحت بآید
 روی خوبان جهان می بیند
 وعده ات راست قیامت تو ام
 گرچه صد مایه درت دلشده اند
 وای بر حال غریب الوطنی
 گویدم یار میا در بزم
 سر مه ساحشم کسی هوش رباست
 نیست یکدل که فدایش نبود

سرخی لعل تو در صبا نیست
 دلدهی همچو من رسوا نیست
 جسم بر حال منت ایوان نیست
 در جهان چون تو ههی بالان نیست
 جامه بر قامت گل زیبا نیست
 دل آئینه اگر خارا نیست
 خواب در دیده من شبها نیست
 نیست در فراق تو جانا نیست
 همچو آئینه دلی بینا نیست
 عهد امروز تو بی من دران نیست
 یک چو این دلشده از صد مایه نیست
 که بجز کوی تو اش ماوان نیست
 این سخن گفتن او بر جانیست
 نطق پیش نگهش گویا نیست
 نیست یکجان که بروشیدان نیست

نیست آن کج دمانش یا هست
 چون کند مہری دست نگار
 در خم و پیچ نزاکت سبیل
 با ولم فاخه رانست کو
 بزمستان غمش رنگین باد
 جور امر و زنجو بان زیبہ
 رہ بازار محبت ندہند
 چہ روی سوی بیابان مجنون
 نالہ قیس ندارد تاثیر
 غارت عالم دل کرد و دگر
 صورت غنچہ تصویر یکس
 چشم تر نیز دلے پڑ وارد
 هست این غنچہ تصویر مگر
 دیدہ غمزدگان دریائیست

ہست آن سوی میانش یا نیست
 کہ خابستہ ید بضای نیست
 ہجو آن زلف دو تایتا نیست
 سرو ہجو قد اور غنائست
 خون دل ہست اگر صہبائست
 پرشش این طایفہ را فردا نیست
 ہر دلے را کہ سر سودا نیست
 دل ویرانہ کم از صحران نیست
 زانکہ در روی بدل لیلائی نیست
 ترک مارا ہوس بغائست
 راز پنهان و لم پیدا نیست
 جانم سزردہ ز غم تنہا نیست
 واشدی بھر و لم ایوانست
 کشتی دلشدگان طوفانیست

خوب گفته است ظہوری والہ

غزل (۳۵)	بے حدیث تو سخن گو یا نیست	شعر (۱۳)
<p>حسرت عارضِ خال تو مرا خواهد کشت شاخِ گلِ بلبل و شمشاد کشد قمری را به جالت که جمال تو حیا تم نبخشد گر چنین سرخ به گلگونہ نمائی ای گل شالِ همه دوش بخود سازی جانم سوز ما لُ آئینه و محو تماشای خود می از دم تیغِ قضا سر نتوان تابیدن تشنه کامم مگذار ای دشم شیر کسی چند پر سی ز من بجان که دلت کشته است نیست ممکن که دلم قسرب ترا در یابد شمع میگفت به پروانه که ای کشته بین تا نگهبان کرد دلم صحبت پروانه و شمع</p>	<p>بنجار و که خیال تو مرا خواهد کشت قامت رشکِ نهال تو مرا خواهد کشت بجالت که جلال تو مرا خواهد کشت رنگ رخساره آں تو مرا خواهد کشت آه کاین گرمی شال تو مرا خواهد کشت دیدن صورت حال تو مرا خواهد کشت ابروی رشکِ هلال تو مرا خواهد کشت هوس آب زلال تو مرا خواهد کشت لا جواب است سوال تو مرا خواهد کشت طلب وصل محال تو مرا خواهد کشت کردست قتل و دبال تو مرا خواهد کشت روشنم شد که وصال تو مرا خواهد کشت</p>	
غزل (۳۶)	ایکه از و اله دخته ملالی داری شادمان ز می که ملال تو مرا خواهد کشت	شعر (۱۸)

حرف تلخ از لب شیرین خوب است
 دل مابلوه گهه شوخه محکیت
 دست و پا چون نلکم گم ز نشاط
 آب و جاروب کشم کولش را
 چه توان گفت بآن عربده جوی
 سنگدل سخت ستمگار افتاد
 مضطرب حال کبوتر آست
 بیلاست برسد تا دور یار
 عشق دارد بدل من نسبت
 عاقل از عشق تو دیوانه بود
 رشک خورشید قیامت شده
 ترک چشم تو سوار شوخیست
 چون رسد لطف سراپاے ترا
 دل بود ادم و جانے باقی است
 زاهد از شکوه رندان بگذر

ناز محبوب چها مرغوب است
 یار در پرده اگر محبوب است
 دست افشان بت من پاکوب است
 اشک من آب و مژه جاروب است
 هست بیرحم ولی محبوب است
 عهد شکست سراسر کوب است
 تا دلم شایق آن مکتوب است
 دل که با نامہ برے مصحوب است
 حسن چند آنکه با و منسوب است
 سالک از جذب غمت مجذوب است
 شهرای مه ز تو پر آشوب است
 طرفه این راکب آن مرکوب است
 شاخ گل سرسبز ایجان چوب است
 دهم آن نیز اگر مطلوب است
 غیب جوئی کسان معیوب است

یوسفی چشم مرا گریان کرد هست پیوسته بجام هر رند	درد من درد دل یعقوب است زین سبب دختر ز معیوب است
غزل (۳۷)	واله ای مرد خدا صابر باش صبر مقصود دل ایوب است
ای دل بکوی غنچه لب میگذارمت حیران خویش باشم و در جلوه آرت ای بحر حسن گر چه بدل آشنائ ای رفته باریب گلگشت لاله زار محشر تلی من ناشاد میکند از خاک من گذشتی و غریب پای تو ای عمر شام حیر همان تبه است گوید بگوش آبله ام خار زیر پای ای طفل فیوار بخود اینقدر مناز سیاه گشته میچکد آینه کف پرتشدم بیدنت آینه سابی	تنگ است جای عیش کنون در کنار آینه زد دل بمقابل گز ارم پرتشناست گوهر دل در کنار رحمی نیامده بدل داغدارم تا یاد میکند دل پرتظارم شاید گرفت گوشه امان غبارم تا انتهای روز شمار ار شمارم کو فرصتی که سر سبز انگشت خارم فرقی ز عمر رفته مانیت تارم اگه اگر کنم ز دل بقید ارم ای بحر حسن تنگ کشم در کنارم

شعر (۱۲)

شعر (۲۰۰)	خندان گزشته باد گری بر سرم بنا گریبان که کرد و اله حیران زار مت	نخل (۳۹)
<p>وی رفتم از خویش فدای سرگشت فرواست که دست من و امان قیامت از عالم بالا گذرد شهر و تمامت از باد صبا تا چه شنیده است پست جائیکه کند جلوه گری ماه تمامت آوازه حسن است بلند از لب است ای دیده ترانمزل و ای سینه مقامت آن عقده عشقی که دلم راست ز تمامت دل نیست شکاریکه کشد پای ز تمامت آن مرغ گرفتار که افتاد بدست یکدل نه سلامت بود از دست سلامت ناصح نکند بار و اگر قصد ملامت روزیکه نبوده است سر نشسته و جانت</p>		<p>ای آمدن حشر به انداز خراست دیر آمد و دیدار ترا دور تر انداخت رعنائیت ای سر و سرافراز گراین است هر گل بچمن ساخته حد پار و گریبان خورشید بر در شکب باز ارکشان تا عام چومه ساخته جلوه گری را پنهان ز دل و دیده عشاق کجائی چون سحر کشایشگر مقصود جهان است چندین شکناید دست چایجست لب ز خوشت تر ز رمائی شمر و بند بلارا برست کنون و لبرئی خلق مسلم گر نیک بدانند که دلم شیفته کیست دل ساغر لبر نریز بهر تو بکف و دشت</p>

بدنامی عشق است عجب نام نکوئی دیدم بدریرنغان شیخ شمارا سنگش زسیدی بسرشیشه ناموس داریم ازین سینه صدچاک خجالت حرفی نه برآمد برادم زلب یار خالیکه بر خسارده آن ماه جبین است	ای دروزبان نام تو سوگند بنامت ای صومعه داران مگر این است گرامت میبود اگر دختر زرمست مدامت گویند مرا پرده و لهاست متفات ای بی اثری ناله من بود بهکامت گوئی که سیه بختی ما راست علامت
--	--

غزل (۳۹)	واله دهنش نازک وصف تو بود هیچ تر کیم کجی خرده بگیرد بکلامت	شعر (۱۱)
----------	---	----------

اعتبار زمانه عار من است هر قدر رنج می برم در عشق زخم چند آنکه خون چکان باشد زنده ام از طیش نفس آسا فارغ از ناله ام بر غم سپند خار پیراهنم اگر جویند آنکه ناید بدست دامن اوست	خواری عشق اعتبار من است راحت جان سوگواری من است مرهم سینه فگار من است بقرار می همان تدار من است سوختن بسکه سازگار من است تن کا هیله تزار من است و آنکه از پافتد غبار من است
--	---

چون نیفتد به نیتان آتش بکه محوم در انتظار کسی قدر نقتد و لم نمیداند	ناله او ز نیسوار من است بنجودی محو انتظار من است یار من غافل از عیار من است
غزل (۴۰) کز دل من گره بکار من است	حل این عتده چون کنم والہ شعر (۱۱)
بی پرده شب آن با حبین جلوه کنان رفت آن دم که دل افکار غم اوز جهان رفت دل صورت آئینه بسی گرد جهان رفت دل چاشنی نشه صہبا به نمک یافت از گلشن هستی من بی برگ و نوارا ہر صبح کہ پیدا شدہ در شام فرقت از عمر روان بر دل ما ماند عبارے در عالم دلہا و سرا پرده جان ما مردم کہ بجا لم نظر آن چشم نفروود راحت بنو چشم چو بی طالع ویداد	بر باد بسی پرده جان همچو کتان رفت ہر جان بخروش آمد و ہر دل بغبان رفت ہر جا کہ شد این سادہ بر سادہ رخاں رفت از خویش ز حسن نمکین تو از ان رفت یک غنچہ دل بود تباراج خزان رفت چون نور ز چشم تر عشاق نہان رفت ہر چند کہ این قافلہ چون آب رفت جا ما رود آن شوق کہ استخوان رفت خاموش دل از سرمہ و نالہ کنان رفت در خواب عدم ہم بچہ امید توان رفت

غزل (۴۱)	افتاده ز جانے نتواند چو سفر کرد از خاطر تو والہ افتاده چہان رفت	شعر (۱۸)
<p>بسر زخم بفرق تو ہر کجا سنگ است براہ عشق تباہ سخت پیش پا سنگ است شکست شیشہ دل خیزد از ہوا ی بیا شکست خاطر م از چشم سرمہ ی کسی فدای سنگ جہا می تباہ یم تنم مجر بی ز فراطون عشق یافتہ اند ستم پرستد دلہا ی سخت خو بان بدا و شیشہ دلہا دگر کہ پرواز د ز حزن سخت لب شکرین عجب دم مباد بار گران خون من بگردن او چہ خجمرہ اش طرفہ جو ہرے آمد ز جور ما و را یام سنگدل چہ عجب شکست ساغر و مینای غنچہ و گلنیت</p>	<p>کہ سخت جانی من ررہ قضا سنگ است قدم شمر دہ گذاری کہ جا بجا سنگ است بسر زین محبت مگر ہوا سنگ است بہ شیشہ دل عشاق تو تیا سنگ است کہ در حق من دیوانہ کیمیا سنگ است کہ در غور سر شوریدگان و اسنگ است چنانکہ در روش گمر بان خدا سنگ است دل تباہ جفا کشی دلربا سنگ است کہ ہم نبات و ہم این لعل بی ہیا سنگ است بتی کہ در قدم ناکش خناسنگ است برای تیغ نگہ گر چہ تو تیا سنگ است بکام طفل اگر شیر جان فزا سنگ است اگر نہفتہ نہ در دامن صبا سنگ است</p>	

چو شمع طور ز مینای می بود روشن خمیر بس دل نازک اساس از سنجی است براه قافله سیل اشکم از سر درو دل شکستی و سنگین دلی بمن کردی	که رشک مطلع خورشید پریضیا سنگ است چنانکه یافته اصل شیشه با سنگ است میان بادیه در ناله چون راسک است دل تو با دگر بیتی درست تا سنگ است
--	---

غزل (۴۲)	بفرق واله تو طره سرافرازی است هر آنچه در کف ای طفل دلربا سنگ است	شعر (۲۰)
----------	---	----------

بیا که در کف ای طفل دلکش سنگ است بدر سینه دختات دوا سنگ است و دهنشان ز سر فرا شیفه ات صفای سنگ تو باشد جلای دید که ما نمونه ید میضاست سنگ در کف تو دلهم ز پای در آمد ز دی چو سوی رقیب چهار دست تو ناله دل و فاکیشم به کوه چه ات ز ته سنگ خن چکد گوئی بغیر نقد روان و رباط عاشق نیست	بزن که جوهر آینه صفا سنگ است پی شکسته دل عشق مویا سنگ است مقاده هر طرفی تا کوه چه با سنگ است بیض دست تو ای طفل تو تیا سنگ است به پر تو رخ از سبکه با صفا سنگ است بعذر لنگ جای تو خوش عصا سنگ است جای سخت تو بر شیشه و فاسک است زد دست جور تو در دشت کربا سنگ است بدست نازک طفلی گرا نه با سنگ است
---	---

<p> یال مرغ زبس شکوه جاسنگ است که در شکن زنگش خوی جیاسنگ است بزیان کف نازک زبس جاسنگ است در آبه کعبه بین خانه خدا سنگ است بفرق شیفتگان سائیه هاسنگ است که بے ستون تیر از وی عشق پاسنگ است بود به قدر گران گرچه لعل هاسنگ است نگر که آتش یا قوت راهو هاسنگ است که بر فراز لب فرش خوشنامنگ است که در شکن خج و جام غنچه هاسنگ است </p>	<p> رسد چگونه بان سنگدل که نامه شوق ز بوسه تاجه شود در خنجر آن رخ نازک بدرد پا شود از بستن خوابتیاب ز سختی دل زندان چه بر همی زاید شکسته حالی عشاق دولتی است که رسید مصرع سنجیده زنده بادم یاب رنگ هنر گرد و در جبهه خیس فروغ جوهر ابل مهند بود سختی سزد بجاشیبه پنجم یار جای قریب شکستگی دل باز بستگی خود است </p>
--	--

<p> غزل (۴۳) پیشتر دل ما جلوه صبا سنگ است </p>	<p> چو شاه و اله نازک و ماغی خوشیم شعر (۲۳) </p>
<p> در جهان یاری نمی بینم که با غیا نیست لمحه نبود که خونم در و چشم زار نیست تیرش آخر آهی میشود در سینه ام </p>	<p> هر که با غیار باشد یار من آن یار نیست یا و آن تیغ دو ابرو یکدی می بیکار نیست تا کجا خند لب زخم جگر سو فانیست </p>

قاتل از ماسینه چاکانچ پرستی دل
 تیغ رزم دلبران آئینه بزم صفات
 گل نیم خام غریزان پس نمیدانم چرا
 رشته جام چو پیوسته دارد پیچ و تاب
 دست این سوداوی و دالانش بهای بعد از
 چاره کارم کجا و حلقه افسون کجا
 چاره رنججویم کوهله هست اما چه سود
 حضرت عیسی اگر آید به بالینم چه سود
 آه از سوز تپ هجر که یارب سکشم
 با وجود آمد آمد از چه می آید بدیر
 سخت منجی امید چشم ندیده روی خواب
 پیش این صورت منعی هست این غم آشکار
 دیده ام حور و پرئی ای نظر بازان
 افتاب نیم شب در پرده دارد جلوه
 چنان ای نرگس ز کوری همسری با چشم یا

راز چون بی پرده باشد حاجت انظار
 جنگ معشوقانه راضی دگر در کار نیست
 حاصل من این چنین جز سینه افکار نیست
 گردل من بسته موی میان یار نیست
 از غم زلف کسی در جیب من تکیار نیست
 هست دل در زلف پنهان و بان نیست
 عیسی جان بخش من آن نرگس نیست
 میروم از خود که در دم در خورشید نیست
 غیر آتش کاروان ناله ام را بار نیست
 حشر اگر دارفته آشوب آن رفتار نیست
 تا خوابش نگریم آن طالع بیدار نیست
 در دو عالم مرده چون دُده دیدار نیست
 آن مرده آن چشم و آن بروی و آن حس نیست
 دیده گر بیدار نبود قابل دیدار نیست
 جام خالی را فروغ ساغر سحر نیست

گر ترا تنگی بباشد میکشان امانیت خزده عای من بصحرای زبان خاریت یک غریزی در بیابان غم او خواریت ببدلان را برگ گل گو یا که در منتقاریت	ز آبروی دختر زرخین ای محشوب بسکه سرتاپای گوهر بختیم از آبله خار را جانی بود برتر چشم آبله زین چمن ناید نوا از گوشه در گوش من
--	---

غزل (۴۴)	والها فریاد شیرین کار بر سر تنشیه زد در خورشود چون سنگ درین کسارت	شعر (۱۵)
----------	--	----------

آتش ریشکی بجان می لب جانانه رخت آتشی بر آتشی در خرمن دل دوش زد رندست چشم ساقی کار را فرانه کرد عقل حیران بود در تعمیر دلهای خراب بلبل دل تا چه زخون غلط از جوش بهار نوحی کز وی امید آشنائی داشتیم میرسد آخر بدست سینه چاکان بهار تا زرافشان کرد میغ دلی جانانه بود بی دلی صد پاره وقتش مجو اینجا که بود	گردش چشم آبروی گردش بهانه رخت تا از ان دست خدائی جام می ستان نقد هوش خویش بر دو بر در میخانه رخت وقت ساقی خوش که لایمی بده در بهانه رخت زنگ صد گلشن بر گیلان بهانه رخت جای برگ گل بخاکم سنبه بگیا نه رخت موبو این فال مجو از زبان بهانه رخت و چه خوش طایفه روانه وز لفسش نه رخت از طلسم خنده گل زنگ این کاشانه رخت
---	--

<p>طرح منزل کرد عشق خانه آبادان چرخ حق بر کز جای گیرد بکه درد و فلک چشم عاشق کان خدیار جمال باشد ماتم عشق است لازم حسن پایان کا بافروغ مهر و ریش بکه حیران دهیم خوابش با چشم واله آشنا کیم نشد</p>	<p>کیهان گردد که ورث دل ویرانه بخت سنگ از گوشه آمد بر سرو یوانه بخت گوهر شکنی غمتین بر سر بجایه بخت بر سر شمع خالی از پر پروانه بخت چون گل شبنم زده اشکی چشم ما ز بخت دیده گریبان او آب رخ افسانه بخت</p>
--	---

غزل (۴۵) رویت شامی مثل شمع شعر (۱۰)

<p>ناویده خلق راست بسی زان نذر بحث گفتم ز بحث پیش برم کا عشق را خاموشی است چون نهم عین گفتگو هر چار و دو میان نظر با مناسه بحث خرد پیش نگاهت پیاده است دل در کشاکش است ز مرگان قاتل رویش کتاب قبله دو ابروی وشته این انگشت بر لیم مزن ای تنفس که نیست</p>	<p>بی پرده جلوه کن که شود اعتدال بحث عشقم ز بان ستاند که ناید بکار بحث آسخت تا دچشم تو ام سر و آرب حجت شود تمام و بود بر قرا بحث کاخجا بود ز باه و گلگون سوار بحث دارند لشکری بسیر نمیشکار بحث منکر نیم نمیرد کج در فرار بحث همچون زبون "ال" سر ز بزم بحث</p>
---	---

دل در کنار داشت بسی بحث از فرق	آمد بخار در بر و شد بر کنار بحث
غزل (۴۶)	ز نگین ترانه خامه و اله ز روی تست اموخت بلبل از ورق گل بهر بحث شعر (۱۲)
<p>اول اگر چه نیست دلانا گوار بحث روز شمار داغ مسبا داز کو تخی نا بخردی گرت طرف گفت گو شود پستی نشد ز طینت ابل مکابره انصاف را بساز محک عیار او ماند عنبکوت چه صید گس کنی گرد قلم چو بارگ گردن علم شود نگذار شگاف خامه که گرد عیان ترا پوشیده از حروف چراخت نیلگون ایینه های سینه پذیرد جلای فیض در گلشنی که زراغ کج احسان طرف شود</p>	<p>آخر نشود به خاطر یاران غبار بحث بان ای مباحثان بگذشت از شمار بان ای خسر دگر زین مجبوشی گذار هر چند برد فکر بلند بجای بحث هر چند هست نقد خرد را عیار بحث غنا بگیرد اکیه رفتی شکار بحث هم سزگون مباحث و هم شمار بحث نوعی که کرده سینه او را فکر بحث نبود اگر چو ماتیان سوگوار بحث کرد میان خلق رو و بی غبار بحث خوشوقت باش پرده بلبل شمار بحث</p>
واله ماز سلسله گفتگو دراز	

غزل (۴۴)	یک بحث را مکن چو عناد دل نه را بحث	شعر (۱۳)
<p>بدور روی عرق ریز موج لاله عبث شکست خویش ز رخسار نو خطی دیده ز دست ساقی گردون شکست خورد و بود بگوشه آن چشم عرض هند و خال چو لوح الفت آن طفل خوانده ایم و گره بیازدن باکلی فغان چه کنم چه باک تفته دلان را ز سر مهری چرخ ز سر خروی من باد آیتی بر خوان دل رمیده قیس است و محل لیلی سری به لعل تبار ادا ز صفادون چه خون دل خوری از فکر و زنجی مقسوم بشوی دست زبستی ترا که دندان خست</p>	<p>بدور روی عرق ریز موج لاله عبث گر نخیته است نه در حصار با لاله عبث مه تمام درین انجمن پیاله عبث که سوختم به کمین تو اسی غزاله عبث شدن بدرسه و خواندن رساله عبث که میرو دزد در گوش یار نامه عبث به کشت سوخته باشد نزول ثراه عبث به هیچ دشت مکن سیر کوه و لاله عبث جرس ز بی خبریهاست محو نامه عبث نگو که قابل ز نثار شد پیاله عبث بود بکام امید تو این نواله عبث گمان مبر که مکشبت تو سخت ثراه عبث</p>	
غزل (۴۵)	کتاب عقل چو واله بطاق نیان زن مباش در جوس درس این رساله عبث	شعر (۱۴)

<p>به دور چشم خورشید گردش ساله عبت که زنگ آل تو کرده است جوش لاله عبت شکسته اند بروی چمن گلاله عبت ز زنگ آل چکد خون نه لاله لاله عبت بدور گردش حشمت رزم غزاله عبت فکندن است بگردون کند ناله عبت نگاشته است نه حسن تو این ساله عبت به شرع حسن نبوده است این قباله عبت چها به هجر تو بر باد رفت ناله عبت چه عهد وصل بفردا دهی حواله عبت بود چو لعل مرا آب در پیاله عبت ملاف زاهد ازین زهد چند ساله عبت که میرود ز در گوش یار ناله عبت</p>	<p>بهمد لعل لب تاباده و دو ساله عبت هوای باغ بود بارخ تو بوالهوسی تابان لعل تو سنبل نمیرسد سر مو بفرج لاله چه خون با که عارض تو بخت جوشیان نگاه تو دشت یکدل تنگ اثر بدور تو هم آشیانه غنقا است سواد عشق بود روشن از خط و قات ضمان دلبری از خارخ خوش تو بود چو بوی وصل تو شنید کس فغان مرا شب سراق تو آمد وز روز محشر مات جهان در آتش از تیشه کاه می قسمت می دو ساله ما راست رنگ بوی دگر اثر کشید مگر پا بر و ن ز منزل عشق</p>
---	---

شعر (۲۱)

نگشت وحشی آن چشم رام من و اله
 دلم چسبید بدنبال این غمزه لاله عبت

غزل (۴۹)

بر دلیف جیم عربی

<p> بهرست حسن با ریزش بجای موج پیوستم بدست قیرین گسستن است ای بحر حسن در همه جا کردمت سراغ تا شور آب تابخت در جهان فدا مکن مباد دم ز وجود عدم زند همراه موج اشک دلم شد بکوی یار در ماتم کدام جگر تشنه وصال که ضبط ناله کرد چو ماگر چه نفس گر در کنار گوهر مقصود بایست مقصود را تلاش بکام نهنگ کن از انقلاب وهر درین بحر پر فریب گوش کشاده گرد بندت درین محیط هی بی چالست که با آن کمال قرب پرورش نشد چو هتی کاسه جباب </p>	<p> ما و دل غریبی که شد بستلای موج تا طالبم بوصل من واقده ای موج در خرقة جانی و هم در قبای موج بر رو کشید بحر ز خجلت ردای موج باشد بدست بحر فنا و بقای موج خواهد اگر خدا بشود ناخدا ای موج تا گوش ماه رفته ز ماهی عزای موج گر دید آب برب ساحل صدای موج ره در دل محیط کنای آشنای موج گوهر بجوی در دهن اثر دهای موج سوج است جاگشتی و کشتی بجای موج گر داب را رقص کنی بر نوا ای موج و یا خبر نباشدش از مای مای موج سائل برای حسیت ز دریا گدای موج </p>
---	--

ماند ساحل از لب خشک آبر طلب از سعی آب شو که بمنزل قدم زنی چشم جاب و موج بلائی ست گریه ام زید اگر ز خانه مژگان ماکن بند گردی بود ز قافله اشک ما محیط خون از تنور چشم من آید بجای آب	دریا دلی کن بگذر از عطای موج گشتن ز سعی آب بود دست پای موج خیر و ازین حباب سراسر بلای موج بر صفحه محیط رقم حبه ای موج زین کار و انست کهنه درائی رای موج ای نوح آب می برد این باجرای موج
---	--

غزل (۵۰)	واله بگیر به ساز که راهت بدل دهند تا کعبه چون رسی نبری گرجای موج	شعر (۱۹)
----------	---	----------

تا خنده ز لعل لب جانانه زند موج ز ان نقش قدم جلوه مستانه زند موج از دست خابسته آن طفل گل اندام در بزم به هجر لب آن چشمه خوبه از ضبط سرشک دل شوریده گوئید صد بار ز شرم آب شود قند مکرر آن نشسته که بس میکده با فرش ره است	از چشم ترم گریه مستانه زند موج همزنگ شرابی که نیمپایه زند موج خون در رگ سنگ از پی دیوانه زند موج گرداب غم از گردش پیمانه زند موج باور نتوان کرده که دریا نرند موج جائیکه حدیث لب جانانه زند موج در گوشه آن نرگس مستانه زند موج
--	--

تا دیده بود جلوه که شوخی حسنت	در پرده دل طرفه پر نخانه زنده موج
چشمی که خدیجات بود او را	اول گهر اشک به بیعانه زنده موج
اشک از دل حیرت زده مهر تو شسته	هم رنگ سبزی که بوی رانه زنده موج
گر رتبه اشک دل دیوانه بداند	خون جگر از دیده فرزانه زنده موج
کوثر چکد از دامن آلوده زندان	میکلمه اگر گریه مستانه زنده موج
بنی گریه دلمه فرعه عشق ندارد	اینجا بست که ابر کرم از دانه زنده موج
آن اشک جوشد شبستان ز دل شمع	اشکی است که از دیده پروانه زنده موج
از نصف فتنه همچو جابم در و دیوار	گر یک نفس سر و بکاشانه زنده موج
حشپه اقبال شود حلقه آن در	در دهر گدابر در هر خانه زنده موج
چشم دل آگاه همه اسر مه خواب است	بیداریم از پرده افسانه زنده موج
شور غم عشاق جهان را نمی نیست	تا بحر خروش من دیوانه زنده موج

من واله آن نو خط بے محرم وزین رو		
از رتبت من سبزه بیگانه زنده موج		
غزل (۱۵)	رویت حای حلی	شعر (۱۶)
ای نیم باز نرسست خواب صبح	وی شسته یاسمین خنک گلاب صبح	

از بسکه نازکی عسرق آتو میشوی
 این صبح داین صبح ندانم نصیب
 اسی قامت قیامت روی تو آفتاب
 اسی صبح و شام مازجال تو با فروغ
 وقت خوشی ست آکه صبحی بهم شیم
 چون روی نوخط تو در آن صفحه نبود
 صاوی ازین سفینه بود چشم آفتاب
 با چین کاکلت چه بود رنگ بوی شام
 خورشید رنگ باخت ز خجلت سحرگاه
 شرم صفای حسن ز بس گداهش
 کی دم ز بد پیش تو گر صبح صادق است
 بزم وصال چون ل هجر بر شکست
 کردیم امتحان شب کوتاه وصل را
 از روز تیره ام بغم نو خطان پیرس

افتد چو یکدی بعد از ارت نقاب صبح
 اسی صبح عارض تو ولعلت شراب صبح
 حشر ست آن می که در آئی ز خواب صبح
 هم ماهتاب شامی و هم آفتاب صبح
 روی تو صبح و چشم تر من بحاب صبح
 گشتیم همچو مهر سب بر کتاب صبح
 باشد بیاض گردن تو انتخاب صبح
 با آب عارضت چه نماید سراب صبح
 پیشانی تو بر دلبس آب تاب صبح
 در کیف سید به پیری شباب صبح
 باشد چراغ صبح برت آفتاب صبح
 داغیم همچو شمع ز حال خراب صبح
 باشد بقدر گرمی الفت شتاب صبح
 صبحی که شام شد نبود در حساب صبح

واله چه جاس شکوه ز بیدار و هوشان

	در شام مهر میشو و اینجا عتاب صبح	
غزل (۵۲)	رویت دال مهمله	شعر (۱۳)
<p>از غنچه ترا ای گل نورسته دهن شد نازکبندی چون تو بخوبان نتوان فیت تا چشم تو بر بمن ناموس بتانشت تا گوشه ابروی تو شمشیر بر آورد بشکست دل نازکم از جلوه حسنت در بر بمن بت نبود فرق بدورت بر تشنگی شوق زینحاست ترحم میگرد چو آتش بچمن رخت نوا آن شوخ مرغ چمنم لیک وطن رفته زیادم باز خم سرو کار نبوده است نمک را آور دنیا زم بسر نازبتان را صد رنگ بهارست و دعیت بدل</p>	<p>بو نیکه دران غنچه نهان بود سخن شد رنگ گل و نسرين گهرت مایه تن شد رسو بچمن نرگس و آهوبه ختن شد بر کعبه روان جامه احرام کفن شد شوخ است ز بس عکس تو آینه بشکن شد هربت به پرستاری حسن تو شمن شد در چاه نهان صیفت از آن چاه ذقن شد بخشید گل پیر مینی را که کهن شد زان دم که مرا خانه صیاد وطن شد روزیکه محبت بدلم شور فلک شد خونم که و فارسیخته در گردن من شد این غنچه چو بر خویش بخندید چمن شد</p>	<p>داغ غم روی تو نشد از دل واله</p>

شعر (۱۳)	غزل (۵۳) وز باغ گل ولاله و نسرين و سمن شد
<p>کار من از و ساخته بر وجه حسن شد در حلقه آن لعل و لاله دیر شکن شد در و پنجم گنج که چنان جای سخن شد پیمان شکنی آمد و پیمان شکن شد افسانه فرهاد و نوحه اتم که کهن شد آئینش جان من گشته بخت شد رحم است به بلبل که هوا دار پمن شد آن سینه که از حسرت لعل تو خن شد عشقی که نه بیدرخ امید ز من شد هر چند که همراهِ صبا بوی سمن شد چندانکه دلم غرقه آن چاه ذوق شد</p>	<p>در کا کل شب بزرگ نذار من شد هر گونه شکستم که ز دل عشق بر نگیخت لعل تو که در تنگنای وی جای سخن نیست ای ترک مکن عریده در بزم که گویند در کوه کنی طرح نو انداخته شو قم روزی که تنم گشت غبار ره جانان باشد گل این باغ بکام دل گلچین و اغش نبرد منت مرهم ز سیحا شد زان تو حسنی که بکام دل غیر مست جان تازه نگردد و ایدوار رخس را شد شنبه بی مای تمناش فزون تر</p>
شعر (۱۴)	غزل (۵۴) در ملک دکن نیت بجز خامه و آله ابر کیه از و تازه گلستان سخن شد
ز سینه تا بز و اید غبار گردید و خندد	خوش است یار بهیلوئی پر گردید و خندد

بمرگ من بود آیا که یار گریه و خند و
 بحال گریه سپرد از دم کسی و نه خنده
 نمک بگریه نماده است خنده چشم و لبی را
 باختیار نگریم باختیار نخندم
 ز روی نسبت چشم ز راه نسبت رویت
 از آن مان که شد آشفته در محبت طفلی
 ز هجر و وصل سخن چون دو میان من و
 اگر نه مست لب چشم ساقی است پیا
 چو نیت داغ تمنای دست در دل زاهد
 کسی کجاست که فهد زبان شمع و بپرسد
 بهر بیش نماید زنده شمع شبستان
 وصال از پس هجران چه بخودی که نیار
 اشاره است که بی گریه نیست درین
 بهر زانکه نخندد بدر و آنکه بگریه
 ز راه بیم و امید یکم جاکند بدل او

ندیده شمع و گلی بر خزار گریه و خند و
 چو آن غریب که دور از دیار گریه و خند
 سز در بیش در غم که زار گریه و خند و
 بر آن گیر که بی اختیار گریه و خند
 گل و سحاب پی افشار گریه و خند و
 و لم بهر نفسی طفل وار گریه و خند و
 چنان بگیرم و خندم که یار گریه و خند و
 بگاه نشسته چرا میگرار گریه و خند و
 چه سود از نیکه پی خلد و نار گریه و خند و
 چه حالت است که بر یک قرار گریه و خند و
 که در تمنای پروانه زار گریه و خند و
 بیار یار چو گردد و دو چار گریه و خند و
 چنین که شبنم و گل در بهار گریه و خند و
 چه بی شمار بر روز شمار گریه و خند و
 ترا بدست چو افتد شکار گریه و خند و

کجاست گریه چه شد خنده گو که زود بیاید	بحال شاعر این وز گار گریه و خند و
غزل (۵۵)	بگریه خنده کندش بخنده گریه کنندش مباد و اله آشفته کار گریه و خند و
زاهد حدیث طوبی او را بیا باشد همیها تو گل من این رسم داد باشد دل در سواد زلفت تسخیر ملک چین کرد انجا که غیر نبود از خاطرش فراموش حاشا که داد خواهم از جور آن نکورو شادم بنامرادی کا سوده کرد عالم ما کرده ایم خالی جایش رون سینه ای رهروان تنگم از کوی نیکنای تا روی گرم دیده است از آفتاب بنم ای ماه حیدر آباد آه از امید واری	ما را هوای قدت نخل مراد باشد دامن بدست غیرت خاکم بباد باشد عمرش دراز باشد جایش یاد باشد ما را زیاد بردن او را بیاد باشد جو ریکه آید از وی خوشتر نداد باشد بودن بکام دشمن فکر مراد باشد غم را بگو بدنیای کیندشاد باشد من میروم شمارا اگر ایستاد باشد ما را نبا توانی صد اعتماد باشد اگر جائید نبود بس جای داد باشد
غزل (۵۶)	استاد نظم خسرو شاگرد اوست و اله شاگرد رفته رفته خود استاد باشد
شعر (۱۳)	

<p>ز طرز یک نگهت صد خندنگ برخیزد چنانکه از پی آهوی پلنگ برخیزد شکر ز لعل لب تنگ تنگ برخیزد ز باغ حسن تو شیرین تر رنگ برخیزد هزار چشمه شیرین ز سنگ برخیزد صباحی که ز حسن فرنگ برخیزد بگاه جلوه چه از پای لنگ برخیزد شکسته تو به محشر چه رنگ برخیزد کنون شتاب بر آید درنگ برخیزد نوا میلیل شیدا از چنگ برخیزد چنان بود که صدای ز زنگ برخیزد ز خاک من بود آیا که سنگ برخیزد</p>	<p>ز چشم شوخ تو هر گوشه جنگ برخیزد پئی شکار و دم خیزد آهوی چشمت چکد ز رنگ سست تو کاسه کاسه شترآ شکر نشان چو لب لعل تست و شمت نخیزد از دل سخت تو غیر کین هر چند بود برابر روی تو همچو صبح نخست چگونه سرو ترا همسری کند بزم اگر نه رنگ رخس و سنگیر او باشد ز دیم از پی مقصود و در چرخ بهم دمی که پانهد آن شاخ گل به بزم سماع نغان قیس بد نبال محس لیل بکام اهل نمانش نام نشیند</p>
---	---

شعر (۲۰)	فراخ عیشی و اله باغ دهر مپرس ببین به غنچه چه از دست تنگ برخیزد	غزل (۵۷)
همچو بالای تو زین آه رسا کار تو بود		یا د آن ناله کز و گرمی بازار تو بود

<p> یاد عهد یکم چاره گرمی کار تو بود چونکه بیمار باندازه بسیار آمد بود بیمار دل زار ولی تا دم ز نیست دید پر دانه مرده بود پر پروانه ساد همچون دل مابود ترار روی نکوی گوش از پرده برون بود بدوق سخت چشم ما گوش مبرگان سخنگوی تو داشت دین ماسرخ مصحف رویت بوده است منجستنی من مهر چشمان تو داشت صیدا قاده سرتیر دل من بوده است مرغ جانم به فغان بود ز روی و قد تو صحبتی بود که همچون گل و طبل به بهار گرمی دسردی ایام بجا دست نداشت همه بازار جهان بود پر از سودا بیت بزم از یک نگه چشم تو بوده است خراب </p>	<p> عیسی خسته دلان ز گس بجای تو بود دل که بیمار تو بوده است به بیمار تو بود عیسی اش چاره نفرمود که بیمار تو بود شمع کاشانه ما به تو رسا تو بود هر کجا آئینه بود پرستار تو بود چشم در پرده ز خود رفته دیدار تو بود گوش ما چشم بان لعل که بار تو بود گردن دل نجم زلف چون تار تو بود هم تو خوشا به هم عشقه عیار تو بود تا کین کرده دو ابروی کماندار تو بود نال هم طبل و هم قمری گلزار تو بود نال ما سبب گرئی بازار تو بود سر ما و قدم سایه دیوار تو بود بود اگر یوسف مصری که خریدار تو بود صد خم باده و یک ساغر سرشار تو بود </p>
---	--

<p> با هوادار تو ای سرو قد غنچه دمان اینک از صحبت ما وزده سرگویی بعد از اینی دل گشته خدایار تو باد </p>	<p> همه ز قار تو آن بود که گفتار تو بود سرد مهری گل آن گرمی بسیار تو بود یار اغیار بتی شد که چو جان یار تو باد </p>
<p> غزل (۵۰) </p>	<p> گفتمت عشق نور زنی شنیدی والہ آنچه دیدی ز غم امروز سزاوار تو بود </p>
<p> شعر (۱۵) </p>	<p> صبح قیامت ز صبا ح رسید آئینه ردیم بچه صورت رسید فوج دل و دین به شهادت رسید گرچه بسی میوه جنت رسید دل که عدم را نبهایت رسید کار محبت به چه محنت رسید خسته بآن کان ملاحظت رسید طفل سرشکم به شفاعت رسید کار بد امان قیامت رسید دست بدندان ندامت رسید </p>

<p>خون دل از دست تو شد قسمتم از سر تو رفته غم بیدلان تا بلیم وصف لبانت گزشت ناطقه را حیرت دل آبروست</p>	<p>باده ام از رنگ خایت رسید بسکه دماغ از می خست رسید شهد و شکر قند و حلالت رسید ز آئینه طوطی به بلاغت رسید</p>
<p>غزل (۵۹)</p>	<p>والهت افتاد چنانا تو ان کون تو اند بخالت رسید</p>
<p>شعر (۱۱)</p>	
<p>عشاق تو اندخته چند دریا و تو اندخته چند در دام تو اند بسته چند در کوی تو اندخته چند پیمان غمت درست بسته جان و دل و دین و منزل عشق در آتش سوز دل سپندند گر خاک شوند بر نخیزند دارند بدست دامن دوست</p>	<p>چون خاطر خود شکسته چند چون وعده تو شکسته چند چون طره تو شکسته چند چون نقش قدم نشسته چند جان خسته و دل شکسته چند یکجا جمع اند رسته چند چون ناله ز خویش بسته چند در راه و فاشسته چند پا در دامان شکسته چند</p>

چون مملکت بستا کشایند		دل را بفنا بسته چند
غزل (۶۰)	دیگر بشنوزد و آله امی دوست شعر رنگین بسته چند	شعر (۹)
<p>داغم ز مه خسته چند مایم ز غم خسته چند دارند ز سر مه چشم مرهم این طرفه که آن نگاه و مرگان چون شانه بزل ف یار ز بید طوطی خط است بر سر غدر مرغان شکسته بال عشق اند مربوط نیند بابت زر</p>		<p>بازار قمر شکسته چند خنجر به جگر شکسته چند زان تیغ نگاه خسته چند یک تیغ خوش است و دست چه دل بستگی شکسته چند باسبزان خسته چند چون رنگ پریده رسته چند ز نار امل گسته چند</p>
غزل (۶۱)	مایم و سلیم و آله شعر داریم شکسته بسته چند	شعر (۲۱)
<p>زلف آن یار بود سلسله جنبان چنبد آهیم از جلوه آن سرود و بالاتا که</p>		<p>عشق و رزیم باین حال پریشان چنبد شیونم زان لب گل رنگ و چندان چنبد</p>

سر و از فاخته دامن کشیده هست گهی
 دل بجان آمد و در فکر هلاک خویشم
 وقت آنست که جانم بد آید از تن
 ناله از بستی من و دبر آرد روزی
 داد از حسرت از دست محبت فیر
 گل نه آنست که فریاد ترا گوش کند
 دل تنگ آمده از شهر من مجنون را
 روزگار است که اسی غم بلم میاشی
 جامه وزان جهان سخت تنگ آمده اند
 خشک شد چشمه خورشید ز سوزا هم
 آب سد سینه از خجلت حیرانی من
 یکدم ای لبر بی رحم بفرایدم رس
 خورشید زل رجای تو سگرم تا که
 ماه باشد که تنائی صلت داریم
 دین تنگ ترا عاشق نا کام منم

دامن از من کشد آن سرو خرامان تا چند
 عاشقی تا بکی و حسرت دارمان تا چند
 خنیه دارم بدل خویش غم جان تا چند
 سر کشد آتش ازین سینه سوزان تا چند
 چند بقیاب توان بودن نالان تا چند
 ناله بنیاد کنی بلبل نادان تا چند
 همنشینان نردم سوی بیابان تا چند
 خوش کنی جای دین منزل ویران تا چند
 اسی جنون پاره کنم از تو گریان تا چند
 تر بود و منم از دیده گریان تا چند
 باشم ای سنگدل از روی حیران تا چند
 تا کجای رخ و الم ناله و افغان تا چند
 بودن از دست تو انگشت بدان تا چند
 آخر ای ماه بگو کاین شب هجران تا چند
 را ازین قصه بماند ز تو پنهان تا چند

<p>جگر از غمت ای کان ماحت ریش آ بوسه چند ز لعل تو بهای دل ماست ایکه چشم زنگاهت همه دم گریان آ</p>	<p>نغمه جگر آید ز تو هر آن تا چند میکنی قیمت این جنس تو ای جان تا چند لب زخم بود از تیغ تو خندان تا چند</p>
<p>غزل (۶۲)</p>	<p>ای دلم و اله حسن تو چو سعدی خست تو زمان فارغ و ما از تو پریشان تا چند شعر (۱۲)</p>
<p>باز آیی که دل از غم بجزان گله دارد چشمم به تمنای تو چون دید و تصویر خوابی است وجود من و دور از سر زلفت آن ز گس خیار ندانم چه فسون کرد آن عاشق دیرینه که خوانمصال است زان سان نشکستی که توان بست و گریا تا چند با باد می دل سعی توان کرد از ناز بر افشاند و چنین در بدرم کرد گر سوزن عیسی است و گریشته تدبیر برخیز ز بالین من خسته مسیحا</p>	<p>ای شمع کجائی که شبستان گله دارد عمریست که از بستن شرکان گله دارد تعمیر ازین خواب پریشان گله دارد بیا زنگاهش ز طیبیان گله دارد از عهد تو ای زود پشیمان گله دارد ای سنگدل از دست تو بچان گله دارد تعمیر ازین منزل ویران گله دارد گرد من از ان گوشه دامان گله دارد از بنجیه این چاک گریبان گله دارد در دیست محبت که ز در مان گله دارد</p>

آن دلشده کز دوری جانان گله دارد	تزدیک ترست اینک به بجان دست فشان
شعر (۱۱)	غزل (۶۳) وقت است بیائی که دل واله مهجور دارد گله از هجر و فراوان گله دارد
دیوانه تو گویی که ز طفلان گله دارد نا دیده رخت بر سر مرغان گله دارد آدم بود آن کس که ز شیطان گله دارد گفتیم سپاسی که به پنهان گله دارد از دوریت ای مهر درخشان گله دارد از کورئی این سرمه فروشان گله دارد بی هی کف پایی تو ز مرغان گله دارد گردیست کز افشاندن دامان گله دارد مفتون نگاهت ز غزالان گله دارد هر جانکی هست و نمکدان گله دارد	از جوش سرشکم دل نالان گله دارد صد دیده بهر چشم زدن اشک کشوده است دارم گله از جور رقیب و عجبی نیست کو چکد لی آن هن تنگ فرون باد روز سیه من که بزنگ شب یلداست تا چشم تو ام کس نرسانید و غبارم در راه تو چون دیده توان فرس نمودن رفقی و جدا از تو تن خاک نشینم اسی چشم تو یک گردش صد حلقه آهو از خوردن و شکستن یاران زمانه
شعر (۱۲)	غزل (۶۴) تا داله تو پای بز بخیر شکسته صحرا ز تهی دستی دامان گله دارد

تهنانه دل از تیر تو ای جان گله دارد تا یاد درخت جلوه فرو ز دل تنگ است تا از نظرش چشم سیاه تو ریمیده است باروی عرق کرده خرامان به چین است با جوهر آئینه برابر نگر نفته از بسکه چو مژگان بتان بر سر ناست گل شد سر کوی تو ز خوریزی عشاق از خنده نیفشاند گلی بر سر خاکم دارد اگر دم دل گله از دیده عجب نیست گرد و رفلک هست و گرد و رزمانه از رده شد از زخم دل من لب جانان	پهلو چو دل از دوری پکیان گله دارد صدیوسف ازین گوشه زندان گله دارد مجنون تو کیسر زغزالان گله دارد بهم شبنم و هم گل به گلستان گله دارد از روی تو ام دیده و مژگان گله دارد از خار رست گوشه دامان گله دارد این مرحله از خون شهیدان گله دارد تا حشر دلم زان لب خندان گله دارد کاین کهنه سر نیست ز طوفان گله دارد از گردش آن زگرس قمان گله دارد از بسکه نمک ریخت نمکدان گله دارد	
غزل (۶۵)	زان روی نکوشکوه ندارد دل و اله مومن نبود آنکه ز سر آن گله دارد	شعر (۲۲)
سر زلف که دو چار نفسم میگردد شوق مژگان که یا نفسم میگردد	ناله یک سلسله و ارفسم میگردد زخم دل رنج به خار نفسم میگردد	

یا در ویت چو بهار نفسم میگردد
 جان من حبه بر تو بار نفسم میگردد
 برق آسا بر د شوق تو از دلسوزی
 سوزش دل چه دهم عرض به زبانت چو
 بتو ای جان چه قدر تنگ بود هستی من
 بکسی بین که درین بحر فنا همچو حباب
 در غم آئینه رویان پی دلدار می من
 آئینه صحن چمن میشود از روی گل
 میرسد جان ملب آخر بهوایش که دلم
 یا داین تنگ قبا یان چو بخاطر گذرد
 بسکه با تنگدلی غنچه صفت ساخته ام
 بسکه بگذاخت دلم روی عرق زیر کسی
 چون پریشان نشود دل بخیا ل زلفش
 بوسه تا لبم از عارض دلبر چسبید
 زلف پچان که امشب بخیا ل بگذاشت

بوی گل آئینه دار نفسم میگردد
 دم زدن بتو شمار نفسم میگردد
 سوختن با ست که یار نفسم میگردد
 سینه مجر ز شرار نفسم میگردد
 رفق هجر تو عار نفسم میگردد
 حیرتم آئینه دار نفسم میگردد
 هر دم آئینه دو چار نفسم میگردد
 نغمه پر داز هزار نفسم میگردد
 بدم تپ ز بخار نفسم میگردد
 جیب دل پاره به تار نفسم میگردد
 سینه تنگ نگار نفسم میگردد
 سینه یک آباء زار نفسم میگردد
 مار در راه گذار نفسم میگردد
 پر ز گل جیب و کنار نفسم میگردد
 دل من گشته مار نه تم میگردد

شکوه از زلف گره گیر تو کوتاه کنم بهر تسکین دلم ناله نفس می سوزد شور محشر بشتابد به جلو داری او چون سحر دم زد غم جلو و دیگر دارد	ناله ام عقده بکار نفسم میگرد بیقراری بخت را نفسم میگرد ناله و قتی که سوار نفسم میگرد مهر روشن ز غبار نفسم میگرد	
غزل (۶۶)	یاد رخسار که دارد دل گرم والہ شعله طور شکار نفسم میگرد	شعر (۷)
به فکر خط تو تاب رستم نخواهد ماند به چین و شام براحت دلم نخواهد ماند پوست آن لب میگون شدم یقینم شد دلی که خسته ابروی ترک خور نیست خطت برآمد و رنگ رخت پرید کنون ز اشک و آه میشود دست اگر شهی طلبی	زر عشته در کف مانی قلم نخواهد ماند بغیر کاکل ریج و خم نخواهد ماند دلی فسرده بگنج عدم نخواهد ماند دمی بریده ز تیغ دو دم نخواهد ماند کبوتری بدرت یک قلم نخواهد ماند شهی بغیر سپاه و علم نخواهد ماند	
غزل (۶۷)	غم سرشک چو گوهر ز کف مده والہ که ابروی تو بے چشم غم نخواهد ماند	شعر (۸)
دلم از آه خود بر باد باشد	ز دست ناله در من ریاد باشد	

خراب آباد دل آباد باشد
 دل نغمین مارا در طپیدن
 شود از عشق آن سیمین بدنم
 بچشم کم بهین کاین طفل اشکم
 نمودی وعده و کردی فراموش
 اگر دل می بری گواشی بفرماید
 بجای چشم قتان عین عدل است
 سببی سر روی که دل را کرد پابند
 نباشد قسمت او جنت وصل
 که از محفل شینان دل ربودش
 که یارب در جهان کرد این وعارا
 تنها صید دل را غیر ازین نیست
 غریب روی او را خوردن دل
 دل نخست ابروی قاتل
 فرودستی و مخموری دل

خداوند دل غم شاد باشد
 صداهای مباد کباد باشد
 اگر دل بخیه فولاد باشد
 بفن عاشقی استاد باشد
 فراموش تو مارا یاد باشد
 و گروادش دهمی امداد باشد
 امید داد از و بیداد باشد
 الهی از خندان آزاد باشد
 رقیب یار اگر شده باشد
 جرس پیوسته در فریاد باشد
 که خاک عاشقان بر باد باشد
 که روزی چند با صیاد باشد
 برای راه الفت زاد باشد
 فدای خنجر جلا د باشد
 و چشم مست ساقی صاد باشد

ز دستش تیشه فرهاد باشد	چه سنگ آمد دل شیرین که نالان
شعر (۱۳)	غزل (۶۸) پسند خاطر و اله بهالم ز مین شعر نو ایجا و باشد
<p>بخت فیروز که آن گوی گریبان دارد غنچه را بسکه لب یارش چیان دارد آتش در دل و هم دیده گریان دارد جگر چاک بهار لب خندان دارد چرخ در کاسه خود اشک تیان دارد هر که زخمی بدل از غمزه فتان دارد آنکه جانبا ز بود و الفت جانان دارد دهن تنگ بتان طرفه نمکدان دارد هر که امست سری خواهش سامان دارد که ز روی خوش او دست به قرآن دارد انجش در نظرم صورت دندان دارد بسکه رخسار تو اش بخود و حیران دارد</p>	<p>روشن است اینکه کجا نجم درخشان دارد خون دل میخورد و سر بگریبان دارد هر که دارد سز نظاره خورشید رخان دیده ام خنده گل بے جگر چاک نبود ای لب تشنه از و جرعه آبی مطلب اجر صد گنج شهیدان بدل او بخشند ای هو سمند اگر عشق تو زری چه عجب بر دل ریش نمک باشد و خالی نشود خواهم از بخت سرم خاک ره و ستود هند و نیلف سیاه روز و پریشان باشد فلک از بسکه بکین من خونین جگر است مهر آینه به پیش نفس صبح نهد</p>

غزل (۶۹)	نکنند رم دل نالان ز حسینان واله بیل نغمه سرا شوق گلستان دارد	شعر (۱۵)
<p>هر که یکبار بر قامت آن یار کشد تیغ بیداد چو جانان ستمگار کشد گر شبی دست من از زلف تو یک تار کشد خم زلفی ز بنا گوش خود اریار کشد گر یکی پرده ز رخ یار بگذار کشد میر و مزان که شوم همدم مرغان چن یا دل سوخته ام یا دل موسی داند گر دو گشتم آموخت درین مرکز خاک لطف تر دستی نقاش سپر انازم ده که چون شمع بسوز غم عشقت مارا بسکه بنید بطرب کو کهن و شیرین را سر بر هیچ میرز آمده هر چند رقیب غمزه ات میکد با فشرش ره دل دوا</p>	<p>منت عمر گر انما یه چه مقدار کشد عاشق از جان خودش منت بسیار کشد عمر با سر ز کفم نافه تا تار کشد طوق در گردن هر گوهر شهوار کشد روز و شب سر گل خورشید ز هر خار کشد ذوق فریاد مرا سوی چمن زار کشد آنچه از یک نگهی طالب دیدار کشد جان من زیر فلک منت پر کار کشد اشک خون در مرثیه صورت دیوار کشد نور ایمان سراز این رشته ز ناز کشد کلبک خند و چو سری جانب کهسار کشد پر دغل جنس و فاپش تو خردار کشد مست چشم تو کجا ساغر سرشار کشد</p>	

کوفسونی که کشم از سر زلفت دل را | کس چنان مهره بجزارت ز سر مار کشد

غزل (۷۰) | هر که بر جاده حق پای فشار دو واله
همچو منصور زماش بسر دار کشد | شعر (۱۴)

<p>گلر خم تابچمن پرده ز رخسار کشد رهروی کو برش خازر زرقار کشد گوغم دست تپی بلسل نادار کشد درفراش نه دلم جانب گلزار کشد ده که زه سانش ششم در گپی جگر ده است سبزه خط تبراشید ز عارض خوبان بند چشم تو ام بود چنین قسمت من هوشمندی که جهان عالم خوابی داند نقش بی ساخته آمد خوش از خامه غیب موقلم در کف مانی شده زنجیر گران یاد ابروی تو ام داد اهلال از سر مهر طالب گریه بود هر که خور و خون جگر</p>	<p>باغبان خون گل از نیشتر خار کشد در خورا دست گرازا آبله با خار کشد گل ز گلزار سری جانب بازار کشد نی بگلگشت و تماشای برو بار کشد دل من بسکه بران ترک کماند ار کشد از چه رو آئینه با کلفت زنگار کشد که دلم پنج پرستاری بیار کشد که دلش راهوس دولت بیدار کشد کو مصور که چنین سادّه پر کار کشد خامه اش تا خم آن طره طرار کشد تا بجام دل من خنجر خمدار کشد ابر و باران طلبه آنکه می حار کشد</p>
---	---

تیغ خورشید بیک جمله ز بیم باشد صبح	گو فلک ز انجم شب لشکر برار کشد
غزل (۱۷)	والها بان بجدانده عشقش باشی گودل و دین بهم آن دلبر عیار کشد
<p>شوری بجهان آن لب همچون شکر افتاد از پای در افکنده آن لب لعل و تایم تا دید پای تو سر غیر نتاوه ابروی تو تیغیست که از ذوق فگارش ترسم بگدازد لب شیرین ز شرابش ره یافته در وی ز نزاکت بیانش افسانه آن قامت رعنا ز درازی بیدار شب وصل شد آن گل ز فغانش با کج قفس خانه صبا و قرین است گو آنکه پایان بس در راه تنه آن عقده که بود از خط تقدیر بگام شد محض قلم رقم از بازوی قاتل</p>	<p>زان سان که نمک انگلی بر جگر افتاد افتاد گیمین که بوضع دگر افتاد آهیم ز سر عجب بیای اثر افتاد دار و خبر آن سینه که او را سپر افتاد اقت بود آبی که تهرین شکر افتاد از پیچ خود این عقده بوی کمر افتاد در حشر گنجید و حشر دگر افتاد این مظلمه برگردن مرغ سحر افتاد رحم است بآن مرغ کبری بال و پر افتاد صد خضر درین بادیه از راه بر افتاد شد آبله و در قدم نامه بر افتاد یعنی که قلم در دهم شمیر در افتاد</p>

شعر (۱۸)

بیماری من صحت جاوید هوس داشت کم فرصتی عیش در آمد بجایم شوری و گرفتار خلاق از دل شیم از نقد و لم نام ترا قدر فزون شد کار من در باخته از کار گذشته است	عینی مرا بر سر بالین گذر افتاد در جان من سوخته خرمن شرف افتاد یعنی که نمک را نمکی بر جگر افتاد و بم نامی شود آن سکه که را پیش بزر افتاد ز اندم که غم هجر تو ام کار گرفتاد
--	---

غزل (۷۲)	ای مرد مکیده چه حال است که والہ زان روز که منظور تو شد از نظر افتاد	شعر (۲۷)
----------	--	----------

جان از غم عشق زارم آمد دل بوسه طلب زیارم آمد شمعی که سر مرا زارم آمد دواخت شمع مرا زارم آمد جز درد که دوستدارم آمد جان باد فدای آنکه دغش هر غم که فسد و دآمد از چرخ هر لاله که سر کشید زین باغ	زین غم دل هم فگارم آمد لب نیز امید دارم آمد گریان بر حال زارم آمد نغمه شمع که یار غارم آمد غم بود که غمگارم آمد مرهم بدل فگارم آمد بر خاطر سوگوارم آمد محو دل و اندام آمد
---	--

گل‌های نه‌پسند طبع آن گل
 اسی رشک گل از محبت تو
 در باغ جهان برنگ نگرس
 آن سوخته ام که سوز مهرش
 شوق چشمان و لغزشش
 چشمش را منم نکشت هرگز
 مردم بیند کز دو چشمم
 خوش بود ز لطف زندگانی
 در کوچه یار بعد مردن
 گردیکه زر بگذارد او خاست
 اختر در حیر می شمارم
 آمد آن شاخ گل به بزمم
 بودم بیتاب از جدائی
 رجمش آمد به بے خودیم
 چون نقد و لم بجا بماند

یک ناله از هزارم آمد
 در سینه چه خار خارم آمد
 چشم از پی اتظارم آمد
 بی ساخته سازگارم آمد
 هر جا که شدم دو چارم آمد
 با این آهو چهارم آمد
 در یا اندکنارم آمد
 مرگه که بهجر یارم آمد
 بر دوش صبا غبارم آمد
 در دیده اتظارم آمد
 هر شب روز شمارم آمد
 شغل عشرت ببارم آمد
 آمد یار و ستارم آمد
 از خود رفتن بکارم آمد
 باز و حسن نگارم آمد

<p>با تو سن شہسوارم آمد منتظر کسی غبارم آمد بے کار رہا بجارم آمد</p>	<p>عمر گذران ہمہ ناسانے در پردہ سرمہ آخر کار بے شغلی شد بعشق رہبر</p>
<p>شعر (۲۰)</p>	<p>غزل (۷۳) والہ چون من کجاست والہ کے یار کسی چو یارم آمد</p>
<p>ز ہی بار گریبان تو باشد چو گو یار گریبان تو باشد سزاوار گریبان تو باشد دلم زار گریبان تو باشد بمقدار گریبان تو باشد بہر تار گریبان تو باشد پرستار گریبان تو باشد بسی عار گریبان تو باشد ہمین کار گریبان تو باشد سب زار گریبان تو باشد</p>	<p>زہ اریار گریبان تو باشد نہ دل بار گریبان تو باشد دلم کان شکل گو آمد تو گوئی در آزارست از بار گریبان دلم مشتاق چپان احتلاطے بسی بارشتم جان ربط چپان رگ جان در بر این جامہ زیبان گریبان ہاز چاک آسودہ بودن رساندن چاک دلہا تا بدامان متلع چاک جیب صبر ارزان</p>

<p> ز آثا رگریبان تو باشد بانوارگریبان تو باشد دل افکارگریبان تو باشد بزنها رگریبان تو باشد ز پیکارگریبان تو باشد به بیارگریبان تو باشد همان خارگریبان تو باشد مگر بارگریبان تو باشد بگلزارگریبان تو باشد </p>	<p> گریبان چاک صبح قیامت بلال عید پیدادر شب وصل سراپا صفت ناخن شد سه نو زه قوس کمانداران سرکش بهر دم خون گزشتن از سرتیغ شفا گردن نهادن بر سرتیغ رگ گل را کنند از صدف بنجیه بهار از پرده گل سر بر آرد پی صبح بهاران رنگ بستی </p>
--	--

غزل (۷۴)	نسیم آسا نگاه و اله اسم گل بهار گریبان تو باشد	شعر (۶)
----------	---	---------

<p> پاز صحبت کشیده میباید به غم چشم آبوانه یار هر که شد عاشق پریر و یار اگر مجوشی بخت ز رکن </p>	<p> و امن از خلق چیده می باید دل ز مردم رمیده میباید رنگ رهش پییده میباید اگر و ماغت رسیده میباید </p>
---	---

سبزه بر طرف باغ می زیبد	خط سبزش دیده می باید
غزل (۷۵)	والله اچو گل نغسل بهار جیب صبا دریده می باید
<p>این مرض را چه دوا باید کرد ترک من ترک جفا باید کرد ترک این زرق وریا باید کرد ترک این چون و چیرا باید کرد دل نالان چو ورا باید کرد مژده را دست دعا باید کرد خاک برفسق صبا باید کرد شکوه از دوست چها باید کرد سرش از تیغ جدا باید کرد بهر دشنام دعا باید کرد دعوی خون زحنا باید کرد سرپای تو خدا باید کرد</p>	<p>چاره عشق چها باید کرد رسم بر اهل وفا باید کرد صنید خوبان ز صفا باید کرد تا بجمع حکم قضا باید بود همسره قافله اشک روان که در آید رخس آسان بنظر گر دیه از کوچه و لبه زسانند بی سبب دشمن جان شد مارا گر نقد جبر بدست ای یاران ز ان دهن تلخ ز شیرین خوشتر عاشقان کشته جورا دیند پایت ای گل چه نزاکت دارد</p>

شعر (۲۲)	چند والہ بیتان گردیدن شرمی از روی خدا بایہ کرد	غزل (۷۶)
<p>تلخی بغم شکر لبان برد جانے زین دست کی توان برد یکہ ست متاع و وجہان برد زین رنگ دلی نمی توان برد پیدا گویم و لم نہان برد نام آہوئے توان برد بانیم کرشمہ یک جہان برد در چشم زدن ز مردمان برد تاپش لب تو نام شان برد رخسار تو رنگ ارغوان برد مہتاب بغارت کستان برد این شمع سرخ و دودمان برد تاب رخ تو ز دل توان برد</p>		<p>ذوئی کہ دلم بکام جان برد با دست نگار بستہ جان برد دستت دلبایگان یگان برد لعل تو دلم برنگ پان برد گفتی دہنم دلت چسان برد چشمان ترا ز عیب نگ است دو ز گسست نیم خوابت دیدیم کہ غمزدہ تو دلہا خون شد دل شہد تلخ گفتار تا بادہ ارغوان کشیدے در پردہ جان خیال رویت رسوا شدہ دل بد اغ مہرت ای ہر دمہ از رخ تو بقیاب</p>

دیگر چه بری بالیت ای سرو تب دل زار نا تو اغم هر کس که ترا ببر کشیده این طرفه که در قمار عشقت افتاد چون نام برز بانها سریاد ز ناله ام که گردم بنجم خوابید و آب چشم چون شمع هوای شام وصلت	رفتار خشت زتن روان برد موی کمر تو از میان برد خطی از عمر جادوان برد هر دل که بباخت نقد جان برد نام تو کسی که برز بان برد از کومی تو سوی آسمان برد از کومی تو خواب پاسبان برد سوز تپ دل با ستخوان برد
غزل (۷۷)	دست و اله سوی گریبان از دست تو طرفه داستان برد
شعر (۲۱)	
وردی که مرز دل توان برد جانم غم او ازین جهان برد دل برد ادا می یار و جان برد آن حسن طبع دل بآن برد یاور افتاد بخت شورم	در داکه با و نمی توان برد بود آنچه که بردنی جهان برد دیگر چه بود که میتوان برد آن است که جان این آن برد حسن نمکین دلم از آن برد

جام می راجه عجب دیده اگر پر خون است	هست از آن مذکمه نشه صهبا بردار
	جلوه قامت آن رشک سیما و اله طرفه کرده است با حشر تماشا بردار
غزل (۷۹)	روایت ز ایمی منقوطه شعر (۱۷)
<p>از فداقم کشتی و جان منی هنوز خط و میله و آفت جانی هنوز گرچه با مردم نمیداری سر ای حدیث رفته در هر گوشه ایکه داری پیش رو آئینه را سوختی پروانه ساختم و ز حجاب باشکستن بسته عهد درست یک شبی زلف تو در کف دشتم نیک بدست است و دلهای کسان سیر و قاتل سبک از خاک ما نال را در شش جبهت سرداوه ام</p>	<p>تشنه داری آب حیوانی هنوز آنچه بودی باشی و آنی هنوز همچو چشم خویش ققائی هنوز چون دمان خویش پنهانی هنوز صورت عالم نمیدانی هنوز چون چراغ زیر دامانی هنوز بر سه عهده و پیمانی هنوز سیگزارم با پریشانی هنوز میکند چشمت نگهبانی هنوز ای شهیدان این گرانجانی هنوز نال از لب تنگ میدانی هنوز</p>

در دل او حسرت تصویر گسیت ای لب لعل کسی قدر ترا خاک گشتم در هوای دامت در تلاش نیواری مرده ام گرچه در زنجیر جا دارم و سله	می پذیریز زمین مانده هنوز بے بها گفتم و ارزانی هنوز دامن از خاکم بر افشانی هنوز نالاه ام با شنیدنی هنوز نیستم چون ناله زندانی هنوز
غزل (۹۰)	والها فکر ت پریشان کرده اند کار داری با غم نخوانی هنوز شود (۱۷)
سبزه ات رست و گلستانی هنوز نرگستانی به چشمان سیاه خامه در تصویر خط و خال تو ایکه در خوبی تو اول بوده خط پدید از صفحہ رخسار تست بسته بودی با کله عهد شکست گرچه آن غنایی نمادست این زمان دوست عاشق بود دشمن قریب	ای منت طبل بگل مانی هنوز زان دو کاکل سنبستانی هنوز سوده گرد و در کف مانی هنوز مر ترا یوسف بود ثانی هنوز حرفی از الفت نمیخوانی هنوز همچنان شکسته پیمانی هنوز هم بآن حسن و بآن آنی هنوز دوست از دشمن نمیدانی هنوز

<p>نکته دان خال تو بر شهید لبست گر چرخس پوشت شده چاه ذقن گفتیم دامنم فلانی حال تو بوالعجب سال سیاهی خطت محوروی تست دل در زیر گل حسن امن بر کمر از خط زده است گرچه دامان وقت خار و شست شد گوئی حسرتی شنیده است از لبست</p>	<p>میکند گو یا شفا خوانی هنوز یوسف دل هست زندانی هنوز آنچه میدانی نمیدانی هنوز بوسه جنبش راست ارزانی هنوز آئینه ساز است حیرانی هنوز عشق ما باشد بیا بایه هنوز طفل اشک ماست دامانی هنوز سینه لعل است پیکانی هنوز</p>
---	---

غزل ^(۸۱)	شد دل و اله خراب از عشق تو خانه آبادان تو مهسانی هنوز	شعر ^(۱۷۷)
---------------------	--	----------------------

<p>خط بر آوری و ناله هنوز جوشد خوبی از آن چاه ذقن شد در گون صورت آئینه ات در عدم نقش وجود آن کمر مرحبا ای میزبان بزم دل</p>	<p>حرفی از دانش منجوانی هنوز نوحه من یوسفستانی هنوز خط کند مشق سخندان هنوز می نماید جستجو مانی هنوز پرده بر افکن که همسانی هنوز</p>
---	---

<p>دل دهد هر کس ترا آرد بدست بیدلان جان جهانت گفته اند ایکه در عاشقی داری بدل جوهر تیغ عرق از شرم کرد بس گهر افشاندی و در چشم ما جذب مجنون کم نشد در زیر خاک گرچه لب شد صرف ز بنور خطت جان فدا کردن بهای وصل تست وه چه پنهانی که پیدا بنمیت گرچه از خط غنچه ات و لتنگ شد ز ابد ترک نکو یان گفتم</p>	<p>بس گران قدری وارزانی هنوز ای جهان جان به از جانی هنوز آه اگر در بند در مانی هنوز تو ز خون با ناپشیمانی هنوز قطره ای ابر نیسان هنوز هست آهوزان سیاهانی هنوز هم بآن شهید و بآن شانی هنوز بے بهاستی وارزانی هنوز وه چه پیدائی که پنهانی هنوز ضبط خود از خنده نتوانی هنوز در تلاش حورو غلمان هنوز</p>
---	--

غزل (۹۲)	سر بسو دایستان رقت بباد والها در فکر سامانی هنوز	شعر (۱۱)
جوش خم چون نرنگوشه ایوان مروی لیت نر صاحب هنر و حکمت	که فلاطون شده پر تو فکن آن مروی ایکه چون نام خودی فعل حکیمان مروی	

<p>جرمنی هستی و یا غرمنی از فضل و ادب خبزه در سه کاناخا تو بنایش کردی مرحبا مجلس اسلام که در لاهورست آمده مایه نگو نامی فیه دای ترا سنسکرت آنهمه آسان گرفتگی تو بیاد عربی نیز تو اش صاحب تحقیق الیوم چشم روشن شده از مقدمت این مدرسه قایت حضرت قیوم بداراد که نیست</p>	<p>که شد از فیض تو پنجاب چستان مرو خوش بیان میکند مرتبه بیان مرو میران انجمنی با فرو با شان مرو هر قدر رفته ز تو خیر نمایان مرو که سبق پیش تو مشکل بردنشان مرو فارسی نیز تو اش فارس میدان مرو نور علم آمده گوئی بدستان مرو قیمتی چون تو پئی قوم مسلمان مرو</p>
---	---

<p>همچو میل که کند سر بهاران غم گشته واله بهوای تو غرنخوان مرو</p>	<p>غزل (۸۳) ردیف شین محبم شعر (۱۷)</p>
---	--

<p>یارب مرا ز غم جگر و اندام بخش جانان صفا سینه خود از غبار بخش تا چند آشنای تو لب تشنه دصال کوتاه کرده دور فلک عهد وصل را</p>	<p>گلشن به بلبلان بمن لاله زار بخش رفته است اگر گناه ازین خاک بخش ای حجر سن خست بوس و کنار بخش تاری ز زلف خویش پشبهای تار بخش</p>
---	--

<p>دل ابروی تو دید و ز طاق حسرم گزشت بکشتا بجام نرگس و نمزم صبح کن در صحن باغ آن مژه را نیم باز کن سنبلیله چه عقد ماکه ز شوق بکار است که موشکاف از میان تو ان شدن ای شور تازه از نمک افکنده در جهان دین و دلم روده در دهنای تست روزی دمان بغایت بکشتای و بی سخن قاصد بیار زان لب جان بخش و عده ایام انتظار گزشت از سر حساب یار شفیع من نبود جز گناه من سیما چشم آئینه را کحل جوهر است</p>	<p>این بت پرست را بدم ذوالفقار بخش بیمار را غذا از می خوشگوار بخش پیراهن دریده نرگس بنجار بخش بکشتای جعد و نافه سبزه بهار بخش اندیشه تار مو بکند گر هزار بخش زان لعل بوسه بمن دل نگار بخش یادزد و یا متاع بمن ای نگار بخش زین خاتم حکومت جم در مزار بخش ذوق حیات تازه ام از انتظار بخش قاصد نوید وصل فزون از شمار بخش بدستم آن نگه پر خمار بخش دل را به بقیراری الفت قرار بخش</p>
--	--

<p>غزل (۹۴)</p>	<p>باشد ترانه سنجی بلبل ز رو گل ذوق سخن به واله خود زان عذار بخش</p>	<p>شعر (۱۶)</p>
<p>هست در پرده دلم زخمی تیغ نگهش</p>	<p>بسته از خون همه چون غنچه گل به بهش</p>	

ش که بود غمره قاتل سپهش
 او دهر از دیدن چشم سپهش
 ن است نشاط عجیبی از نگهش
 بر باد ده دهن ساقی چشم سپهش
 فل خنده ساقی شنوم بوی شراب
 به عشق دو بالا شود از شوخی حسن
 ز چه زلف سیه یار پریشان افتاد
 آفتاب که وزیرش مه کنعان باشد
 از فلک پس اگر شرم ندارد ز رخت
 لاغری بین که نایم بنظر با چو بلال
 قیس را تیرگی نخت بود صبح امید
 ناز دار دبه و مهر فلک دل غ خون
 میرود و در طلب دیر و تمنای حرم
 زار می طبل ما آب رخ گل فزود

خون ناموس چکد از دم تیغ نگهش
 دل آئینه بود صید بدام نگهش
 سر مه گویا شب عیدست بختم سپهش
 رقصه از جوش طرب بر سر مرگان هوش
 هدم قفل میاست مگر قافیهش
 پر صداناه دل شد ز شکست کلهش
 نقد جان و گهر دل چو بود در گرهش
 چون ندانند حسینان جهان پادشش
 از چه در کاستن افتاد و نه چارهش
 بوته شد بهر که از غم رومی چو هوش
 جلوه عارض لیلی است بروز سپهش
 سر عشاق از آن روز که شد پاکهش
 مهر که در کوچه آن دست ندانند ریش
 تر بود خنده او از اثر چاهمپش

چه توانا بے که نه بخشند ترا اسی قاتل

	واله زار اگر قتل کنی بی گنهش	
غزل (۸۵)	ر د ی ف لام	شعر (۱۷)
<p>خوش بود در غم آن زلف سیاه روی دل شده منظور نگاه تو گرفتار روی دل کیست دیگر بجان چاره گزاری روی دل نگند که نظری جانب ما مغذ و رست دلبری همچو ترا دل شکنی می زیست کارم آرزو ز غمخواری اجاب گزشت عالمش ز برنگین باد ز مه تاجی چار چیز است که با خود ز عدم آور دیم دل این تنگ دانا نستانند به هیچ میکند کاغذ بادش بت باز یکوشم طفل شوخی که نم عاشق شیدائی او دل ما بود که شد طالب حسنش ز ازل اگر دغم ریخته در هر طریش بر سرم</p>	<p>صبح عیدست بچشم شب بیماری دل مشکل افتاد ازین فتنه نگهداری دل نرگس یار نپر داخت به بیماری دل کم نگه چشم تو افتاد ز بیماری دل چون نصیحت کمنت بهر نگهداری دل که بکوی تو شدم از ره غمخواری دل مبکنند داغ بدر تو پرستاری دل طپش دل غم دل کاهش زاری دل سخنی گفته ام از قدر خریداری دل نامه گر بنویسم ز هواواری دل میکند خنده اگر می شنود زاری دل حسن او بود که آمد به طلبگاری دل خانه سینه خراب است ز معمارگی دل</p>	

تا بچشان تو منظور نظر آمده است کعبه از دور بگرد و میگرد نالای منفسان داد و غبارم بر باد	ساغری نیست دین بزم بهر شاری دل هر کرا هست همی سوی پستاری دل حاصل این بود که دیدم ز بهواداری دل
واله از ساده دیهای محبت سر یاد دارم از آئینه رویان بهوس یاری دل	
غزل (۸۶)	ردیف میسم
شعر (۱۶)	
گیرم که ضبط ناله کنم غم نهان کنم عاشق مباد ساده بران استیجین من هرگاه وید و سائل دیدار میشود دار و دلم ز دست تو در پرده ناله خاموشم و جهان به فغان است چون شود زاری اگر کنم بفراغت مرا چه بزم طفلی و از حجاب بگوئی سخن بغیبه ایکجند باش با من دل داده ای پس بجیب ماه مصر کند خنده دانش	هرگاه رخ ز پرده نمائی چسان کنم باجت خفته آشتی پاسبان کنم همچون گدا بکوی تو آیم فغان کنم جو را ز تو بنیم و گله از آسمان کنم دادی اگر ز جور تو نامهربان کنم من بنده ام تو هر چه پسندی همان کنم اشک است قاصدی که بگویت دان کنم تا در طریق دلبریت کاروان کنم در خلوتیکه ناز ترا امتحان کنم

<p>پیرانه سال بامی دو ساله ساختم جام شکسته که دش نام کرده اند جان بهر وصل و ادم و جان نیافتم من وی گل نه بنیم و گل وی آن نگار عهدی میان من و صیاد رفته است بلبل بگلستان نکند آشیانه</p>	<p>چون چاره نماند که خود را جوان کنم شرم آیدم که نذر به سپهر بغان کنم سودی نکردم که دریغ از زیان کنم صلحی ست در بهار که با باغبان کنم تا آشیان کنم به قفس آشیان کنم گر شیونی سرازستم گلرخان کنم</p>
--	--

غزل (۱۷)	<p>سوگند ابروان کسی و الهام که باز تسخیر ملک نظم به تیغ زبان کنم</p>	شعر (۱۳)
----------	---	----------

<p>هر درد سر که بود علاجش نموده ایم از وعده وفای تو شرمند بوده ایم آن عقده که بود ز داغ تو حل نشد قاتل که فکر کشتن ما میکنی مکن خاموشی است پیش تو طومار ناله ما وصفت بیان حوصله مرد میکند بوی گل و نسیم سحر را خبر نشد</p>	<p>صندل بود سر که بپای تو سوده ایم این آزموده بار و گداز موده ایم دل را هزار بار فروز خون دهیم ما عشق و لفر و ز ترا شمع دوده ایم فریاد کس نمی شنوی ما شنوده ایم خود را ستوده ایم ترا تا ستوده ایم کز آرزوی بزم که از خود بودیم</p>
--	--

روشن شود ز طلعت آن ماه چشم ما ما را ز قد یار الف بود آه ایکینه دار آمدن خط بروی کیست بستر اگر ز خار بود خواب نخل است این دانه های اشک که داریم در کنار	این فال را ز سوره یوسف کشوده ایم صغری بر آن خال عذارش فرود ایم زنگی که ما ز گوشه خاطر زدوده ایم مژگان یار در نظر آمد غنوده ایم کشت امید ما ست که آنرا درود ایم
--	--

غزل (۸۸)	واله بیا و گوش بده گرت را دلی است شغری بهم صفیری بیدل سروده ایم شعر (۱۳)
----------	--

گر ضبط ناله در غم آن خوش بپرستم از در و چاره سازی در دگر کنم در زیر کوه ضعف و دوستم ز کار ماند کردم هزار آه و یکی کار گشت پروانه وار سوزم در تیره شام بچشم یک صبح سرکش ز گریبان بکلبه ام پایم مباد جز سرکویت اگر روم مطلوب کوی شست ز آهنگ کعبه ام	ای من نفس چه چاره باین چشم ترکتم هر داغ سینه مرهم داغ دگر کنم آن و سترس کجاست که خاکی بپرستم زین پس نرد که ناله برگ اثر کنم نبود بغیر ناله چه را غی که بر کنم تا مهر را نهفته بجیب حسد کنم چشم مباد غیر ترا اگر نظر کنم مقصود روی تست چه مصحف بر کنم
--	---

دورست از ادب که بپاسوی تو روم شام و سحر بجز ندارم بیا که من خط مرا ببال کبوتر چه احتیاج دور از دیار و یارم و از جور روزگار	تا سر کنم ره تو قدم را ز سر کنم زلفت و رخ تو بینم و شام و سحر کنم هر سطر را ز شوق تو بال و گر کنم واله کنم شکایت و زین بیشتر کنم
غزل (۸۹)	گریم چنانکه خون چکد از چشم آسمان نالیم چنانکه گوش نه مهر کر کنم شعر (۹)
بدل یاد رخسار حبانان دارم سزدگر بنازد بمن آشنائی ز دم دست بر سر لب و دای زلفش ندانم بلوی که را هم فتاده چهارنجه شد دست سیمین طفلان کشایم نفس رخسار پهلوی من مزن محبت سنگ نهار بروی به آبا و اجداد سیل تر دست نازد	چراغی ببالین پروانه دارم بتی از وفا سخت بیگانه دارم از ان در دجا نگاه در شان دارم که لغزش بهر گام ستان دارم عجب از دل سنگ دیوان دارم نگه کن که دارم دله یا ندارم که خون جای صهبا به پیمان دارم ز ویرانی خویشتن خانه دارم
بدل حبت وجود دارم از یار و اهل	

غزل (۹۰)	نه آهنگ کعبه نه بت خانه دارم	شعر (۱۳)
<p>سر سودای خط و خال بسامان دارم هر چه آید بنظر آئینه جلوه تست چاره کار من از سوزن عیسی مطلب چه کند بادل من آتش دوزخ را بد کف هر سائل ازین بحر نشد پر ز گهر دارد در دست خالسته نگاری من هم چه عجب گریه تنم تیغ کشد هر سر موی پای پر آبله ام منت مرم هم نخواستند شب هجرت رسیده است غم دوست نه فلک تا چو در نقطه بنیایم شده سر مشق نگاهم خط سبز رخ یار عشق سبزان کجایشخ سیه نامه کجا</p>	<p>خاطری جمیع ازان زلف پشیمان دارم چه قدر چشم تا ساز تو حیران دارم همچو گل چاک جگر زان لب خندان دارم منکه باد امن تر دین گریان دارم نظری بر صدف و نیچه مرجان دارم سرخ از خون جگر نیچه مژگان دارم خلش جنبش ابروی تو در جان دارم بسکه در سر بوس خار مغیلا دارم شمع روشن بکن ای ناله که جهان دارم دل خود فرش ره همت پاکان دارم خط تقدیر مرا ز خط ریحان دارم سبز نیچم که نظر بر رخ سبزان دارم</p>	
غزل (۹۱)	دل آگاهم و دلخواه من آمد و اله که چراغی بره گیسو و مسلمان دارم	شعر (۱۴)

<p> چشم پر خون دل مخزون تن بیجان دارم نمکی بر جگر از حسن ملیحان دارم اشک در دیده باز گوهر غلطان دارم که بدل مهر رخ آن مهتابان دارم که زهر موی بتن خنجر و پیکان دارم پی گوارش این گوشه دامان دارم ناله بشکیش بزم نموشان دارم که لبی تشنه آن چاه ز نخدان دارم بین که این جنس گر نایه چه زین دارم کافر مگر بوس روضه رضوان دارم سورا طعنه زن نجت سلبان دارم مرغ درد یک جگر خون کن ارمان دارم زان گل اشک در دهن مگر گمان دارم </p>	<p> طرّف سامان غم از دوری جانان دارم شور سودای من از شور قیامت کم نیست بسکه بر یاد رخ پر عرقی میگیریم بر رخ باز در صبح سعادت شده است زخمی آن مژده ام حال من خسته پیر طفل اشک است جگر گوشه چشم تر من سرمه سازلس شوخی ست طلبکار دلم هوس کوثره سرشته حیوانم نیست گهی هست بهای دلم و نیم ای شوخ شوق روی تو بدل دارم در دهن عشق در مقامی که کنم مکافات آباد نیست جگر شربت حاصل و علاج دل من جگر لعل بدخشان بفرمان بد هم </p>
---	---

شعر (۱۱)

تو سفر کردی و من در وطن از دوری تو
 خانه آباد چو واله دل ویران دارم

غزل (۹۲)

اگر در شش بدیده کشم با صفاروم
 خواهم چو بوی گل بهوایشن جاروم
 هر جا که خسته دل بغم دلرباروم
 پیغام وصل گلبدنی بر لب صباست
 فردوس بر تصور و تصورست ننگ هوش
 پنهان ز خلق با دانه شستم چو مهر دانه
 رفتم جوان و پیر شدم بر در غمش
 دل دانی شود ز فضای جهان مگر
 مرهم حریف زخم محبت نمیشود
 مسجد ریشخ و تبکده آذینت پرت
 سحر بیان تنیست برگ نامخ ز حادثات
 در دست منت دل روشن بنگ مهر
 دستم ندو سائید و یوار کنج فست
 در دانه بچو قطره باران به انقلاب
 کوروی سرخ و سبزی نخی که پیش دوست

خام بچشم گریه توتیا روم
 از خود ریمیده همه باد صباروم
 بیکس روم غریب روم مبتلاروم
 از خود درین چمن نردم صبح یاروم
 ناصح بگوز کوچه جانان کجاروم
 هر صبح و شام جام بکف بر ملا روم
 اکنون کجا چو حلقه بقدر دوتاروم
 در سرزمین عشق بکسب هواروم
 حاشا که من زور در راه دواروم
 کیسو بر راه خویش ازین خانه باروم
 بر باد همچو گل نه بفکر قباروم
 گر همچو صبح بر ره صدق و صفاروم
 مغذ و رم از بسایه بال هواروم
 دل آب میشود ز نهیب رواروم
 از بهر پایوس برنگ خاروم

دشنام تلخ زبان لب شیرین چکدنی است	از عمر بر خودم چو بر رسم دعا روم
بی جذب وصل نیت ز خود رفتنم بجزیر	کا هم ز جای از کشش کهر باروم

غزل (۹۳)	قاتل نشان کج شهیدان و دین باز
	واله چو از نیازی خونی بهاروم

آه و افسوس می چکد ز لبم	جان مایوس می چکد ز لبم
جای افسوس از نهیب فراق	دل محبوس می چکد ز لبم
و ده که از دود دل برنگ چراغ	آه محسوس می چکد ز لبم
دیر گردون پر از فغان من است	بانگ ناتوس می چکد ز لبم
راز حسنش به پرده میگویم	شمع فانوس می چکد ز لبم
حرف نیزنگ جلوه اش سرسبز	پر طافوس می چکد ز لبم
توبه را رنگ می پرداز روی	خون ناموس می چکد ز لبم
میخ خرد چرخ میل و من هیبات	هجو سالوس می چکد ز لبم
در بیان شکوه اهل دول	غفل کوس می چکد ز لبم
غنچه سان خنده ام بیار فاست	جان مایوس می چکد ز لبم
تو ام خنده حسرتی دارم	کف افسوس می چکد ز لبم

<p>چون نگین راست از سخن سازی</p>	<p>حرف مکتوس می چکد ز بهم</p>
<p>غزل (۹۴)</p>	<p>والهاشام غربت آن یار لفظ مانوس می چکد ز بهم</p>
<p>در چین کاش دل خوین فرو ختم سختی کشم از آنکه بشیرین لبان و ل وادم بعشق حسن میجی متاع دل گوید رخس که بر سر بازار ناز حسن او محو روی ساده و آئینه گویش خط زبان و راز تو گوید بعاشقان نامم بنبه باد که در چار سوی عشق در بند زلف و سر حد ترکان چشم مست جانی که تلخ کام تمنافتاده بود بهر غلاف خنجر بیداد گلر خان منظور یار جان هوادار در دود مقبول طبع حسن نیامد به نیم جو</p>	<p>این نافه از خطاست که در چین فرو ختم چون کوه کن بساعت سنگین فرو ختم از خریدم اگر این فسر و ختم چین چین بآئینه چین فسر و ختم حیرانی که بود بخود بین فسر و ختم نیشی که بود بالب نو شین فرو ختم فقد روان بگردن سین فرو ختم اشفتگی خریدم و تکین فسر و ختم فرهاد وار بالب شیرین فرو ختم از چاک سینه محل رنگین فرو ختم کونین را بنحاطر غمگین فسر و ختم اگر چه متاع عشق به تحسین فرو ختم</p>

<p>گشتم بناله گرد سرکوی گلرخسان زنکین بنود چنگ گل از خون بلبل از دوستان دهر خریدم صفائی دل خون گشتم از دلی که سپردم به لعل یار</p>	<p>یک بلبل بی هر گل زنکین فرود ختم روزیکه دل بدست نگارین فرود ختم هر جا که دشمنی ست باو کین فرود ختم این جام را باده زنکین فرود ختم</p>
<p>غزل (۹۵)</p>	<p>واله دکان آئینه چیدم بکوی یار دیدم که دل با و بچه آئین فرود ختم شعر (۱۵)</p>
<p>سر بلندم خاکسار کیتیم شرمسار گوش چشم مردم صید فربه دور از فراق دست خواریم را غزته دیگر بود دل ترا تا کفک کار اسی چاره گر جان به بازارش نمی ارزد به بیج نیست بر جاول دلی ز خمش بچاست دست و دل دارم ندارم آگاهی دیدم اختر شمارم داده اند</p>	<p>شاد کام سوگوار کیتیم عاشق زار و نزار کیتیم لاغری داند شکار کیتیم خوارم و دانم که خوار کیتیم تو ندانی دل نگار کیتیم شوق داند جان سپار کیتیم دلبرم کو دلفگار کیتیم کیت یار من بجار کیتیم شب نشین انتظار کیتیم</p>

دست بردار و ز نبض من طیب گفتمش بهر که بستی این منا گفتمش کارم روا از پیش تست اشنا بر خاک من بیگانه وار هست فردا دعه گاه او پیرس	گر بداند بستی را رکیتم گفت خاش من نگار کیتم گفت خندان پیشکار کیتم رفت و گفتا بر مزار کیتم بقیرار انتظار کیتم
---	--

غزل (۹۶)	همفنس در دل بیارم و الهیا می شناسی یار غار کیتم	شعر (۱۶)
----------	--	----------

نشسته چو شانه زلفی گره کشا و ستم جمع ز نه آلوده از هوا و ستم بهار بنفش و گردستگاه دروشی براه خاک نشینی من آن سرافرازم شمتگی ست طلبکار و ستگیری من بفکر قافله عمر تا بسرزده ام بسر ز دم نیم چشم سرمه سا هر چند بیاد آن صفت مرگان ز بس بهم سودم	گره ز کار دل من کند چه دا و ستم بجای غنچه گل بوس ای صبا و ستم گرفت نقش گل از فرش بوریا و ستم که کس جدا نشناسد ز نقش پا و ستم پی شکستگی و هر شد عصا و ستم بناله آمده از دور و چون دراد و ستم صداندا چو مرگان بی صدا و ستم غبار شد بنظر همچو تو تیا و ستم
--	--

چو گل ز لب که هوادار دامن یارست ستلخ چاک گریبان صبر از زانی که ام تنگ قباله بی نقاب نمود ز آتش خن شده سرخ آستین دنیجه من ز آشنائی دل غرقه ام به بحر سرشک مریض هجرم و معجون وصل می طلبم بپرسد آئینه زان روی از ید بیضا	نشد ز چاک گریبان دمی رها دستم بدست شوق نداده هست تا چاه دستم که می رود بسوی جیب بر ملا دستم گرفته بخت سیه طرفه در خا دستم ز کار رفته تدبیر آشنای دستم خبر کنید بآن عیسی شفا دستم که برق طور بکفت دست تست یا دستم
---	--

غزل (۹۷)	ز آستانه دل پای چون شمشیر و الم فتاده دامن عرش برین فرا دستم شعر (۱۲)
----------	---

دل خود پاره ز دست بت رهن کردم مهری حاصل از آن طره پرفن کردم دل حیرت زده از مهر تو روشن کردم طائر سدره برد شک باوجی که مراست سخت زنجیر من دلشده شیون دارد پنی داغی که چراغ شب هجران باشد	شیشه داشتم و نذر شکستن کردم من افتاده شکست همه تن کردم صورت آئینه اش از پی دیدن کردم بهر دل تا سر کوئی تو نشین کردم نرم از معجز عشقت دل آهن کردم خون گرم جگر سوخته روغن کردم
--	---

جای گل خار ازین باغ بامن کردم خار این بادیه را همسر سوزن کردم جگر از جنبش مرگان توروزن کردم جیب خود پاره ازان گوشه دامن کردم صفت سوی تو بر صورت حسن کردم	حاصل من خلس دل بود از سیر جهان به رفوکاری چاک جگر آبله ها دل ز تیر نکبت رخنه نمودم ای جان جامه ت دیدم و شد پرده جانم صد چاک عشق من حسن ترا کرد بخوبی موصوف
--	--

واله خویش نمودم بوفا جانان را طرفه کاریست که ای همفسان من کردم	
غزل (۹۸)	ردیف نون
شعر (۲۱)	

گره باز از خم آن بلف پیچان میتوان کردن توان نبود و روکار نمایان میتوان کردن توان لب برد از یک نگه آن زرگس بجای گل بجایار باشد سرسبز باغ جالت را بیاس شنائی بامن لب تشنه را یکدم تو گرای گنج خوبی منزل ما را نیفروزی اگر آئینه طبع ترا شد کلفتی پیدا	دل گشته را پانچ جهان میتوان کردن دو عالم سرسبز یک چشم حیران میتوان کردن با عجاز کوی آنچه نتوان میتوان کردن از ان نظاره ات پوشیده مرگان میتوان کردن چهار سیراب ان چاه ز نخلان میتوان کردن دل آبا و از بهر که ویران میتوان کردن خط ما را غبار طاق نیان میتوان کردن
---	--

<p> برای قتل عاشق حاجت چندین صلحست نباشد در خور کینه زخم شهیدانت دل مارانه آخر بود جاد در حلقه مویت بیازار غمت هر لوبالوس است سودا شبی گردد اگر روزی برات وصل مهر و کئے ستیر خبثت دیکر چرخ و شور دل گزین است بچشم کم مبین شک مرا کفضل دامان است به تیغ غمزه لیلی گرای مجنون دل فکاری بلال آسا نگردد دامنست را فکر عریانی چرا دار کجی چشم رفو از سوزن عیسی ز نیزنگ بهار عشق آگه نیستی ورنه گراز فیض سبک روحی بپوشی خرقة خود را دمی از خود برون فتن نشا ط دیگر کج شد </p>	<p> خطای در میان گرفتیت بهتان میتوان کرد اگر شور قیامت را نکلان میتوان کرد برگ ماسر زلفی پریشان میتوان کرد سرت گردم متاع ناز از زبان میتوان کرد ز سوز ناله سامان چرخان میتوان کرد شب هجرتان را روز میدان میتوان کرد که این نور نظر را نام طوفان میتوان کرد نظر را قطع از چشم غزالان میتوان کرد بکا هوش تا سراپای گریبان میتوان کرد به خار دشت تا پیوند دامان میتوان کرد زنج و تاب طرح سنبستان میتوان کرد برنگ بوی گل در جامه عریان میتوان کرد سراپا خویش چون صبح خندان میتوان کرد </p>
---	--

غزل (۹۹)	بعشق نرگست و اله سر سوا شدن دارد نظر در کار این دلداده پنهان میتوان کرد	شعر (۲۰)
----------	--	----------

در دتر اشد ما و ا د ل من
 روز الست و عهد بلا بود
 زان دم که یکره آمد بکویت
 تا چند ای ماه گرد ز محبت
 و مساز نغمه آسجا و ل تو
 با آه سردست در گر مجوشه
 تا یار بر خاست از پهلوی من
 قاتل چه گوئی روزیکه آرد
 در دو دلیها دلبهریگانه
 بدنام عشق این نیکوان شد
 مجنون و شیدا مفتون و رسوا
 دل را بد اغش روشن نمایم
 با هم ز الفت افتاده مایل
 گیر و سوید ا دل مانه زین سان
 یارب به محشر خیزند با هم

در و ا د ل من در و ا د ل من
 آن دم که کردی نغمه دل من
 رفته است از جا جانان دل من
 آواره هر سو شب با دل من
 اینجا بچنگ خو غا د ل من
 آبا د ل من آه ا د ل من
 دار و تپسیدن بر پا د ل من
 از خون ناحق دعوی دل من
 در یکدی بی باکیتا د ل من
 شیدا دل من رسوا د ل من
 با و ا د ل من با و ا د ل من
 میخو اهد آن ماه سیما د ل من
 پنهان دل او پیدا د ل من
 زین سان که گیر و سو و ا د ل من
 دل با غم و غم با د ل من

از گرد و کلفت خواهد نمودن و سازم او را از ناخن داغ یار ب بکام سنگ که آمد خواهد به عشق آن لعل نازک	در سینه طرح صحرا دل من شد عقده کار ایوا دل من در بزم دنیا سینا دل من زنجیر موج صهبا دل من	
غزل (۱۰۰)	واله چو واقف در باغ دنیا هر غنچه بشکفت الا دل من	شعر (۱۹)
دار و فلک آواره سر در بدر من آن سوی دو عالم سفری آمده پیشم چون من نبود بادیه پیمای محبت با خضر قدام بره شوق تو لیسکن در بادیه ام باد صبا راه ندارد نظاره خوبان جهان کرد و چشمم صیاد و جفای پیشه منم صید و فایت در باغ کمر بسته خرامیدی و شمشاد برگریه من گر بزنی خنده عجب نیست	زین جرم که دیده هست بیای تو من زان روز که افتاده بکویت گذر من فرماد که تا کوه بود همسفر من گمراه تر بود ز من راهبر من کو آنکه بگویی تو رساند خبر من غیر از تو ننگنجیه کسی در نظر من بال دگر بند که آن نیت پر من نالید که ایوا ای شکستی کمر من شادابیت ای گل بود از چشم تر من	

<p>پوشیدن ویت نسزد جای گناهیم در ره گذرت خاک شدم حیف که اکنون آن کس که ابرو تو بشمشیر ستم داد از قاتل من گر خبری داشته باشد گفتم که ز لطف تو مرا بخت شود یار در سیت دلم را که ز در مان نفزاید سودای محبت نه پذیرد سرو سامان دانم که گرفتار رخ و زلف بتانم من رنم نظر بازم و زاهد همه خود بین</p>	<p>زان امن زلفی که بود پرده در من در سینه غبارت بود از ره گزر من مرهم نه پسندید بزخم جگر من آید ز پی تهنیتم نوحه گر من بر گشت ز من دلبسته بیداد گر من بیچاره طبعی که بود چاره گر من ناصح سر خود گیرده در دهر من دارد خبر آن کس که ز شام و سحر من معذور بود گر نشناسد مهر من</p>
--	---

غزل (۱۰۱)	ذوقی اگر ت هست بیا و اله و بشنو طو ما ر محبت غزل مختصر من	شعر (۱۵)
<p>جای تو در دلم بود ای دلربای من آخر موب که مهر خداوندیت چه شد بتیاجم و زلف تو گیرد دلم قرار تا شد سرم ز پای تو ای نازنین جدا</p>	<p>باری بگو گجاست به بزم تو جای من ای بت گرفتم آنکه تو باشی خدا می بیمارم و چشمم تو باشد شفای من بی طاقی رساند سرم بی پای من</p>	

تا کی بوسل خوشتن ای گل دهی فریب آینه رویم از چه برویم نیل وری نویز من مباد که باشد بر غمی سیر مانند شمع و شعله که دل بسته هم اند روزیکه جان شنید شیدالت را روزیکه آن به قضا دور و را دورا کستی . موج خیز غم او فکند ام می سوزد ز فرات کسی حال من پرس محل گشت دل به فغان همچنان که بوی امنون است بازوی خویشم ز بسکه دید	در خلوت نسیم نکتد چه جاے من عصیم گفت غیر اگر در قفاے من خطی شنیده ام که نوشتی برای من ربطی بود جای ترا با و فای من عشقت بلای دل شد و دل شد بلای من گفتا بغیر در دنیا شد و دای من ای نا خدا سپار مرا با خدا ای من بیکسان بود چو شمع فنا و بقای من مالان جدا ز قه قله باشد و دای من قاتل ز من بمی طلبد خونهای من
---	---

غزل ۱۰۲	واله زد دوستی چو طهوری دم گرفت خواهم که نه روز تو ماشی بجای من شمار ۱۰۱
گویند بچمن رفته که شو مسخن من گلزار غمش سینه و داغ کهن من گیرند سراغی اگر از جسم زارم	ای غنچه گل بست ز اگر دهن من وین دیده ترا بر بهار چمن من یا بند بجز خار چه در پیرهن من

از نشتر فضا چه حاصل که نمانده است
 روشن بهیچ خلق شود در دم محشر
 در علم خود از زاهد حسرت یگانه
 رفتن بگذارد گر از خویش درین بزم
 شوریده دل عشقم حسن نمکینی
 خم گشته ازین بارقه همچو نهالش
 نسبت نبو بباکرم گوهر کان را
 بی عیب یک آهوی خنادر نظر منیت
 صدر خنجر بجان کرد بیک جنبش ثمر کان
 سودای سر آن مژده از دل نه برون رفت
 خوش گینه رخم بسرزلف سیاهش
 در چاه شود غرق ندامت نه کنعان
 تا چند غوری باده و ستانه خرامی
 در آرزوی حرف تو جانم بلب آمد
 پر دانه حسرت دلم ای شمع تجلی

تصویر صفت قطره خونی بر تن من
 کاین صبح دمیده است ز جیب کفن من
 کیتا بفن عشقم و عشق است فن من
 آخر کچه امید بود آدن من نه
 پیغام نوی داده بداغ کهن من
 کوبار گل و گردن ناز کبدن من
 باشد لب دلدار عشیق مین من
 چشم خوش یارست غزال ختن من
 دل می تپد از شوخی ناوک فلک من
 مجروح شد از نشتر فضا دتن من
 این شام غریبان شده صبح وطن من
 در جلوه چو آید بت سیمین ذفن من
 غارتگر هوش من وای پر فتن من
 بسیارستم میکینی ای کم سخن من
 افروخته چهره پی سوختن من

هر پاره بودیش و گر شیشه چو شکست ترسم که شوی خسته تو ای دلشکن من

غزل (۱۰۳) والہ اگر تہست سرو برگ و مانغے
بوی چمن عشق شنو از سخن من شعر (۱۳)

<p>برخ از دیده بهاری شده راہی از خون غمزہ در ملک دل آورد تباہی از خون غمزہ عشاق کشی کرد و ندانست کسی ماہی خنجرش از خون جگر آب خورد رنگ آن چہرہ بخونریزی عشاق شکست خانہ زاد دم شمشیر گل اندامی ہست رنگ پان تہ چہ خون با کہ بگردن نگرفت ہست برو جہ نکو از خط و خالت سگند شاہ سنی و بخونریزی ماسینازی جان فرما دیخون خفتہ توئی ای شیرین دل خون گشتہ بود گلشن را باب نظر بسکہ سودا لی آن خط مغیر شدہ ام</p>	<p>گریہ کردیم و چمن شد رخ کاہی از خون طفل اشکم بود آگاہ کماہی از خون سرخ اینچو شود تیغ سپاہی از خون گر چہ سیراب نگردد لب ماہی از خون روی آورد و درین ملک تباہی از خون خواہ از زخم دلم پر سی و خواہی از خون میدہد ہر دلب سرخ گواہی از خون گشتہ ات نبود حجت و اہی از خون کہ فزاید بچہان صولت شاہی از خون بی گلگون تو بردیم کماہی از خون میکنم سیر گل صنع آہی از خون جو شد ہم ہجو رگ خامہ سیاہی از خون</p>
---	---

کشته عشق و طلبگاری خون هیبت	غزل (۱۰۴)	شعر (۲۱)
<p>حیف است چون گهر بدارا گریستن زید بعشق آن قدر غنا گریستن خواهم سرشیده بصر اگر گریستن خوش ساعتی که چون گل و شبنم بروی هم در گریه اختیار نداریم چون سحاب تا جان فدای خنده زیر لب تو شد مان ای رقیب خنده زنی کار است و دید ای مال شبنم و انجام کار گل شد آشنای بحر غم عشق ای دریغ ای بخیر عبادت روشندان بود چشم دلی که کور شود گریه ناپیش امروز آنقدر که توانی بگریه کوش ای ابرو بهار عبث اینقدر مجوش</p>	<p>فواره وار بهر تماشا گریستن چون ابر تر از عالم بالا گریستن چون سیل ناله کردن و دریا گریستن از یار خنده آید و از ما گریستن چشم پر آب راست تقاضا گریستن شد محو از دلم همه الا گریستن داریم پیش دوست تنها گریستن خوشتربو دزد خنده بیجا گریستن شاید بحال این دل شیدا گریستن آخر شمردن و دل شها گریستن از کور باطنی ست و لانا گریستن بصیرت بوده است چو فردا گریستن زین گریه فرق باست بسی تا گریستن</p>	

<p>دارم زگری چشم وصال سہی قدی جز چاک سینہ حاصل ما غزنی نشد چون شمع صرف گریہ سرا پا اگر شود از چارہ مریض تو بجای رہ شد مسیح از شمع با فروغ شد این رمز آشکار از آب خضر و دولت جھشید خوشتر است کیفیت دور طل گران نجشہ ہم مجبر</p>	<p>خوش میدہد بشارت طوبی گریستن همچون صدف ز لولو سرا پا اگر گریستن روشن شود بہار سرا پا اگر گریستن باید کنون بحال مدد اگر گریستن در جلوه میدہد پید میضا اگر گریستن در عشق یار آئینہ سیاہ اگر گریستن بر یاد آن دو نرگس شہلا اگر گریستن</p>
--	--

غزل (۱۰۵)	<p>والہ چہ ایشم بدل افتاد چون سپند دارم بجای اشک شرر ہا اگر گریستن</p> <p>شعر (۱۹)</p>
-----------	--

<p>شادم کہ غمہ اشس بکند قصد جان من قاتل رسید و ہست دم امتحان من حرفی ز سوز دل چو رسد بزبان من آن بلبل کہ بال و پروا آشیان من از سوز نالہ دلغ جگر شعلہ پذیر شد سیر عدم کتم تباہش دہان یار</p>	<p>جانم فدای نادک ابرو کسان من ای من فدای خنجر بیداد و جان من سوز و برنگ شمع زبان در دہان من سوز و بیابغ و گل شناسد نشان من اتش زندہ بخرمن گل باغبان من در گرد پای مور بود کاروان من</p>
--	--

<p> گله ز یادوست ناله آتش فشان من رشک بهار جوش گل ارغوان من ماه نوست هدم تیغ ز بان من گوئی که آب گشته دلش از فغان من میگردد از ستاره بری آسمان من زبید به نذر منچچ این ارغوان من ای ضبط هوش سریده از کف عیان زاهد تو از کجا دسر لامکان من گوید سخن دمی که بت بنیر بان من زنجیر زلف یار و دل ناتوان من ای دل چه غم خوری که بود خشک نان من سازش کباب آتش گل باغبان من </p>	<p> باشد شب برات فلک شام غم بزم باداغ سینه فارغ از گلستان پیر در وصف ابروان تو ای ترک تیغ زن در گوش مهبوشی در غلطان مشوش است با همت بلند مگردم بگرد زر جام دل شکسته به کوثر نمیدهم آن طفل فیوار جلو ریز سیرسد بسته دبان تبار عارف خداست از غیب راز کن فیکون بر ملا شود یاد می ز بند عابد بهما رسید دارند نان سوخته و خشک مهر و ماه اگر بلبل درین چمن افتد بدست تو </p>
---	---

<p>غزل (۱۰۶)</p>	<p>واله خیال بوسه بخون می سپد بدل از رنگ پان دلبر نازک و بان من</p>	<p>شعر (۲۰)</p>
------------------	---	-----------------

<p>فکر حال دل شیدانه تو داری و نه من</p>	<p>حسن و عشق آمد و پروانه تو داری و دین</p>
--	---

پرس جوی دل نمکین همه دارند و لے
 مشک زلف تو چرا نقد دل من از چست
 فارغ از دل شدی و باز گرفتم دل را
 دل چنان داد که بردل ز نیم سنگ جفا
 گردی داد من امر و خوش است اظالم
 تو در آئینه و من روی ترا می بینم
 هست چون حسن تو یحیی عشقم مشهور
 در کفش داری دگل خنده کنان میگوید
 تو ز روی گل من از گل روی جانان
 خاک ای پیک صبا باد بفرق من و تو
 آخر ای غنچه تصویر چه طالع داریم
 خبر هم سودن کف پیش خانی دستی
 همنفس کو دل خرم که درین موسم دس
 همنشین برگ طرب کو که درین فصل بیا
 منصب ما بود از دولت عشق ای مجنون

تا چه اقامد که اینها نه تو داری و نه من
 جان من گریه سودا نه تو داری و نه من
 بعد ازین هیچ تقاضا نه تو داری و نه من
 آخرین شیشه ز خارا نه تو داری و نه من
 کار آن به که بفر دانه تو داری و نه من
 ده که زمین خوب تماشا نه تو داری و نه من
 همه دانند که همنا نه تو داری و نه من
 کای فلان بوی و فارا نه تو داری و نه من
 صبر ای ملبل شیدا نه تو داری و نه من
 خبری زان گل رعنا نه تو داری و نه من
 داشت یک نفس ایوانه تو داری و نه من
 دسترس ای بدبختیا نه تو داری و نه من
 تا گلو باد چه میانه تو داری و نه من
 در بغل شیشه صهبان نه تو داری و نه من
 ورنه جایگر صحران نه تو داری و نه من

چشم او بین ز بیماری دل هیچ میرسد در دوا شفته سران چه علاج ای فریاد حرف شو قم چیهی خس بجا بان قاصد	تاب این در دسیحانه تو داری نه من جز دم تیشه مداوانه تو داری و نه من لب اظهار تمنانه تو داری و نه من
	والهامی شکند زنگ تکلم خاموش پیش لعلش لب گو یانه تو داری و نه من
غزل (۱۰۷)	ردیف وا و
مقصود شیرین رخ دلجوی تو ایکه بخوبی ست مش روی تو روی تو آن خط و خالش کجا یوسف اگر با تو نشیند به بزم پیشتر از بازی چو گان و گونی زلف تو هم رتب بود با بلال صید نگاهت شد مود و رنیت سحر بیان گشته بعین سکوت رابطه عشق ترا چون بر م	قصه لیلی خم گیسوی تو کاش چو روی تو بود ندی تو دارد اگر گل به چمن بوی تو خلق نه بسیند بجز روی تو بود دلم در خم گیسوی تو حافظ قرآن شده هند و ست تو کامده صیاد من آهوی تو سرمه در آن زگس جادوی تو تیغ من میزند ابروی تو

شعر (۱۵)

بیش ز یکجا ز فرستم درو بوی گل آورد و سحر گنیم می تپد امروز به پهلوی دلم غیت خبر از شب و صلم جز این شکوه نیارم بلب از جو چرخ	وز دل من می نرود کوی تو گشت مرا آرزوی بوی تو تا که نشسته است به پهلوی تو کاین سر من بود بزا نوی تو ز آنکه دهد یاد من از خوی تو
---	--

غزل (۱۰۸)	غیر چهره در خور دشنام شد واله ما بود دعا گوئی تو	شعر (۲۰۱)
-----------	---	-----------

و لب را حال دل من بشنو در داین خسته شنیدن وار چند پوشیده غم جان دارم صورت حال من زار بین برق در جان من ای مه زده در بر من نشین سنگد لا حال تا راج متاع دل من در و مجنون تو دار و زنجیر	ناید آنچه که بکفتن بشنو شکوه ام بشنو و شیون بشنو نیستم تاب نهفتن بشنو کاهش جان الم تن بشنو سوز این سوخته خر من بشنو از دل آواز شکستن بشنو بشنو از غمزه رهنر بشنو سنگدل ناله آهن بشنو
---	---

مردم از غم که غم نشیدی یکسره از سر خاکم بگذر حالت خاک نشینان رمت شکوه دوست سخن نشنو من خوب رو یا بد کس گوش کن گر رقیبی بتو پند گوید بوش و گش را طلبی عشق آموز ده رم افکنده فلک از دریا زار از عشق چو تار سازم زاری دل همه از عارض تست ناله ام بوی محبت دارد	ما تم غم شنیدن بشنو شور صد حشر زده فن بشنو زان لب گوشت دامن بشنو که ترا گفتم ز دشمن بشنو آنچه خوب است شنیدن بشنو مشنوی ساده دل من بشنو رمزی از دفتر این فن بشنو در دم از سنگ فلاخن بشنو ناله ام از همه تن بشنو شیون مرغ زگلشن بشنو باری ای تازه گل من بشنو
---	--

عزل ۱۰۹	ورد و اله که گوشت نرسید یکه هیش ای بت پر فن بشنو	شعر ۱۱
---------	---	--------

دلهم عمریت در سزمنون پیمانم دریلو ربودی دل نمودی جاوهمستانم دریلو	بیا ای چشم محبوب ترا مینحانه دریلو بجای دل بنه ساقی مرا پیمانم دریلو
--	---

<p>اشاراتی به پهلوی دارد و بر ویت به بیگانه نه و با خستن آسانست می بینی که میدارد هرادر پهلوی دل خار خار پیچ و تابانی است تو چون منزل گزینی ای دلبر پهلوشین بود مکن تکلیف صحرا ای جنون مانند مجنونم بجنت زاهدان بود ازین دلکش ترین صحبت دل دیوانه ام بنگر همی خند همی گریه به پهلوی قطره زن باشد ششک از چشم من</p>	<p>چو آن بتی که دارد معنی بیگانه در پهلوی بسی تیر از مژه آن ز گس تر گانه در پهلوی که دارد کامل پر پیچ و تابت شانه در پهلوی از اینجا در ازل دادند دل را خانه در پهلوی دل دیوانه ام دارد ز خود ویرانه در پهلوی ترا در بر بود حور و مرا جانانه در پهلوی که بهر او دل افکارند صد فرزانه در پهلوی که فوجی دارد از طفلان دل دیوانه در پهلوی</p>
--	---

غزل (۱۱۰)	<p>ندانم تا چه میخواهس زین الهامست که دل نقد روان دارد پئی بیجانه در پهلوی</p>	شعر (۱۲)
-----------	--	----------

<p>مرا چون سوختی جایم بده جانانه در پهلوی اگر در پهلویت جایم نباشد جای آن دارد چرا ز حمت کشتی تابش کنی چون نخچیرم دل را شکستی شیشه دل را صدا آسمان پیچید سیت انقضا دار سر در حشمت عجب نبود</p>	<p>که زیبا تر بود مشعر را پر وانه در پهلوی بتی کردن ترا پر باشد ای بیگانه در پهلوی شکستن تو بودار د خود این پیمان در پهلوی تو بودی ناله خورده گوشت یانه در پهلوی همش پیمان در دورست هم نیجانه در پهلوی</p>
--	--

<p>بیا ای طفل سنگین دل ز بن مهرش لب آخر بتو کی حرف بگویم در پری از دل ز بهر چشمست میگسار کیت حیرانم مه نو پهلوی خود میخورد بر سفره گردون ز دل کن محو نقش غیر حق و اعطای مسلمان شو شراب عشق او در ساغر گردون نمی گنجد</p>	<p>چه شورش با که دار و این دل دیوانه در پهلوی برت چون غریبه جادش جانانه در پهلوی که ز گس میکشد از خاک سر پایه در پهلوی چه بندی دل ازین مسک تو ای فرزانه در پهلوی به مسجد میروی داری لی بت خانه در پهلوی ز دل زان و نهادندت یکی پیمانه در پهلوی</p>
---	---

فضای لامکان چون لکشانامه بصدد	ز دل واله بنا کردند یک کاشانه در پهلوی
-------------------------------	--

غزل (۱۱۱)	رویت با لے ہو ز	شعر (۱۲)
-----------	-----------------	----------

<p>ترک من دیر بانی که بهر جا زده عالمی بر هم از ان قامت رخا زده حاش نه که کسی تیغ جفا لے بزده یک سر سوی ازین حلقه نیا رحم جستن چشم جادوی ترا بر صف قرگان نازده دادا ز دست تو ای مست منی ناز که با</p>	<p>کشته سوخته تاخت یازده حشر و امان درازیت که بالا زده ترک بیرحم بدان رنگ که حاشا زده دام در احم از ان لف چلیپا زده تا بهم نسخه اعجا ز سیجا زده زده بر دل خونابه کشان تازده</p>
--	--

<p>چمن لاله زردی تو میدن دارو جلوه حسن تو در طالع کاشانه کیست دست تست اینکه بر دمی دل قدسی نفسا شوق بالایی بلند تو دو بالا گردید از قفا لطف ترا هست پشیمانی ها</p>	<p>باز از خون دل گرم که صهباز دوده از که این فقی ای اختر زیبا زده نچه سهل است اگر بایه بیضا زده زان تغافل که بحال من شیدا زده سر بدل جوئی ماداشته دوازده</p>
<p>غزل (۱۱۲)</p>	<p>کے بہت تو فتمہ دامن آن لطف سیاہ شعر (۹)</p>
<p>دل کو کہن نہادم بفراق تانشتہ بہ شب فراق کاری نخند دعا تو گوئی ہوس رخ کہ یارب خودش بودہ عمریت نفسی ز خود برون آئی در ابہ کعبہ دل چہ عجب گر از لطافت ز برم جد نشیند ہوس دو کو غم از جان شدہ و چہ خوب تر شد چو عارض لطیف بکنند نسبت او بہ کرشمہ ادائے بنامی کا رخسار</p>	<p>زد و دیدہ خواب شیرین بہ شب جد کہ جدا نہار فرسنگ اثر دعاتشتہ کلفت آئینہ ز حیرت دل با صفا نشستہ ہمہ عمر خپہ باشی بہ کلیہ یانشتہ کہ جدا چو ماہ خرمین تنش از قبا نشستہ غم او نشست در دل چہ قدر بجا نشستہ بہ عذار گل ز شبنم عرق از چیا نشستہ کہ قضا در انتظار ت پی یک ادانشتہ</p>

شعر (۱۰)	سرین با وج دولت ز فلک گزشت واله که ز گرد کوی ولبر سبزم بهانشته	غزل (۱۱۳)
به فغان شوق محل همه چون درآشته مگر از خدای غافل دل ناخدا نشسته دل سخت یار فارغ اگر از وفا نشسته بره تو طفل اشکم پی خون بهانشته پی نجات مرده گویی همه در غرا نشسته که خبا طرت غباری ز من ای صبا نشسته که چون خود کسی نه بینم بر بهت ز پاشسته که چو دزد در کمین بوس خاشسته که تمام عمر فارغ ز گره کشا نشسته		به درون محل دل غم یار تاناشسته همه باد شرطه طوفان شد و از محیط برخواست زریان رود متاعی که بهانشد بسنگی گم تو بسکه خون دلم از مرده فرو ریخت به دو چشم زارم اشک به حوالی جگر داغ کف خاک خویش بنیم ز درشن جد او ستم عجب است اگر نسوزد دل رهروان بحالم ده ای نگار شیرین دلم از کف نگارین گره عجب بکار دل من قاده زان لب
شعر (۲۸)	نظری بجال زارش که بصداید و له چو گدای مینوالی به در شما نشسته	غزل (۱۱۴)
آئینه سان نقش دیوار آمده عالمی را بر دیوار آمده		عاشقی کو محو دیدار آمده آئینه در کف یار آمده

چشم ساقی بزم را بهوش کرد
 چای فصلش در بهاران بگذرد
 میکند در عین مستی کارها
 و نشینش گوشه دستارست
 زلف جانان افی و در حلقه اش
 کشته زلفش بر دهم دراز
 گر نه معذورست چشمش درستم
 تا دلم بر کوه غم زد چرخ گفت
 سبزه خط حاضرش زبید او
 می رود صد بار از خود نفیس
 شیشه دل را چنان دارم نگاه
 می تراود از زبان آبله
 گریه می باروز دل از کوه غم
 بارور بودن بود اصل نیاز
 عکس زلفش دیده ام روشن نمود

غمزه اش با جام سرشار آمده
 هر که باد و چشم خونبار آمده
 ترک چشمش مست هشیار آمده
 گل ز گلشن سوی بازار آمده
 دل بجای محسوسه مار آمده
 آب حیوان ز بهران مار آمده
 لیس چون در شان بیمار آمده
 کوکب دیگر به کبار آمده
 زیب این آئینه زنگار آمده
 هر که در کوی تو یکبار آمده
 یار سنگین دل ستمگار آمده
 که کشاد کار بنجار آمده
 ابر در دامان کبار آمده
 سرور نماز ست بی بار آمده
 سرمه چشم شب تار آمده

عکس آن چارست ای دل راح روح قلب بارش میشود ای دل شراب حق مگو با غافلان بهشیار باش وصف زلفش را پریشان گفت دل محو دیدارش بود آئینه سان هر سر شکم در غم آن شاه حسن چون توانم دید روی اهل ننگ ربط شیخ و برهن خوش معنوست ضوء بود آن عارض رخشان یا میکشان خندید چون گل زانکه ابر	گریه می خاصیت اش حار آمده گریه را بامی سرو کار آمده آنکه حق گفته است بر دار آمده که زمون مدح کفن را آمده روز و شب حشی که بیدار آمده روکش لولوء شهوار آمده شکه از تنگم بسی عار آمده رشته دار سبجه زمار آمده خط مشکین شرح انوار آمده آمده گریان دبیا رآمده
--	---

غزل (۱۱۵)	کلک واله خوشنوا بلبل بود نوک کلکش نوک منت رآمده	شعر (۱۰)
من و حبیبی ز هجران پاره پاره چه ذوقی دارد از عشقش نمودن سزای دشت دامانی نباشد	رفواز وی گریبان پاره پاره گریبان تا بدامان پاره پاره که بنود از مغیلان پاره پاره	

شکسبم ناله از خوشی هانما	شد این ساغر ز سندان پاره پاره
بود پیدا که حالش کس نداند	دلم کان گشت پنهان پاره پاره
دلم کان ریش آمد از لب یار	شد از ذوق نمدان پاره پاره
به تیغ غمزه اش نازم که سازد	رگ جان همچو مژگان پاره پاره
بسر دارم هوای سنگ طفلان	کنم سر را چو سامان پاره پاره
به دورش خروشد بس شیشه دل	شود این جام گردان پاره پاره

غزل (۱۱۶)	دل سودا می دیدار و اله	شعر (۶۱)
	چکید آه ز مژگان پاره پاره	

	رویف یای تحتانی	
--	-----------------	--

بستی عهد و آسان شکستی	تو گوئی زلف ای کافر شکستی
ایا لعل تو درج مویائی	چرا نایسته پیمان شکستی
نه آخر خاطر و له ادا گان بود	ستم را از چه غارتگر شکستی
اوا میخو است تقریب شکستن	کمر بستی دل ! غر شکستی
رگ سنگی ست مژگان ز سر سر	فغان در کام این مضطر شکستی
بزا هد گوشه محراب ابرو	نمودی توبه بر منبر شکستی

سر من بود و سنگ استانت
 توبی پروا دلم زان تو بوده است
 جواجم بود در خط شکسته
 لب را ز رخ با شکر به بستند
 به پایت کج کلان سر نهادند
 به رخ آئینه را کردی سکنده
 بگفتم در جگر داغ هم می فروز
 بگفتم زیر لب مشکین بسم
 بگفتم چون دلم نبشین به پیلو
 بحال خسته رحم است کو را
 دعا گویم بزرگان درازت
 بسر سرو ترا ناز است امروز
 شه شکر شکن فرمانبرست
 ز رخسارت عیان شد فتح اسلام

سنگ استانم شکستی
 چه غم گر شیشه یا گوهر شکستی
 کبوتر را که بال و پر شکستی
 بگفتن قیمت شکر شکستی
 کله بر سر چه زیبا تر شکستی
 چشم مشت خاک تر شکستی
 درون سینه ام مچر شکستی
 نمک انم به چشم تر شکستی
 دلم بروی و از من شکستی
 به ابر و در جگر خنجر شکستی
 مرا در جان اگر نشتر شکستی
 مگر بهنگامه محشر شکستی
 ز دل از یک نگه شکر شکستی
 شکستی طره یا خیره شکستی

بنایم این چه گفتارست واله

غزل (۱۱۷)	همانا هست که هر شکستی	شعر (۷)
<p>که بحالم یک نفس پرداختی دوش در بزم تو من جاداشتم ای سرم فرش رهت چون نقش پا قمری خود میکنی شمشاد را روی خود بهر چه پنهان کرده از چه روای مبعین بر روی چشم</p>	<p>سو ختم تا بار قیسمان ساختی ست بودی زان مرانشناختی و ده چه بیدردانه بر من تا ختی سر و من زین سان که قدافختی چون دلم آئینه سان بگداختی و عده دیدار را انداختی</p>	
غزل (۱۱۸)	والها آه از قمار عاشقی دا و اول نقد دل را باختی	شعر (۱۲)
<p>سرخ پوش دست صهبامیروی دل بدست آری بهر جامیروی دل که بروی جای دل در پهلویم دل چنان بود بحبان منون تو ای سیه از داغ هجرت روزما آفتاب حشر آری به چرخ</p>	<p>یک گل رنگین سراپا میروی غنچه لب خوش جلوه آرا میروی می نشینی و لب را یا میروی میگشتی بهر ولا ساسیروی همچو ماه پیش که شب ما میروی گر بام ای ماه سپا میروی</p>	

<p>حشر هم بهر تاشا سیرود حسن آرد و رو بشتن آخر کجا ای فدای روی تو آئینه با جمع گردا مرد و دم فوج حشر در گفت آئینه روشن از رخت</p>	<p>هر کجا بهر تاشا سیرودی یوسف از دست زلیخا سیرودی تا چه رو پوش از دل ما سیرودی دی خبر آمد که فسد ما سیرودی دست خود در دست بیضا سیرودی</p>
---	--

غزل (۱۱۹)	ز نگیست واله از رفتار کجاست بانسیم صبح از جاسیرودی	شعر (۱۲)
-----------	---	----------

<p>کے برون از خاطر ماسیرودی یک رہی بر خاک ماتا سیرودی چون صبا نازم به لطف رفتت خون ناموس از خراست می چکد ز گستان میکنی نظار و را پیچ و تاب بی سرو پایان نگر کعبه دل میرود و دنبال تو هر جایی چشم حیران میکنی</p>	<p>غافل از ما گر چه صد جا سیرودی میکنی صد حشر بر پاسیرودی همچو بوی گل چه زیبا سیرودی هوش از خود میرود و تاسیرودی هر کجا با چشم شهلا سیرودی ایکے باز لف چلیپا سیرودی تا به معبد شوخ تر سا سیرودی گر برای سیر دریا سیرودی</p>
---	--

شیون قمری دو بالا میشود	تا باغ ای سرو بالا میروی
بید مجنون میکنی شمشاد را	گر گلشن رشک لیلی میروی
غنچه داری بکف ای شاخ گل	شاید از باغ دل ما میروی

غزل (۱۲۰)	میر سی از گلشن کو بے لکر واله شیدا لبحر امیروی	شعر (۱۵)
-----------	---	----------

پیش آن برق تجلی میروی	دل ز خویش کنون چو موسی میروی
از پی عرض تناسیر وی	دل به پیش تار سی و امیروی
فتنه در کوئے به نیامیرو	دل مرو آنجا به نیامیرو
پیش قد یار من ای سرو ناز	کو هتی چند آنکه بالا میروی
تا بگوئی غیواری قطره زن	طفل اشک از دیده ما میروی
و نشینت گوشوار گوش کیت	ناله امشب تاثر یا میروی
نام نیکت زنده ای بیار عشق	گشته از دست میجا میروی
تا چه آید بر سرت از دیده ات	تو که در خواب ای زلیخا میروی
لطف باشد تا مریض حیر اگر	ای اجل بهر دلاسا میروی
داغ خال عنبرین در یک نظر	از دو چشم تا سویدا میروی

<p>هم روی با اعضا میروی میرسی امروز و فردا میروی کز جهان با صد تناسیروی خشک لب چون دُر بدریا میروی</p>	<p>که بدل تنهانشینی سوز عشق دل درین منزلگه فانی سبند یکدلی داری و صد آه از دلت از قناعت آبرو یا بے اگر</p>
<p>شعر (۲۰)</p>	<p>گلشنش والہ بہ جمعیت رسان غزل (۱۲۱) گرجا در بزم غنقا میروی</p>
<p>دل را می چو شیشه می خون کند کسی دل را چگونہ خون کند و چون کند کسی دوری ز طفل اشک دمی چون کند کسی داغی کہ در دل است بآن چون کند کسی تا خود نہ چارہ دل مخزون کند کسی دل را برای وصل نہ مفتون کند کسی وقت است قصد جان کن کنون کند کسی آن کشته جان ببر کہ مدفون کند کسی انک امید دارم و افزون کند کسی</p>	<p>خواہد نشاط دل ز جافزون کند کسی چون ترک جام بادہ گلگون کند کسی چون ترک گریہ ای دل مخزون کند کسی از دیدہ خون دل ہمہ بیرون کند کسی در علاج درد و دلم چون کند کسی در داکہ دل بر بند جمیعان برای ہجر من خون گرفتہ و دلم افکار یکسی آن زندہ می تپد کہ نگر دیکشتہ اش ممنون ناز و غمزہ چہا میثوم کہ باز</p>

چون سربسای او بگذارم ز راه عجب نر در کیش ما با جزو و عالم برابرست در حسرت لبی که نزاکت شهید است با رستان عشق کج افتاد زلف یا چشم ترست حاصل شبنم ز روی گل جان کنده است سهل مگر ترک شقی دل را که سوگوار جدائی بود چسان تا کی بدو دجبر کسی شمس و خانه را اگا ہی اگر به کوچه بسنی گذر فتد گل میکند ز پرده دل صد چمن بهار	پا بر سرم گذارد و ممنون کند کسی آن مستی که بال لب میگون کند کسی تا چند غنچه وارد لے خون کند کسی یا رب چسان به طالع واژون کند کسی چون منع گریزان رخ گلگون کند کسی دل را چگونه بر کند و چون کند کسی خو شوقت با فسانه و افسون کند کسی با های های گرید و باون کند کسی یک ناله بنحاطر محسنون کند کسی دل را اگر چه غنچه می خون کند کسی
---	---

غزل (۱۲۲)	واله ز جوش دیده گریان تر آمد ما و اسی خویش چند به جیون کند کسی	شعر (۲۳)
عامی را به نغمه خوشامشاداری جمله در شک پری از رخ زیبا داری گرچه هر عضه تنست خوبی دیگر دارد	چشم بدو در عجب نرگس شهباداری خنده را موج می از لعل شکر خاداری لیک زان قامت خوش حسن و بالاداری	

هر کجا دین د دله بود به نیجائی تو رفت
 گرچه از خلوت خود پاننها دی بیرون
 حاجت عطر ترا چون گل و نسرين نبود
 نیست ممکن که رخت بنید و حیران نشود
 چرخ چارم بودش حاجی و مقام تو دل است
 شعله حسن دارد ز مه و مهر سپند
 دل دیوانه بقدر تو چهار شک برم
 که بر دنجبازان است حسابته تو
 کام مانع چو فریاد به عشقت تا چند
 پرده هر چند نبوده است در آب گل تو
 گو شواری که تو داری به او داری آن
 مشغول سخن یا رگرت گوشی هست
 سیکشان راز خارا آمد جان بر لب
 مژه هر سمت کنی باز تماشا از دست
 خامشی را به سخن چشم سیاهت آورد

دیگر ای ترک ستمگر چه تمنا داری
 شهره حسن دلا و نیز بهر جا داری
 جامه رازان تن آراسته بویا داری
 آنچه آئینه ندارد تو خود آرا داری
 چقدر ربه فراتر ز سیاحا داری
 تاریخ افروخته از آتش صیبا داری
 که سر زلف کسی سلسله پا داری
 وقف دندان ندانست یبضیا داری
 ای که شیرینی و هم لعل شکر خا داری
 آنچه میباید تابی راحت دلها داری
 اشک خسار فلک عقد ثریا داری
 منگر خبر رخسار دیده بینا داری
 سابقا ریز بجام آنچه به مینا داری
 جلوه مفت است اگر دیده مینا داری
 سر من از منجر حسن است که گویا داری

سرو چند آنکه بلندست بود پیش سوست بر فوکاری جیب من یوانه کم است میدرد جیب شکیبائی دل را یوسف منعها غیر کفن هیچ نداری در گور	بوالعجب شک چمن قامت رعنا داری آنقدر تار که در زلف چلیپا داری دامنی شوختر از دست زلیخا داری حاصلت چیست اگر حاصل دنیا داری	
غزل (۱۲۳)	میدهی واله خود را به محبت تسکین دل او بردی و هم فکر دلاسا داری	شعر (۲۲)
کاهش عیش مرا چاره گری بایستی دورت ای چرخ بوضع دگری بایستی گریه دلشدگان را اثری بایستی حسن را آئینه زین خوب تر بیستی ای دل این بخبری را اثری بایستی خجالتی دارم ازین بی سرو سامانی خوش جگری داشتم و خون شد ازین غم که مرا گریه زان ریخت بر آئینه حیرت آرم چه فغان با که نخیزد دل بے اثری	چون هلاکمه ز زین کمری بایستی شب مانع دگان را سحری بایستی حسن دلبر نمک چشم تری بایستی چون دلم بزم ترا شیشه گری بایستی یعنی از حال من او را خبری بایستی بهر سودای تو ای دوست سری بایستی در خور داغ مناجا بگری بایستی کنز پیشش هوش مرا هم سفری بایستی اگر بگویم که فغان را اثری بایستی	

صد چو عیسیٰ بد او ای دلم حیرانند	چون تو بیمار ترا چاره گری باستی
ای صبا یاد بدست آمدنت گشت مرا	بوئی آوردن و یا خاک دری باستی
شوق پرواز دگر دارد و بال دیگر	ای کبوتر تو چون نامه پری باستی
جز جمال تو نمیدید رخ یوسف را	پیر کنعانی ما را نظری باستی
حال مجنون ز خود رفته دگرگون گردید	رفتن ناقه ز راه دگری باستی
نذر مژگان تو کردم دل آزرده خویش	داشتم آبله و نیشتری باستی
در عدم گشت رگ جان مرا هم قسمت	پیچ و تابانی که بموی کمر باستی
کردم از غیر تو پرهیز به عشقت که مرا	آنچه باست درین ره خذری باستی
اینقدر مرز و منال از دل سخت خوبان	آخر ای ناله ترا هم اثری باستی
یاد دوتی که کشادگی لب او ننگ شکر	کز بی شربت صلبش شکری باستی
میزد لاف شکیبائی دل را زاهد	تا سر کوی بتانش گذری باستی
بکیسانه دل من در غم عشقتش جان داد	دوستان بر سر او نوحه گری باستی

شعر (۲۰)

واله از بی هنری سخت پشیمان می بود
اگرش غیر محبت هنری باستی

غزل (۱۲۴)

نگه بر حال زار من چه کردی

نگه ای چشم یار من چه کردی

ترابر حال زارم گر نظر بود
 بسی بنجام از سحر نگاهت
 کنار از من گرفت تا تو دل را
 دل غیر از مواسا شد کردی
 مراد پاره کردی غنچه دل
 دبی در دست غیری بار گل را
 پی یک تار موزلف تو بادل
 دلم از دست زنگین تو خون شد
 چه گویم با تو ای کان ملاح
 بت من با قد همچون قیامت
 صبا در کوی یار آسوده بودم
 نه بنیم اختیار خویش در دست
 شدی رسوای خلق آخر بستی
 سرت خوش باد ای مست می حسن
 مرادشش جبت رسوا نمودی

علاج انتظار من چه کردی
 به چشم اشکبار من چه کردی
 گرفت از کنار من چه کردی
 بجان سوگوار من چه کردی
 گل من ای بهار من چه کردی
 ز من پر سی که بار من چه کردی
 در آویزد که تار من چه کردی
 خابستی نگار من چه کردی
 که با جان نگار من چه کردی
 گزشتی بر مزار من چه کردی
 ز جابر دی غبار من چه کردی
 محبت اختیار من چه کردی
 چه کردی چشم یار من چه کردی
 مداوای خوار من چه کردی
 شدی در ره دو چار من چه کردی

شنیدم صید الفت شد دل تو نمودی لطف با در کار اغیار شب تار مار روشن نکردی	بت عاشق شکار من چه کردی ستمگار با کار من چه کردی چه کردی مہ عذار من چه کردی
غزل (۱۲۵)	بسی کرد از تو والہ بہت راری گفتی بہت رار من چہ کردی شعر (۱۷)
جنہ اطالع والای نمائینگاہے میشود نقطہ این دایرہ امروز ہما میر محبوب علی شہ کہ بہر صبح و سہا ملک از دست نظامی کہ جان پکیر است کے غباوش بشود ہمسر و کے خسرو ہم نظم ناز و بوجوش چو شیرازہ کتاب صنعت از درگہ اورہ بد ہی میدارد این نمائینگہ اصناف متلع بہت التفاتے بنمائینگہ کشور شاہا پستی بخت ہزار بہتری جا کردہ	کہ درو آمدہ جم کو کہہ آصف جاہے سایہ افکن چو شدش خست ظل اللہ ناصریہ سای درش آمدہ مہر و ماہ پکیر ملک دکن راست دل آگاہے گر تو بی شبہ بعش طلبی اشتباہے کہ نظامش ہمہ خوانند بلا اگراہے باشد امروز از روی ہنر در راہے اے اگر جلوہ بلب مانماید واہے گاہی از گوشہ چشمی بہ نگاہی گاہے بہ ثریا برسد از تو سر کوتاہے

ماند این دایره درگاه فلک اکبر راه از معدلت ای شاه بد لها داری شعبده بازی دهر ارتوار و نیزنگ دهن از دال کشای دکن انیک بعا شاه راعمر دازی طلب از لطف خدا خضم او همچو جباب اربشش بادیست	پای در دی چون بند چون تو فلک درگاه خوبتر زین پی مطلوب نباشد راه بازی هست که باشیر کند رو باست که ترابست کنون صورت خاطر خواست که از روز بود سالی و ساعت ماه سربادش برود روز و بیا و افراست
---	--

طرز حافظ غزلے نذر تو والہ آورد
چاکرے معتقدے بندہ دولتخواہ ہے

تمت بالخیر

رباعیات

بسم الله الرحمن الرحيم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى رُوحِ مُحَمَّدٍ ذِي الْأَرْوَاحِ وَعَلَى جَسَدِهِ فِي الْأَجْسَادِ عَلَى قَبْرِهِ فِي الْقُبُورِ

هفت رباعی و رنعت حضرت خیمت علیه الصلوٰۃ
والتحیت

رباعی (۱)

پر کسبه چرخ از نوای دیش	استیج ملک ذکر و شنای دیش
تلیس برآید از زبان ناقوس	پیچد ویر چون صدای دیش

رباعی (۲)

شاه از لی کیت گدای دیش	جاه ابدی صیت وای دیش
ز بقیه بوم سرکش طائر قدس	جائیکه فتد ظل های دیش

رباعی (۳)

عرش است قوی دل ز بنای دیش	جان بخش ملک باد هوای دیش
جبریل که پرواز بلبندی دارد	مرغی بود از قبله نهای دیش

رباعی (۴)

گلزار جهان چمن سرای دیش	جان ایمان بود هوای دیش
گرد و دم عیسی نفس سوخته اش	هر دل که بر او مدصبای دیش

رباعی (۵)

طوری ست در گسنگای دیش	نور عجیبی هست ضیای دیش
چون ماه شب چارده بیند حق را	چشمی که رسد به توتیای دیش

رباعی (۶)

آئینه نور حق صفای دیش	خورشید بود سنگ سرای دیش
بالید بخود ماه چو او را خواندند	پروانه شمع پر ضیای دیش

رباعی (۷)

مرآت تجلی ست صفای دیش	ذاتش خورشید پر ضیای دیش
این سیتش بر وج و اصحاب نجو	نور ست سر اسرسمای دیش

رباعی (۸) در موعظت

زود آید و شتاب میرود و عمر ز دست	شد عهد شباب میرود و عمر ز دست
ای خانه خراب میرود و عمر ز دست	کاری بی آبادی عقیبتی سر کن

رباعی (۹) در شکریه رونق افروزی حضور پر نور بچهره
عالیه سرکار عالی

وی روشنی چشم تمنا از تو	ای حسن نظام ملک دلها از تو
شد مدرسه عالیہ اعلی از تو	شکریه مقدمت بجایم آریم

رباعیات بجهت حضرت بندگان عالی تقرب
تشریف آوری مدوح در جلسات سالانه هفتم
انعامات مدرسه عالیہ

رباعی (۱۰)

جائے نبود به نعمت و ناز دکن	گوئی نیست این مان ساز دکن
محبوب علی شه سرفراز دکن	این مدرسه عالیہ و منعم اوست

رباعی (۱۱)

وز مقدم تو مدرسه فایز بگرام	ای آمدنت آمدن دولت و کام
زان رو که سراپا تو نظامی تو نظام	تا حشر منظم دکن پادشاه

رباعی (۱۲)

فرمود بنی علیہ آلاف سلام	سلطان ظل اللہ است بفرق انام
از ظل خداست فرق تا ظل بهای	ما و سر و سایہ ہمایون نظام

رباعی (۱۳)

ای آمدنت خضر رہ فوز مرام	وی کار و بستان عطای تو بجام
تو منعم و انعام ز دست خوشتر	نعم المنعم لنا و نعم الانعام

رباعی (۱۴)

ہم پایگہ علم و و بالا بشو و	ہم مدرسہ عالیہ اعلیٰ بشو و
از مقدم عالی شہ ملک و کن	اینہا شود و بیش ازینہا بشو و

رباعی (۱۵)

امروز ز مقدم حضور پر نور	شد مدرسہ عالیہ مشحون بسرور
انعام از شاہ و شکر انعام از ما	شکری کہ بنو دست چو نعمت محصور

رباعی (۱۶)

آن شاہ کہ جاہ اوست چون بخت بلند	مہر و دل چون آئینہ اش جان تو بند
مبذول بمر دم و کن خواہد بود	خور و است محبتش بنا مش سو کند

رباعی (۱۷)

از وجد قدم پادشاه ماجد	تنہا ہمہ را کج اندوہ با سماجد
وز بہر وجود فایض الجود ملک	واحداً داعی محیب رب واجد

رباعیات بچہ نواب مختار الملک سرسالا جنگ
وزیر اعظم

رباعی (۱۸)

ای رفتہ بہ یورپ پی تیار دکن	رنج قدمت مباد و آزار دکن
پامردی ازین بیش چہ خواہد بودن	کردی قدمی رنج پی کار دکن

رباعی (۱۹)

ای کورنش حضرتت مُسلم بہ کرام	تسلیم تو مُسلم ترقی انا نام
ما دون سلام بس مسلمان برست	والہ نبود مگر ز اہل اسلام

رباعی (۲۰)

ای انگہ توئی آصف مختار دکن	دانی بد کن منم کیے نادرہ فن
بنو و ہرات تو کس با تو ہمال	بنو و کمال من کسی ہر من

رباعی (۲۱)

فخت برکاب از سفر می آید	اقبال قدم کرده ز سفر می آید
شعب فلک پراز عبیر مقصود	گزگرو ریهت بونی طعن می آید

رباعی (۲۲)

ای طلعت فسخ تو عید اسلام	تسلیم تو هر روزه مسلم به کرام
دستوری اگر بود بروز جمعه	که گاه پس از صلوة آیم به سلام

رباعیات بجهت هر دو صاحبزاده صاحب اغفر
والشان اعنی نواب لایق علینخان بهادر و نواب
سعادت علینخان بهادر

رباعی (۲۳)

والا گهران فسخ تو غ ملک دکنید	زان روی که لایق وسعادت منشد
فرخنده بود اسیر یورپ به شما	یارب به سلامت و ظفر برگردید

رباعی (۲۴)

روشن گهران مهان شادت ز شما	والائی غرم حسن عادت ز شما
تخیل کنید بحر و بر بسم الله	زان رو که لیاقت سعادت ز شما

در توصیف خجرویت حضرت ظل الهی موسوم به بقیع

رباعی (۲۵)

معجزه دم عیسی مریم نازد	جم بر کف اجلت خاتم نازد
آن خنجر و تیغ برق پیکرای شاه	چون برق به بازوی تو هر دم نازد

رباعی (۲۶) بجهت عالیجناب نواب سر آسمانجا
بهاورد مدار المہام سرکار عالی

ای آنکه مہام را مداری بدکن	سر مایه غزو افتخار سے بدکن
تا بہت فرا سر آسمان جاہ تو باد	وز عدل تو باد کامکاری بدکن

رباعی (۲۷) بجهت عالیجناب فی اب اقبال الدولہ بہا

ای اہل کمال از تو فارغ ز دبال	وی ماہ تمام مہر جہرہ رخ کمال
اقبال زد دولت است در دور فلک	وین طرفہ کہ دولت از تو دار و اقبال

رباعی (۲۸) ایضاً بتقریب تشریف آوری ممدوح بکدرسیہ عالیہ

مژده ای بخت شب تیرہ بیایان آمد	جلوہ کرد ز خوشی بارخ خندان آمد
یعنی اقبال درین صبح بار آورد	دولت امروز تو گوئی بدستان آمد

رباعی (۲۹) در تہنیت عید

صد سال ترا عمر چو اقبال بود	ہر ماہ از و برابر سال بود
-----------------------------	---------------------------

هر شب باشد ترا بزمک شب عید	هر روز تو چون غره شوال بود
<p>رباعیات بجهت عالیجناب نواب سعادت علیخان بهادر بتقریب عید رباعی (۳۰)</p>	
ای گشته به قربان درت عید پدید	خطقی ز درت قریب و این بنده بعید دور از تو بود همچو من عین کمال
رباعی (۳۱)	
ای آمده قربان تو دها چون عید	فرخ تو باد عید با بخت سعید وار و نظری چشم ز لطف و اله ای ذره به مهر تو سر خورشید
رباعی (۳۲) در اند فلح مناقضه شاه و دستور	
گر دند ز دور چرخ هر گاه جدا	پیوسته چنان شوند ایوا ه جدا ماه است وزیر و پادشاه خورشید تا چند ز خورشید بود ماه جدا
<p>رباعیات به تقریب جشن جو بلعی عدل استرغیت نوشیروان اعلیٰ حضرت کوین و کتوریه قیسره افلیم هندوستان دام الله و ابقا</p>	

رباعی (۳۳)

پنجاهمین از جلوس قیصر باشد	امسال که مسود و نظم باشد
پنجاه و گرا زین فنزون تر باشد	جاهش بد عا که سر با فسر باشد

رباعی (۳۴)

پنجاهمین از جلوس شاه خوشنوست	امسال که فرخ و همایون و نکوست
دلجوست بلی بلی سراسر دلجوست	این جشن که جو بلی است نام خوشش

رباعی (۳۵)

واشد گره امید زین سالگره	بغم گویین فنز و اقبال گره
دار و بشکن گوهر آمال گره	پید از کشاد کار دلها گر دید

رباعی (۳۶) به تقریب مقدم میمنت تو ام شانه را ده
عالیجناب مالک الرقاب نیر ایل منیس دیوک اف
کانات بحیدر آباد فرخنده بنیاد

افتاد کنون نسل هائے بدکن	آمد به دکن جا فزائے بدکن
خوش آمد و آرد و صفائے بدکن	شهراده دیوک اف کانات آمد

رباعی (۳۷) ایضاً به مدرسه عالی

مقصود جهان جان بریات آمد	شاهنشاه اقلیم کمالات آمد
ای مدرسه برنجت خود امروز بنیان	شهرزاده دیوک افکانات آمد
رباعی (۳۸) بحبت نواب محبوب یار خنک بهادر	
در اهل کرم خوب تر از خوب توئی	دل طالب خیر آمد و مطلوب توئی
محبوب علی شه دکن هست امروز	یار مست آن کسی که محبوب توئی
رباعی (۳۹) بحبت نواب اقبال یار خنک بهادر مصباح	
وندیم عالیجناب نواب اقبال الدوله بهادر	
ای آنکه ترانجست مددگار آمد	قیمت ز ازل مشاور کار آمد
پیشش تو سفارشی بکن واله را	ز انروی که اقبال ترا یار آمد
رباعی (۴۰) بحبت عالیجناب نواب فخر الملک بهادر	
هم باعث اقتدار و قدر ملکی	هم مصدر افتخار و صدر ملکی
از ملک بود فخر بزرگان جهان	جاوید بمانی که تو فخر ملکی
نه رباعی سنی به نورتن بحبت مهاراجه دیباچه کتاب	
زه و حسن جناب راجه شیوراج بهادر درهم نیت	
رباعی (۴۱)	

ای خورده قسم دهرم به کیانی تو	ریشک نظر بلند و الاله تو
قربان سر تو چشم اهل سفینش	بینائی مافدا سی بینائی تو

رباعی (۴۲)

ای چشم دلت بنور دانش انور	ای راجه دهرم و نت سراپای بصر
چون حالت مردمان ندارد دیدن	زان چشم تو کرده است اغماض نظر

رباعی (۴۳)

پیوسته درین خاک که دورت بنیاد	همچون دل تو دیده تو روشن باد
چشی اگر ت رسید به باشد به بصر	تو عین بصیرتی که چشمت مرصاد

رباعی (۴۴)

ای راجه ترا لطف سیرت دادند	صورت دادند حسن سیرت دادند
دادند ت اگر ضعف ابصار ت یکچند	قوت صد چند در بصیرت دادند

رباعی (۴۵)

چون حالت قوم سست کوشی بود	سروی خوشتر ز گرم جوشی بود
بگذشت ز انداز چو تنگ مردم	پوشیدن چشم عیب پوشی بود

رباعی (۴۶)

مردم نبودن مردک نادان تر	کورا نبودن خانه خویش خبر
معذور بود اگر قرارش نبود	در چشم همان خانه بدوش است نظر

رباعی (۴۷)

از تیرگی نگاه میکردم آه	این نکته بدل غیسم آمد ناگاه
چون جزو نگاه آه باشد آخر	جز آه چه طرف بسته آید ز نگاه

رباعی (۴۸)

چون عمر همیشه در گزری می باشد	از دیده روان شام و سحر می باشد
معلوم بود کین عصر ای و له	با عهد شباب هم سفر می باشد

رباعی (۴۹)

اشک است همه نه شعر ترا ایراجه	دین و دودل است سر سبزی راجه
چون کاغذ تو تیاست شعر واله	بنمای تو منظور نظری راجه

رباعی (۵۰) بجهت داکتر تراب خان صاحب

تا بدو تراب خان درین دور اخیر	یک صاحب تبهیز کتم تقدیر
بر پادشاهی خاک دکن ز آشتی	گر حکمت او بی زرد آب تدبیر

رباعیات بجهت داکتر منظر حسین صاحب

رباعی (۵۱)

گردون گمان است چنان باد ترا	بر صدمه کز ورسد رمان باد ترا
ای منظر و صفت پایمیردی ذاتت	پا از آسیب در امان باد ترا

رباعی (۵۲)

ای منظر لطف دل چو حالت پرسید	در پاسخ آن مسیح منظر گردید
کان صدمه درد با که تکین ز تو یافت	بر رسم قد مبوس سایه تو رسید

رباعی (۵۳) بجبت میرزا مهدی خان صاحب کوبکب تخلص
ناظم علاقه مردم شماری

ای صاحب مابز رگوار آمده	تقایم کبرم درین دیار آمده
از لطف تو خلق در شمار مردم	ما جور تو تار و زشمار آمده

رباعیات بجبت سرسید احمد خان بهادر ستاره هندی

رباعی (۵۴)

سادات مقربان در گاه صدمه	طبعاً همه اگر مماند و ذاتاً امجد
سر حلقه انبیاست احمد والہ	ہمزمرہ اوجیت سید احمد

رباعی (۵۵)

آن خاتم انبیای مرسل احمد	بهر هر سید رسند آمده جد
تو آلی و هم دمی همانا باید	جد تو سر و غ دین جدا مجد

رباعی (۵۶)

آن سید روشن خرد آن اختر مهند	کز پر تو شش افروخته سر تا سر مهند
جانی هست وجود او مرا این کشور را	یارب که حتی مباد ز و کشور مهند

رباعیات بحجت برادر زاده ام ملا عبد القیوم صاحب
 الذی علیہ السلام معلوم
 رباعی (۵۷)

بنیائی و نور دیدگان مائی	دانائی و منزه خاندان مائی
ای بنده قیوم دلت روشن باد	زائر که تو شمع و دودمان مائی

رباعی (۵۸)

ای آنکه جز از کس تمنا نکند	جز مرضی قیوم توانا نکند
هر کار که کردنی است بر غم کسان	امروز کنی و عده بعید دانکند

رباعیات بحجت مولوی الطاف حسین صاحب
 و هوی حالی خلص مصنف سدس اردو و غیره

رباعی (۵۹)

هر چند که صاحبان فکر مالی	رفتند ولی زمانه نبود خالی
پرسیدم از او که کسیت استاد سخن	والله خبرم داد که حالی حالی

رباعی (۶۰)

ای خاتم فکر تو چو طوبی عالمی	دی شعر تو چون حور سراپا حالی
بقال چون بنده و الهیت اهل کمال	شعرت حالی و هم تخلص حالی

رباعی (۶۱) بجهت تمجید و کلمش صاحب بهادر

ای صاحب مامارس تمجید و کلمش	ای محسن عالمی با خلاق حسن
گردن دار گرد و بنده زاده چه شود	از لطف تو کامران بدانگونه که من

رباعی (۶۲) بجهت مرزا عبد الله بیگ صاحب مددگار
جناب ناظم صاحب تعلیمات

ای بیگ که محض نیک و مرد راهی	روشن بودت نام ز من تا ماهی
گر عبده دراهم اند دنیا طلبان	تو طالب مولائی و عبد اللهی

رباعی (۶۳)

چشم تو مگر سری بجالم دارد	وز عین کرم فکر و بالم دارد
---------------------------	----------------------------

اشوب نمودنش بایا میگفت	کز غایت مردمی خیالم دارو
رباعی (۶۴)	
ای همت تو چاره گرا اهل مهوم	وی بردرت ارباب بنهر کرده هجوم
صدیق حسن که خانه دارند بدور	دور است که باشند زمر کب محروم
رباعی (۶۵)	
انگشته تران از حریر چینی	زین خستگیت خسته چه تنهایی
شکرانه محنتی که شافی نبوداد	کن و روز بان بهر زمان شیفینی
رباعی (۶۶)	
هر دم بهوس ستیز و آویز کنند	هر دم بهوا آتش کین تیز کنند
در جای ضافه که مشروعی هست	بی وجه و طلب و طیفه تجویز کنند
رباعی (۶۷)	
پاسیدنا غنتمانی البلوی	من عونک ما علینا قد صارت لنا
شده و بلای سخت زین رد جواب	خوش رد جوابی که کند رو بلا
رباعی (۶۸)	
جهان و دل خسته را مداد اگر دید	شکرش نتوان بر آنچه با ما کردید

احسان شما و مرا تا دم حشر	زین تازه بلاگز سر ما و اگر دید
---------------------------	--------------------------------

رباعی (۶۹)

نور نظرم چراغ بزم کردار	صو شش در بهقه هم گرفته است قرا
چشم آنکه به بنده خانه انجم آسا	پرتوانگن شوید گاه افطار

رباعی (۷۰)

ای خان چو به غم خانه ترا یاد کنم	از ذکر کرم های تو دل شا دکنم
زان منزل فرخ که بشادی دادی	چون یاد کنم سپاس بنیاد کنم

رباعی (۷۱)

دیرست که واله است و کنج مکتب	فارغ ز تلاش جاه و مال و منصب
سرکار درین نظم امور تعلیم	سازد اگرش پایه فراتر چه عجب

رباعی (۷۲)

افضال ملک بجال تو مقرون باد	خوش منظر اقبال ترا مفتون باد
زین راه که شاه قصر خاصی بوداد	جاه تو بلند و منزلت افزون باد

رباعی (۷۳) و طلب مواجب

تا قوس فلک قوت بازوی تو دید	خم شد ز ادب یکسر و دستت بسید
-----------------------------	------------------------------

ایان قدر اندازی کیش تو بنو ز	سهم مه تیر چون به والہ نرسید
------------------------------	------------------------------

رباعی (۷۴) ایضاً

ای ذات تو صدر کتب و انائی	وی در همه حال حال پرس مائی
شهریہ رفته را درین ماه صیام	منت بودار روزی مافر مائی

رباعی (۷۵)

هم طبع ز عید شادمان باد ترا	هم نخت بلند ز آسمان باد ترا
ای آنکه تو دستگیر ماسی باشی	دست از آسیب در امان باد ترا

رباعی (۷۶)

آمد ز سفر صدر و بصدشان آمد	آورد صفات باد بستان آمد
گوئی که گل اینک بگلستان برید	گوئی بچمن مرغ خوش اسحاق آمد

رباعی (۷۷)

صدر آمد و ز فزود قدر تعلیم	شد کاستگی بدر ز بدر تعلیم
خورشید که ماه را کند ماه تمام	باشد نخل از همت صدر تعلیم

رباعی (۷۸)

ای مہر درخشان سپہر اجلال	دور از تو سراپا شده ام همچو ہلال
--------------------------	----------------------------------

عبد الواجد که سفتبس از درتست	چون من ز بلالیت رسد که بحال
------------------------------	-----------------------------

رباعی (۷۹)

ای حسته دلان فوت فرزند سعید	اما بخود آئیم چه علم برسید
چشم است و گریه چو واله بشود	ممنون تو جهات تان عبد مجید

رباعی (۸۰)

تهذیب ازین خوب ندیدم هرگز	تدریس ازین خوش شنیدم هرگز
از کتب صبیان و صبا یا خوشتر	یک مدرسه را نزد سیدم هرگز

رباعی (۸۱) در مرثیه دولت النسا بیکم تبقریب طعام
طعام چه علم

واله بمذاق دوستان مغموم	آید فزده خور و غم زین مطوم
دولت عشا شد ای دریغا و کنون	گر خطل بهایست که شوم است چو بوم

رباعی (۸۲)

کوچک و در باب میر و دهم ز دست	کو جام شراب میر و دهم ز دست
بهیهات که بی مطرب و ساقی مارا	در عین شباب میر و دهم ز دست

رباعی (۸۳)

قربان سرت ساقی زیبا گردن	پیش تو کشد چه رنگ مینا گردن
در بزم تو تا گردن دعوی فخر است	از باد نهشته است بخون تا گردن

رباعی (۸۴)

اینانکه درین بزم عدم جا دارند	بر یک وضعی نه بیش کم جا دارند
بینند چو یکدگر چه شاه و چه کدا	مردم صورت بحشم هم جا دارند

رباعی (۸۵)

یارے گیرم ز خویش بیگانه شوم	مجنون آسمانم ویرانه شوم
تا چند ندیم اهل دانش بودند	کیچند حریف دل دیوانه شوم

رباعی (۸۶)

بر قلب صف الم تمازی تا چند	باسوز تپ درون بسازی تا چند
وقت است ره کوچه یاری گیری	ای طفل سرشک خاکبازی تا چند

رباعی (۸۷)

زبان تیغ که هر دم جگری تبرا شد	خواهم که چو گل وجودم از هم باشد
هر جا است دبان زخم از حیرت باز	تیغ تو ز چشم زخم امین باشد

رباعیات حسب فرمایش بعض اجاب نوشته شد

رباعی (۸۸)

گفتم سحرش که ای فلک میدادی	مارا پی بهیو و مبارکبادی
گفتا که مکن فکر بکارشادی	چون بنده در گه گشن پرشادی

رباعی (۸۹)
 در وظیفه دعا گوئی بندگان غافل

خاک ره بندگان آن محسوبم	وز بهر دعای در دولت خوبم
از دوده میر ابو المعانی خان ام	نامم حسن است و سالک مجذوبم

رباعی (۹۰)

ای کعبه جان قبله گاه ایمان	خواهم که درین ماه شریف رمضان
من روزه بگیرم و تو اجر روزه	خوش آرزوی هست بآنم برسان

رباعی (۹۱) بحبت مولوی سیح الزمان صاحب

ای چاره گزمن سیحی زمان	فرخ تو باد عید تا هست جهان
عید آمده لیک روزه من نکشود	آب و نانی ز لطف روزی گردان

رباعی (۹۲) از طرف مرزا محمد امین صاحب

قربان درت عید مسرت بنیاد	دایم به محمد امینت دلشاد
--------------------------	--------------------------

هر دشمن و دوستت که باشد بجهان	دشمن در خون دوست گل گل شکفتاد
رباعیات بحبت مولوی سید غلام دستگیر صاحب	بتقریب عقد مولوی سید عبد الرزاق صاحب
حاجا هما الشداواهب	
رباعی (۹۳)	

دلشاد ز اولاد دنیا میباش	خوشوقت آمل را هیامیباش
چون رشته ز پیری شود یک عمر دنا	شیراز جمعیت اینها میباش
رباعی (۹۴)	

خوش کرده به قلب فخلصان جا باشی	آرایش جمعیت دل با باشی
هستند ز اجاب جهان قافله با	تو قافله باشی اجا باشی
رباعی (۹۵)	

ز آبای جهان بالف یکتا باشی	قائم چو الف بر سر انا باشی
زان رشته که از عمر درازت باشد	شیراز جمعیت اینها باشی
رباعی (۹۶)	

اولاد بزیر سایه کیجا باشی	وز مهر چراغ بزم اینها باشی
---------------------------	----------------------------

طری اینها ترا مبارک باشد	خوشنود مقصود اجابا باشد
رباعی (۹۷)	
چون صبح فرد زنده دنیا باشی	هر چند شوی پیر تو انا باشی
هستی بهوای خیر خواهان اکنون	باشی برادر و دوستان تا باشی
رباعی (۹۸) بحجت مولوی یوسف الدنیا صاحب تعلقدار	
یوسف صفتی به مصر دین و ایمان	ز انرو لقب ت سزا است ماه کنعان
تو یوسف ثانی بسنم واله تو	گر گ است فلک اهل زمانند اخوان
رباعی (۹۹) بحجت نواب مقتدر جنگ عیبه السلام خانبهادر	
ای در گه تو قبله اهل اسلام	تسلیم تو سلم تر قی انام
قدر دکن و سلاطین هست ز تو	ز انرو که توئی مقتدر و عبید السلام
رباعی (۱۰۰) بحجت نواب عماد جنگ بهادر	
ای سد کندری ز عدل تو سداد	کز روی شده انسداد یا فوج فساد
باشد پی صبح صدق رای تو عمو	باشد پی تصریح وجود تو عساد
رباعی (۱۰۱) بحجت راجه شن پرشاد بهادر	
ای خدمت پیشکارت داده خدای	وزیر پریت شیردان را نهیای

زان پیش که آزند سپاس دست سوا	پیش آید نقد از تفقد پیش آید
رباعی (۱۰۲) بحجت راجه مرلیمینو بهر بهادر	
ای راجه منوهر یکده احسان از تست	هم راجگی و هم دکن جان از تست
نظم متفرقات با تست و کنون	جمعیت دلهای پریشان از تست
رباعی (۱۰۳) ایضا از طرف نر زنده	
ای راجه که جاه است دوانت بر کا	وی از پی ملکبان جناب تو ماب
توصد محاسب اکن باشی و چرخ	از چسیت که بنده رانیار و بحساب
رباعی (۱۰۴) بحجت نواب سرور جنگ بهادر	
ای چرخ ز پانگنده ات بر سر جنگ	چار آئینه فتح ز تو در بر جنگ
سوده است سری باستان باوالم	اکون در تست و سرش ای سرور جنگ
رباعی (۱۰۵)	
مانا نام نکوست کام پی چچ استرج	دلهاست نگین نام پی چچ استرج
ما از ته جان همه بجایم آریم	شکریه انصرام پی چچ استرج
رباعی (۱۰۶) بحجت لوی شیخ احمد صاحب مخا	
به نواب نعت نواز جنگ بهادر	

ای ذات تو مقبول خداوند احد	وی حامی اسلام و سنی احمد
آمد ز نوازشش چون رفت جنگ	با کفر بجنگیم تو سرمای مدد
رباعی (۱۰۷) بحجت حکیم عبدالوهاب صاحب بنیاد	
حکمت الحق عطیه نایاب است	خیریت که اهل حکمت انرا باب است
الیوم بود حکیم عبدالوهاب	وین موهبت عظیم از وهاب است
رباعی (۱۰۸) ایضا	
آئینه ضمیر اوصفا آئینا	در سینه ترا دلی چو ابن سینا
بنیاد به مقابلهت حکیمی نبود	من واله تو توئی حکیم بینا
رباعی (۱۰۹) بحجت صدرالدین خالص صاحب	
کو تو آل رزیده نشی	
ای سر ز چشم روشنت حق بین	آئینه صفت هستی و مهر آئینی
مارا تو بحق دین پرسی بکیر	صدره بشو گوئیم که صدرالدینی
رباعی (۱۱۰) بحجت میر ولایت عینی خالص صاحب	
گویند که هست آنچه رضای مولی	لا ریب بود از همه چیزی اولی
از نام شماست چون ولایت ظاهر	والی ائی واله است ذات والا

رباعی (۱۱۱) بجهت مولوی عبدالرحیم خالصاحب

ای منتخب دفتر فضل و احسان	کن فتیحه ز لطف خود زود روان
رحمت ز تو چون آب ز گوهر سید است	ای عبد رحیم خان فیاض زمان

رباعی (۱۱۲) بجهت میرزا درویش صاحب مصنف
رساله فارسی آموز و غیره

با دل گفتم نه آخر ای دل مردی	چندین ز چه در گوشه غم افشردی
دل گفت بیاتما بکشیم و شکفیم	یک ساغری از کلام مرزاوردی

رباعی (۱۱۳) بجهت میرممتاز علی خان صاحب

ای آنکه تویی به عقل و دانش ممتاز	وی آنکه بخلق در جنتی بی انباز
مسکین تو هر که هست کاش میوه	محتاج تو هر که هست کاش میساز

رباعی (۱۱۴)

نوسال درین کهن سرگشت پدید	جان در تن غمیش خوری باز و سید
ز دوست که چون عید بمقصودید	واله پی تنهیت به زبنت چو رسید

رباعی (۱۱۵) بجهت نواب یاور علیخان بهادر بقریب
حصول نوبت و تقاره

صدریکه نواخت رافع منعماش	وزدادگری بلند باشد نامش
نوبت به نوارسید از درگاه او	نقاره فتح است فلک برباش

رباعی (۱۱۶) ایضا

صدریکه بجام او بود ایامش	نوبت شده تهنیت سرابر باش
هم نوبت برتری بود و اله را	کز یاورش بلند گرد و نامش

رباعی (۱۱۷) ایضا بتقریب حصول اسپ

ی صاحب بنده اوج شان باد ترا	گیران امید زیران باد ترا
ای آنکه تو دستگیر و اله هستی	دست از آسیب در امان باد ترا

رباعی (۱۱۸) بحجت حکیم محمد یعقوب صاحب

جانهای بلب رفته تن آسا آمد	تن های بجا مانده توانا آمد
به چند نبوده است سیاح یعقوب	یعقوب درین عهد سیاح آمد

رباعی (۱۱۹) ترانه ستایش بآهنگ سفارش
غزیز با تمیز نشی عبدالعزیز

ای سید نامی که سراج احسنی	نام تو سراج لیک شمس الزمینی
از پر تو تو چشم غزیزان روشن	چشم آنکه ز روی مهر پر تو فکنی

رباعی (۱۲۰) بحبت نواب خانخانان بهادر	
ای فر نظام و شوکت و شان دکن	قالب دکن است و ذات تو جان دکن
محبوب علی است شاه اکبر امروز	عرفی و اله تو خانخانان دکن
رباعی (۱۲۱) در شکر یہ نواب محبوب یار جنگ بهادر	
از لطف تو ای ندیم خاص سلطان	ذکر م شده در حضور محبوب شهبان
محبوب ترا یار و تو یار اجاب	جادید بود یاری و محبوبی تان
رباعی (۱۲۲) بحبت نواب عماد الملک بهادر	
نواب عماد ملک ذی لطف عظیم	او را به فضا شش عدیل است عظیم
همچون عجم امی قلم تو بر خویش بیال	شاهنشاه علم است وزیر تسلیم
رباعی (۱۲۳) ایضا به قریب عید	
زهره به فلک زمینت رقص کنان	مصرف او ای تهنیت ابل جهان
ای ملک نظام را وجود تو عماد	قمر بان در تو باد عیدت بان
رباعی (۱۲۴) بحبت محمد باقر صاحب خوشنویس	
ای آنکه تو در رموز خطی اعلم	دی طرز عماد از قلمت گشته علم
تو باقر و پیشیت چه خفی و چه حبلی	ای کلک و خطت سایه از لوح و قلم

رباعی (۱۲۵) در معذرت نرفتن بدعوت مولوی
تقی حسین صاحب المتخلص به رفعت به تقریب گلپوشی
فرزند موصوف صبغة الله صاحب

ای مهر خدا ترسی چرخ رفعت	بس قاصم از رسیدنت در خدمت
گلپوشی رنگ ایزدی سرخ باد	طبعت شگفا صد چمن از عشرت

رباعی (۱۲۶) در معذرت نرفتن به دعوت نواب
خواجه کریم الدین خان بهادر

ای خواجه خواجگان به دیوان کرم	نام تو کریم و ذات تو کان کرم
رنجورم و مغذور تو غمزم بپذیر	محروم اگر باندم از خوان کرم

رباعی (۱۲۷) متضمن نام نواب حافظ صدر الاسلام
خان صاحب

از عرش فزون ترست قدر اسلام	کا هیده فلک ندید بدر اسلام
یار ببد و کون حافظش قرآن باد	خان نواب ماست صدر اسلام

رباعی (۱۲۸) بحجت نواب مکرم الدوله بهادر

ای مرتبه تو شاهانه و آوازه تو نام	ای مرتبه تو کرم و کرم
-----------------------------------	-----------------------

تو نسیم و واله ز تو نعمت طلب است	بخشی مگرش خدمت اهل انعام
رباعی (۱۲۹)	
احرام در تو کعبه جان کردم	زین راه طواف حرم آسان کردم
در شرع چو واجب است قربانی عید	ز انز و دل واله بتو قربان کردم
رباعی (۱۳۰)	
عمر سیت که واله است و کنج مکتب	مکتب بودش مکنش مکتب منصب
از چاکری مدرس عالی	سازندگارش پایه فراتر چه عجب
رباعی (۱۳۱)	
سید حسن آن کلید بردار حسین	تا کرد دعایت ز ته دل بی مین
طوبی لک ای سید دل بند علی	روزی مکنش فتح بابت با زین
رباعی (۱۳۲) بجهت شاه محمد حنیف صاحب	
ای طبع تو همچو جان پاک تو لطیف	دی ناله ترا فدای آن خلق نیت
هر چند ملک به حق پرستی شل اند	حیف است که گردن مقابل حنیف
رباعی (۱۳۳)	
این است محک استخوان برار	اینجا است که صبر را بگیرند عیار

هر چند دزیده صرصر حادثه شد	پایت نرو و ز جای ای کوه و قار
----------------------------	-------------------------------

رباعی (۱۳۴)

انزحق بود امتحان اخیر عباد	نقصان رسد باز مال و اولاد
نعم البدلت خدای بخشنده و داد	ای خواجه که ویر گاه اقبال تو باد

رباعی (۱۳۵)

ای لار و جناب نئی پتیزی توقیر	ای نخت تو نو جوان و تدبیر تو پیر
خلق تو گرفت کشور دل آری	این فتح میسر نشود با شمشیر

رباعی (۱۳۶)

ای لار و جناب بی پیر کوه و قار	ای پیش تو رستم چو کی زال زار
یهوار تو تا سکندری خور و بر اه	دادیش برانوز سر لطف قرار

رباعی (۱۳۷) در طلب تار برقی روم

ای ذات تو نامدار روم اقبال	وی تابع اقبال تو روس اجلال
امید که از مطبوع لطف سرکار	تاری برسد به و اله خیر سگال

رباعی (۱۳۸)

این قوم فزنگ عقل و دانش آئین	دیدند ز بسکه نفع دنیا در دین
------------------------------	------------------------------

کشته برواج کیش خود نام آور خواهند که آرند جهان زیر نگین

رباعی (۱۳۹)

بشنو ز من این نکته اگر با خبری مانا به خداست دین خیر بشری
سنی در اخذ آن بود چون معده شیعی باشد لبان آتنا عشری

رباعی (۱۴۰)

ای آنکه به فعل زشت خود غرسندی وز بعض کمر پاسب بیدل بندی
هر سال کنی کار نیزیه وزیر رومی اورا خلفی و با صفا نه زندی

رباعی (۱۴۱) بحجت اکبر علی خان بهادرالمخاطب به نواب
اکبر جنگ بهادر

ای اکبر دوران دسمی حیدری وی از تخطاب را بود نام دیگر
خانی است شناخوان تو در عرض جنگ و وزیر بهادری به مدحت یکسر

رباعی (۱۴۲) متضمن دعوت رسم چله بخانه محمد
یوسف الدین صاحب حسب فرمایش برادر
ایشان نگاشته شد

رسم چله صبیح را وقت عیان شد یوم خمیس و دهم ماه روان

خدا م بہ مهر شام شب نوش کنند	در بیت انخی سہی ماہ کفان
------------------------------	--------------------------

رباعی (۱۴۳) بخت نواب شعاعت شعار جنگ

ای گشتہ شجاعت شعار زیبا	چون عہدہ ترا عید مبارک باوا
فرض است بہ والدہ تو نذر نواب	واجب بجناب تو ز قتش ایما

رباعی (۱۴۴)

از آکہ سیاه شد بہ غیبت نامہ	کہ رو تا بدینغ ازین تہنگامہ
از پردہ وری کیے نگردد خاموش	صد بار اگر بری زبان خامہ

رباعی (۱۴۵)

ہر شخص بہ فن خویش اُستاد بود	ہم مرد ز پیشہ خودش یاد بود
سجیدن شعر کار شاعر باشد	سنبیدن قند کار قناد بود

رباعی (۱۴۶)

انگس کہ بش فصل کتاب چہل ست	شغول ز جہل خود بہ قطع فصل ست
تایافت اتمہ فی جا رکتب	مصروف ہمہ بصرف باب قتل ست

رباعی (۱۴۷)

ای کس بہ درت نبودہ چون سن خاکی	گوئی کہ بود گوی ز عالم حاکمی
--------------------------------	------------------------------

آہستہ کہ رنجہ پاسے نازک نشود	والہ ہمدردست فرش راہ ہما کی لطف
------------------------------	---------------------------------

رباعی (۱۴۸) در تعزیت بجمت میر لیاقت علیخان صاحب و میر ممتاز علیخان صاحب
--

ای لایق ارجست و ممتاز نبیل	عالی بکند منصب تان رب طیل
یعنی کہ درین مصائب جان فرسا	صبری بد باد و اجر آن صبر جمیل

رباعی (۱۴۹) در تهنیت بجمت حضرت اعظم علیخان بہادر امید تخلص

عید اضحیٰ نمود دلہا آباد	و شمع قربان دوست گل گل شگفا و
شادی دل والہ از امید بود	رب اعظم پنجشہ اورا دل شاد

رباعی (۱۵۰)

در ملک دکن آئبہ چہ بد آمدہ است	خوش ذایقہ فی کی ز صد آمدہ است
دار و فرہ این نکتہ کہ والہ گفتہ است	بابد فرہ آئبہ بمعہ آمدہ است

رباعی (۱۵۱)

ای ذات تو مروج کتاب احسان	طبع تو ب ریدہ کرم را عنوان
یکچند بانضام کار مطبع	مطبوع خودم ساز و براغم نازان

رباعی (۱۵۲)

واله که ز دروس ربی برده تعب	در محبس جبرم بکنج مکتب
معدور اگر ز کار تدریس او را	دارند و دهنند کار دیگر چه عجب

رباعی (۱۵۳)

در مهند تو ای معتقد خضی صفات	چون آب بقائی میان ظلمات
نام تو بود زنده جاوید که هست	در عین عدالت آب جان بخش حیات

رباعی (۱۵۴)

تو دی صاحب که جوهر تدبیرش	پیداست ز آئینه دار و گیرش
از حکم فرنگ رفت تا بر سر جنگ	شد زنگ حش و دوده از شمشیرش

رباعی (۱۵۵)

جابت چه جامد ام در سایه بود	و ز لطف خدا ذات تو یک آیه بود
صد شکر شدی دوم ز زینت دکن	وین قدر ترا چو ادلین پایه بود

رباعی (۱۵۶) بجهت مولوی امین الدین خا صاحب

ای از پی دین امین هم آنرا مسکن	امن از تو زمین و امین آبا دژ من
فرزندم اگر رسد بجامی چه شود	از لطف ملازمان بد آن گونه من

رباعی (۱۵۷) برای رای منوعل صاحب	
ای آنکه خرد بعالم دانش در اے	رست چو تو کم دیده فضیلت آرای
دیرست که بنده زادگان ناکامند	امید که گردند ز تو کامرواے
رباعی (۱۵۸)	
ای دوست کتاب و ادبم از احسان	بستی به تقاضاش ز پی چست میان
گواریت این است ازین پس بادا	اسفار کریان به دمان کرمان
رباعی (۱۵۹) بحجت میرانیس صاحب قدوه مرثیه گویان زمان	
اکنون که فدا از نظر بایل هسا	در یوزه گریست دیده چون سائل ما
هر چند نداد دست انس ظاهرا	دل مونس تست ای انیس و اها
رباعی (۱۶۰)	
ای آنکه عنایت تو هر آن طلبیم	هم چاره مشکل ز تو آسان طلبیم
خواهیم ز لطف تو پریشانی که از د	بیارا اگر شویم در مان طلبیم
رباعی (۱۶۱)	
عیدین عیش تو امان باد ترا	هم نخت بنده ز آسمان باد ترا

ای آنکه تو دستگیر می باشی	دست از آسیب دامن باد ترا
---------------------------	--------------------------

رباعی (۱۴۲)

آئینه و سلخ شهر حال است صبح	مهمانی دوستان بتقریب نکاح
ای صاحب بنده کلبه واله را	رونق بخشید و مقصدش را انجام

رباعی (۱۴۳)

ای سید ما امیر ملک معنی	بادت بکنار هر چه باشد منوی
شکریه الطاف تو با مولا نا	گفتم که فزون کنم نفس کردگی

رباعی (۱۴۴)

محبور جای فلک بیدر دیم	حرف طلبه اگر بلب آور دیم
تا چند غم سحر و افطار خوریم	اگر جرم نبود روزی خور دیم

رباعی (۱۴۵)

ای آنکه ترا لطف مجسم خوانیم	جز لطف ببرد مکنی میدا نیم
آئینه یا لطیف نامت باشد	تبیح باین نام همی گردانیم

رباعی (۱۴۶) بحجت نواب خلیل الله خان بهادر

ای آنکه بوصف خطی جان خلیل	خانان مهان کهانت ای خان خلیل
---------------------------	------------------------------

مخلوط عنایت دل و اله تست	هستی تو خلیل و خلق تو خوان غلیل
رباعی (۱۶۷) بجهت نواب میر یاور علیخان بهادر	
ای یاور خلق چاره جان از تست	بی پا و سران راسر و سامان از تست
صدر متفرقات هستی و بهر	جمعیت دلهای پریشان از تست
رباعی (۱۶۸) ایضا	
ای میر نتیجه سزاوار دکن	وی یاور ارجمند مختار دکن
صدر متفرقات هستی و ز تست	جمعیت سامان و دل و کار دکن
رباعی (۱۶۹) بجهت لوحی حسن عطاء الله صاحب	
ای عالم با عمل که مرد را ہے	روشن بودت نام زمه تا ماهی
گر چشم کسان است و عطای مردم	پیدا است تو خود حسن عطاء الهی
رباعی (۱۷۰) در توصیف خنجر و تیغ برق پیکر بطور دیگر	
خورشید شمشیر تو پیهم نازد	هم ماه بر آن خنجر خوش خم نازد
آن خنجر و تیغ برق پیکر ای شاه	چون برق بازوی تو هر دم نازد
رباعی (۱۷۱) ایضا بطور دیگر	
بر خنجر تو هلال پیهم نازد	بهرام فلک پر سیف خوش خم نازد

آن خجرتیغ برق پیکرای شاه	چون برق باروی تو هر دم نازد
--------------------------	-----------------------------

رباعی (۱۴۲)

ای سید نیک محضی توقیر	منون تو خلق از تقیر و ظمیر
ای والیه غائبانه لطف دل من	شکریه دستگیری از من بنده یر

رباعی (۱۴۳) بحبت آقا شیخ محمد صاحب

ای آنکه فضیلت به دجو هر ذات	ذات تو بود شاه و آئینه صفات
بر شیوه اسلام سلام گفستی	خوانم تو صد سلام از تسلیمات

رباعی (۱۴۴) بتقریب تشریف آوری ولیسرای
بهاور به حیدر آباد دکن

ای آمدت باعث راحت بدکن	بشکفته ز تو گلشن عشرت بدکن
سرسبزی ماست در رکابت گوئی	گر در ره تست ابر رحمت بدکن

رباعی (۱۴۵) بنابر خبر تشریف آوری ولیسرای بهاور
به مدرسته العالیه با حضرت بندگای تعالی در جلسه
تقسیم انعامات

هم حضرت ولیسرای خورشید مقام	هم شاه دکن شمع شبستان نظام
-----------------------------	----------------------------

ای مدرسه بطلالت امروز بناز	در یک منزل دو سعد بگزیده تمام
----------------------------	-------------------------------

رباعی (۱۷۶) بتقریب یوم ولادت حضرت
 مسیح علی نبینا وعلیه السلام

ای گشته بمیلاد تو دلها شنید ا	وی روح خدا روح جهان بر تو خدا
رحمی کن وز آسمان سرود آبی بزود	تا چند ز خود دور گذاری ما را

رباعی (۱۷۷) ایضا

ای گشته زمیلاد تو خلقی مسرور	وی یا خوشست باعث صد گونه جود
رحمی کن وز آسمان فرو آبی بزود	کز راه تو ساخت بماندیم بدور

مناجاتی خپور پرده ربای عیالی چند مناسب موسم
 گرمای جان گزاسی پرگزنده معرض شکر آمده
 اگر مقبول بارگاه بی نیازی افتد زهی خداوندی
 و بنده نوازی

رباعی (۱۷۸)

رحمی کن ای خالق تعال دکن	کز پارسیه ترست امسال دکن
از خاک دکن دو دبر آورد متوز	دین دو دخور پیچ بر احوال دکن

رباعی (۱۷۹)

شد ملک و کن بعد آتش افزوز	تا چند شب و روز بازیم بسوز
گویی چو مغان معیتم آتشکده ایم	ایوای برین شامت حال شب و روز

رباعی (۱۸۰)

هر چند که آنچه هست برمازماست	در جوشش رحمت این قدر دیر چراست
در سایه گریزند تاب خورشید	ای ابر کرم ظل بیط تو کجاست

رباعی (۱۸۱)

از تابش آفتاب شد روز سیاه	در روز چنین جز تو نداریم پناه
دلها چو عرق گداخت از شرم گناه	بر رحمت خویش بین نه اعمال تباه

رباعی (۱۸۲)

گر مای و کن حال و کن کرد خراب	شد چون لب صائم لب جو بانی آب
بفرست بر حمت خودت بارانی	ای قطره از محیط فیض تو سحاب

رباعی (۱۸۳)

حاشا که به حب نر تو خدای دیگر	یا جزو اسید تو جانے دیگر
خوانیم ترا بگرم و سردایم	مارا بود بمر هواے دیگر

رباعیات تاریخی تہنیت

رباعی (۱۸۴) بہ تقریب نہضت موکب اجلال
اعلیٰ حضرت بندگانی بجانب اورنگ آباد
خدا اللہ ملکہ

شد پرچو دل از سرور اورنگ آباد	شد غیرت مہ نور اورنگ آباد
شد جلوہ گہ حضور اورنگ آباد	تاریخ نوشت والہ از روی ادب

سئلہ یکہزار و سید ہجری

پوشیدہ بباد کہ از این رباعی دوہ دہ تاریخ برمی آید کمی توشیحی کہ ظاہر
است دیگر تخلصہ باشد کہ اعداد حضور را با اعداد اورنگ آباد جمع
نمائند آنگاہ مصرع سوین نگرند و روی ادب کہ الف باشد
یک عددش نیز در آن داخل سازند پس پر دگی تاریخ ثانی
کہ پس حجاب تہ خطہ مستمرست جلوہ نماید و نقاب از روی بکشاید

محمد عبد الواحد عفی عنہ

رباعی (۱۸۵) تاریخ تویشی در شریف آوری
نواب سرسالا جنگ بها در بدیده افروزی
ویدار نواب محمد اعظم علیخان بها در
المتخلص بامید

تا زم امید را غلک یار آمد	رونق ده بزم چون تو سالار آمد
صد راه با ستخاره فرود ملک	خیرست در آن بقعه که محنت آرام

سنة یک هزار و دویست و نود و هجری
رباعی (۱۸۶) بتقریب مراجعت نواب سرسالا جنگ
از سفیر تورپ

آمد ز سفرو وزیر با عزت و شرف	الحق که بسیلۀ طفر هست سفر
رفتیم که بر پرسم سنش از پیر خرد	واله ببدیه گفت بنیان ظفر

سنة یک هزار و دویست و نود و سه هجری
رباعی (۱۸۷) به تقریب وزارت نواب میر
لایق علیخان بها در سالار جنگ

باشد بدکن گزین وزیر اعظم	که دین زن چسین وزیر اعظم
--------------------------	--------------------------

تاریخ ذراتش چو واله پرسید	بشنید ز من بهین دزیر اعظم
سنة ۱۲۹۶ یک هزار و سیصد و یک هجری	
رباعی (۱۸۸) در تبدل مولوی عبدالحق حصار مدرس	
در دار علوم آمده انگلس که سبق	برده است نزد دیگران به فیض مطلق
تاریخ تبدلش چو بستم واله	بشنید دلم ز نه فلک جا را الحق علیه
سنة ۱۲۹۶ یک هزار و دویست و نود و شش هجری	
رباعیات تاریخی تعزیت	
رباعی (۱۸۹) تاریخ وفات سرور ریاض جهان	
علی اکبر خان غفر الله له	
دلها همه خون شد بوصول اکبر	از دیده منی رود خیال اکبر
واله به شهادت اکبر به خواند	تاریخ وفات او ملال اکبر
سنة ۱۲۹۶ یک هزار و دویست و نود و شش هجری	
رباعی (۱۹۰) در تاریخ انتقال محمد عبدالوهاب صاحب	
چون رفت بدار خلد زین دیر خراب	واله من حلتش چنین گفت شتاب
سه تکرار اعداد جاء الحق نه بار تاریخ بر آید ۱۲۹۶ از تکرار اعداد ملال اکبر بچار بار تاریخ بر آید	

جنت شده موهبت بعد و ناب	بیرون شمر این موهبت از روی حساب
۱۲۹۹ کینزار دو صد و نود و نه هجری	
رباعی (۱۹۱) تاریخ انتقال نواب ناظم جنگ بهادر	
آن ناظم جنگ امیر قدسی شرب پیوست بانوار آتشی ناظم	کز حلت اوست روز پاکان شمه سال است و هشت نیمه از شهر حب
۱۲۹۵ کینزار دو صد و نود و پنج هجری	
رباعی (۱۹۲) تاریخ وفات سیده سلیم صاحب دختر نواب عا و الملک بهادر	
آن طاهره کیاک چون جان تن اوست شد اصل محبت شب عاشور و ازان	نزل که رحمت خدا بدین اوست در خلد برین سیده ساکن سن او ست
۱۳۰۰ کینزار هشت صد و ده هجری	
رباعی (۱۹۳) ایضا	
شده از غم سیده شهبستان عاشق چون شد شب عاشور و فاش و اله	سال بشب گشت نمایان عاشور گفت سن او و شور عنوان عاشور
الحمد لله المتعام که رباعیات با انجام رسیدند	

متفرقات

بسم الله الرحمن الرحيم

این مثنوی را در عنوان رتبه عروسی میتوان نوشت

محمد خالق مایه شادی بود	مورث صد گونه آبادی بود
نعت دارین نعت احمد است	وصف آل و صحب بین بیحد است
کار خیر این است و نبود در جهان	هیچ کار خیر را سبقت بآن
شادمانی جاودانی خوشتر است	جاودانی کامرانی خوشتر است
زین مسرت جان و دل معور باد	دولت این سوراخ محصور باد

مطالع در نعت

رخ اوراک دیگرگون نمک بود	سفید و بانمک همچون نمک بود
--------------------------	----------------------------

مثنوی در نصیحت

ای که خواننده شتاب بکن	دید را صفحه کتاب بکن
------------------------	----------------------

<p>مردم کن تو نقطه سحر ف زندگی چیت باد صبح بهار تا بگردد سر ورق گذرد سخن واله است پند نه بند</p>	<p>مژده زیر دیر بطر ز شکر ف زندگی چیت سیل بی ز بهار تا روان میکنی سبق گذرد دل درین پند سود مند بند</p>
<p>شوی در ستایش خرد نامه نگاشته میرزا مهدیخان صاحب کوکب</p>	
<p>ایا کوکب آن آسمان همنه دلم برده از کف خرد نامه ات ابوالقاسم ارچامه نیکو نگاشت بسی سال فردوسی آن نیک مرد به دو هفته کام جهان داده زهی کار نامه که بر روی کار ز تو کار زیبا چنین در خورست</p>	<p>هنر زیر گردون ز تو مبره در چه جادوست در شبش خامه ات سر کلکت این نامه نیکو نگاشت عجم را به شهنامه از زنده کرد عجم را بدین نامه جان داده ز تو اینک آه پد یادگار ز واله ترا آه شهرین در خورست</p>
<p>مشنوی تاریخی در تعزیت</p>	
<p>ایا نواب ذی مجد و کرامت</p>	<p>بهاهی شسته نه ایلی بنامه</p>

ایا سیر یا ضت پیشه ما	منزون ترحمت از اندیشه ما
ایا محبوب یا ر جنگ نامی	نکو تر از نکو یا ن کر امی
دو نور دیده ات تا از جهان رفت	جهان نورش ز چشم خون نشان رفت
چو این ها گرم از دنیا گزشتند	چه جان ها سرد از دنیا گزشتند
چو نبولیم ازین ماتم بیانی	شود هر حرف از ان کیه استانی
ز جنت ز وصل از بهرا بایشان	برفتند از جهان زین ره شتابان
میان روح و ریحان روح شان با	روان هر دم به گلگشت جان باد
تو باشی بر سر اولاد این ها	سلامت تا بود اخلاک بر پا
عیار صبر تو زین گشته اظهر	که دیدنت درین داغ مکرر
ز کف نقد شکیبائی نداده	سر تسلیم بر زانو نهاده
حرزن و سر شیون سر غم	زواله شد سن این غم و مرثم

شماره یک هزار و سه صد و هشت هجری

قطعه در شکریه

قالی غالی الثمن پی من	آمد از نزد آن خلیق ز من
گشت از سیر قالیم دل شاد	خوشدلی فرش منزل ثان باد

قطعه سترا دیجیت نواب منصور الدوله کرا جنگ

ای دبدبہ حیدر کرار زناست وی کرده دم تیغ نهنقه به نیامت منصور ز تو دولت و بالعکس خطابت تا چشم گزند ز نرساند انامت	پیدا به صف جنگ میدان بعد و تنگ آند ز پئے آن ای لایق اورنگ
---	--

شعری بحجت باول صاحب بہار

رزیدنت عالی تبار دکن یہ فوز مراد ار فلک حائل است دکن بہت مہنون اشفاق او	زہی باول نامدار دکن من و عدل باول کہ بین ہاں است دل و الہ حسین اخلاق او
---	---

این بیت را در عذر نوشتن نامہ فی الیہ بہشتہ

زنا سانی بحجت است اینکہ نامہ دو	فلک : میان دو قتی کہ نسبت وقت جوا
---------------------------------	-----------------------------------

الضیاء

ز کوتاہی خاطر نوشتہم بود ای والہ

این ایات را در جواب طاعنی و ثانیہم گفتہ

فنا رہی گفتم قدست شعرا

گفتم تو سبیل داری نہ تا بخیر سبیل

شعر و قارار زدگر بی بهاش خوانم	تا یک دست نبود خوش بچاندانم
در نصیحت	
عزت مرد از هنر باشد	علم پائیده تر ز زر باشد
یایل کوشش ارجان باشی	مردمیدان امتحان باشی
مطلع در جواب مطلع مرزا غالب دهلوی	
پیش ساقی یکدم از بهت فرو ناید سرم	آسمان آساید و ز نوشش گردد ساغم
ایضا بطور دیگر	
پیش ساقی یکدم از بهت فرو ناید سرم	عالم آب است چون کشتی بگرد ساغم
ایضا بطور دیگر	
پیش ساقی یکدم از بهت فرو ناید سرم	همچو گوهر ز ابروی خویش گردد ساغم
مطلع بجهت مولوی عنایت الرحمن خان صاحب معتمد تعلیمات	
وقت است کنون نیک شمع بجست بر ما	بر ما به عنایت نگر و معتمد ما
قطعه بجهت نواب خورشید جاهد بهادر	
سیه وزی پائی دادخواهی	بدرگاهت آمد که خورشید جاہی
ز خاصان شاه فلک بارگاه‌ی	ز ہی طالع ملک کو را پناہی

رقعه منظومه

میرزا شاکر ایستوده شیم مثل این خسته خاطر رنجور میفرستم بخدست و الا لو سپند ست اگر چو بنده حقیر تو بزرگی نمای خسوده بگیر بجوید سعید میمون باد	ای منت واله کمال گرم کس مباد از صحبت مهجور راس کبشی بکیش ابل و لا و شمنت دم بینه اش خون باد
---	--

بیت در وصف مولوی محمد صدیق حسن صاحب هاجر

میخواست رستخیز عالم بر آورد آن باغبان که تربیت این نهال کرد	مشنوی به تقریب مقدم مینیت تو ام شاهزاده عالم جناب مالک الرقاب هزار ایل منکس دیوک آن کائنات بدرسته العالیه حیدر آباد فرخنده مینا
آن ذات که جان کائنات است در علم ارسطو یگانه ملکب ز قد و ملکستان در ملک و کن که میهمان است	شهراده دیوک ان کائنات است در جاه سکندر زمانه وزیر تو او و کن چو بستان همان نبود که میزبان است

خلقش دل خسلق رار بوده	این نانه بے جهان کشود
در عقل چو پیر چرخ مکیست	در عدل عدیل شاه کسری
باشد سر دهم به ملک انهر	سر کرده فوج های قیصر
از بس به شجاعتش کمانیست	ستم به نبرد او چو زالیست
شانشه ملک کامرانے	دولت بدرش به پاسبانی
نور دل و دیده کورین است	وصفی که در و بود درین است
دوران فلک بکام او باد	صهبای طرب بکام او باد

مشنوی بحبت مہمنت راوجی صاحب

انکہ مہمنت راوجی نام است	کنج مہر و موت تمام است
خلق اقبال جاودانہ او	نقد دل ہاست در خزانہ او
دانش آید کلید روزی خلق	جہذاشمع جان فروز کی خلق
غل و غمش در سباط او سلب است	زر قلب است اگر ہمین قلب است
صیر فی عیار اہل ہنر	نامہ از وصف او ست کاغذ زر

مشنوی بحبت نواب تہور جنگ بہادر

بہن از جورا دون عرصہ تنگ است	مرا باطع ناساز جنگ است
------------------------------	------------------------

<p>تو رگر نباشد جنگ هیچ است خطابت همعدو با اهل رحمت گره بخت از کار بسته من بیا داجاه و حشمت حبا و دانه</p>	<p>الا ای صاحبم وقت بسیج است بود ذاتت سرا پا اهل رحمت بکن رحمی بحال خسته من بحق بهشت و چارت ای یگانه</p>
---	---

غزل ناتمام

<p>نشو و چشمم از ان نرگس ستانه جدا خاکم ای چرخ مباد از در جانانه جدا دور چشمم تو جدا اگر دشمن پیمانه جدا که نباشم دمی از صحبت پیمانه جدا دایمی هستی که شود از در میخانه جدا بان ز زنجیر مشو اسی دل دیوانه جدا که شود از سرت آن افسر شامانه جدا</p>	<p>از سرم باد و هوای می و میخانه جدا جانم از خانه تن تن شو و از خانه جدا ساقیا زیر فلک حال خرابم دارد رفته بایر مناعم ز ازل پیمانه دورم از چشم کسی حال من ارمپس زلف و لذارز بهر تو برد گوشتنه من سر مخلوق بسا مان کن از ان پیشانی نشانه</p>
--	---

قطعه

<p>وی که خلفی ز رست و فیض اندوز رو با صلح نسبت طبع هنوز</p>	<p>ای دبستان اهتمام فسر و ز هم ز خدمت مقصود امروز</p>
--	--

فرو

ربودش در هم از جیب کلاه سپهر قزاقان	خران ابر سبز گیس گلشن چون گذرافتن
-------------------------------------	-----------------------------------

مشتنوی در تماریح عروسی برادرزاده ام مولوی
عبد القادر صاحب بکرت سوم

بو دطوی ابن انی یا چمن	که دلهاست رنگ چمن خنده زن
چه ابن اخی ابن سینای دهر	براه و روش گشته یکتای دهر
چه ابن انخی یا دگوار سلف	سلف راست چشم و چراغ این خلف
ز تنهائیش دل بر آید بهم	از ان خواست آرام دل لا جرم
سوم بوده تقداد این خوش حال	خودش آید و گفت در بزم سال
خداوند قادر مبارک کند	قبول او تعالی تبارک کند
اگر فکر واله نیا جندیل	عجب نیت رای العلیل علیل

ساله یک هزار و سه صد و یازده هجری

متمم بالخیر

الحمد لله تعالی دیوان استاد یگانه فصیح النصی حضرت مولانا محمد عبد العلی المتخلص به والم

دکنی حیدر آبادی رحمة الله علیه که شاعر نامور زبان فارسی در این عهد حکومت اعلیٰ حضرت
 ظل الله میر محبوب علیخان بہادر ادام الله ملکہ و دولتہ بودہ اند بتوفیق خدای بزرگ
 و برتر و یاری اوسعی و کوشش بندہ ضعیف ہیمچیز مختصہ بعد الواجد مکین
 فرزند ان حضرت مصنف موصوف مرحوم با ختم تمام رسید و موافق
 وصیت مرحوم موصوف باین کتبین بصرف زر مستند بہ مال
 ان مرحوم بنویز چاپ آراستہ گردید امید کہ مقبول خاص و عام
 شود و بیگانہ شتہ (۶۴) در رمضان المبارک ۱۲۳۵ ہجری

تذکره احوال حضرت مصنف رحمہ اللہ تعالیٰ بطریق

اختصار نگاشته محمد عبد الواجد فرزند حضرت مصنف

بسم اللہ الرحمن الرحیم

صاحب دستگاہ عالی مولوی محمد عبد العلی التخلصی و الخلف الصدق مولانا

محمد ہمدانی و اصف ندوی تلمیذ یکہزار و دویست و چهل و ہشت ہجری

در شہر مدراس بنیو اساس کولک وجود مبارک الشان بر فکر سستی

جلوہ گرئی نمود ششم صدیقی و سستی خفنی بودند زوال عربی و فارسی و

علوم دینیہ اسلامیہ کہ غذای و نفقہ و تفسیر و حدیث باشد نزد ادبا و تلمیذا

این شہر مثل نواب خان عالم نان بہادر فاروق و مولوی محمد زبور العابدین

و نیز نزد جد و پدر بزرگوار خویش و غیرہ آموختند از کتب بہ ماظرہ مستفی

و شہر کتاب تحفہ اثنا عشریہ مصنف حضرت شاہ عبد الغفریز محدث دہلوی

علیہ السلام را بخیلے عزیز مد آشتی و این حدیث و تفسیر را بریدند

این کتاب بہ کتاب ایما میسر نمودند و در این فن رباعیا است

آه صد آه که ناگهان در عمر شصت و سه سالگی بنا خوشی پنج بار یک
 در سال هر یک هزار و سیصد و یازده هجری تبایخ پانزدهم ماه ذی الحجه
 این جهان فانی را بدو گفتند و بعالم جاودانی شتافتند و دایع حسرت
 و جدائی بردل پاشی در دمندهان گذاشتند مزار آنحضرت و مقبره
 طالب علی که شاه واقع گولی گوره قریب مسجد سنگی است -

بیت

از طفیل احمد و از فضل رب باد حجت مبدم بر منمش

امین

رباعی مستزادی ذیل و قطعه در تاریخ وفات آنحضرت از افکار آبدار
 حاجی حرین شریفین ماهر فن سخن مولوی قیاس حسن صاحبهاجر المتخلص عاشق است

رباعی

فردوسی عهد خویش و آله ز جهان رفت صد آه

از مغفرت خودش بفرودس مکان دارد آله

عاشق سینه فاتیما پاک نهاد جنت سرورش

گفتا و آله شد از جهان سوی بخان طالع ترا

وله قطعہ تاریخیہ

چو فردوسی عهد خویش واله شده از دوار فانی راحل خلد
 سنش را جسم ای عاشق زلف نداد و داد زاله داخل خلد
مخفی و محتجب مباد که بر کلام بلاغت نظام آنحضرت بعضی اشخاص
 در بعض مواقع اعتراض بهم داشتند و غالباً میدانند اگر چه این معنی
 قابل تذکره نبود زیرا که عادت مردم است و لیکن هر غدا اعتراضات
 که بنده میدانم در ذیل می نویسم زیرا که مع جوابات است لهذا
 بنندگان را فایده دارد خصوصاً این جواب با جواباتی است که
 بر زبان مبارک خود آنحضرت گذشته بودند و آن این است -

اعتراض اول

آنحضرت شبی برخاسته مرزا ابوالحسن صاحب طباطبائی پروفیسر
 فارسی نظام کلج رفت بودند بنده نیز همراه بودم دیوان خود را
 حسب فرمایش مرزا اے موصوف با خود برده چند تا غزل را خواندند
 در آنجا مرزا کاظم نمازی هم موجود بودند چون آنحضرت این را خواندند

ول در سواد زلفت تسخیر ملک چین کرد عمرش دراز باشد یا هوش زیاد باشد
مرزا کاظم نمازی معترضانه گفتند که بجای (دراز باشد) (دراز بادا) باید
آنحضرت در جواب فرمودند که خلافِ لِسْق می شود - معترض صاحب
خاموش ماندند -

اعترض دوم

بعد از آن خود مرزا ابوالحسن صاحب اعترض کرد و در لفظ ترسا بمعنی
گبر درین بیت

گردان آفتاب پرستار روی کسیت ترسا پرستشی کند آفتاب را
و نفی را بر آوردند و گفتند که ترسا بمعنی نصرانی باشد نه بمعنی آتش پرست
آنحضرت فرمودند که ترسا بمعنی آتش پرست هم آمده چنانچه حضرت خواجه حافظ
شیرازی علیه الرحمہ میفرماید -

این حدیثیم چه خوشتر آمد که سحر میگفت بر در سیکده بادف و نی ترسائے
اگر مسلمانی ازین است که حافظ دارد آه اگر از پی امروز بود فروائے

ظاهرست که لغو را منکر قیامت نیستند پس ترسا در اینجا بمعنی آتش پرست
آمده است و آتش پرستان قیامت را منکر اند چنانچه در کتاب بستان
مذاهب آورده است -

اعتراض سوم

کبت باجم نرگس و غم صبح کن بیمار را غذا از می خوشگوار بخش
مرزا ناصری برین بیت اعتراض کرده بودند که دو ابجای غذا باید
آنحضرت شنیده فرمودند که دو خوشگوار نمی شود و بیمار را دو غذا
هر دو لازم است و نیز میفرمودند که معترض همین الفاظ را دیده است
و معنی شعر را تفهیده است -

اعتراض چهارم

محبوب علی شاهی که بدوران عدلیه هرگز خطا گرفته نه جای صواب را
درین بیت شخصی اعتراض کرد که اسقاط عین روان باشد چون آنحضرت
گوشش نمودند فرمودند که بلی درست است روان باشد اگرچه ملاحظه می
و غیره ساقط کرده اند فقط

تمام شد تذکره

قطعه تاریخی و فات بر زبان آورد و از افکار گوهر بار مولی حکیم سید فرخند علی مراد
المتخلص به طاهر محافظ دفتر مجلس انگریزی کارخانه

شاہ جہاں کی بیوی بیگم

کس قسم کی تباہ کاریوں کا راجہ
 خلیفہ مسیحیوں کا
 سلطان احمد علی

محمد عبد الوهاب بن محمد
اشتهار واجب الاظهار

حق چاپ این دیوان مختص بذات من بنده مستهام است
 هیچ یک صاحبی از صاحبان مطایع این دیوان را باید ستوری بنده چاپ
 نکنند و هر قدر نسخ که مطلوب باشند از نزد بنده طلب دارند و این گزایش را
 سرسری نینگارند - وَمَا عَلَيَّ الْاَلْبَسَافُ

۲ - آن نسخه که برادر مهربان حضرت مصنف مرحوم دستخط
 این بنده مغموم ثبت نباشد مال سرورقه است -

۳ - قیمت یک نسخه دو روپیه شصت آه (عنه) ح

المشهور

محمد عبد الوهاب

ساکن محله گل باغ قلاجهادنی واقع حیدرآباد دکن

